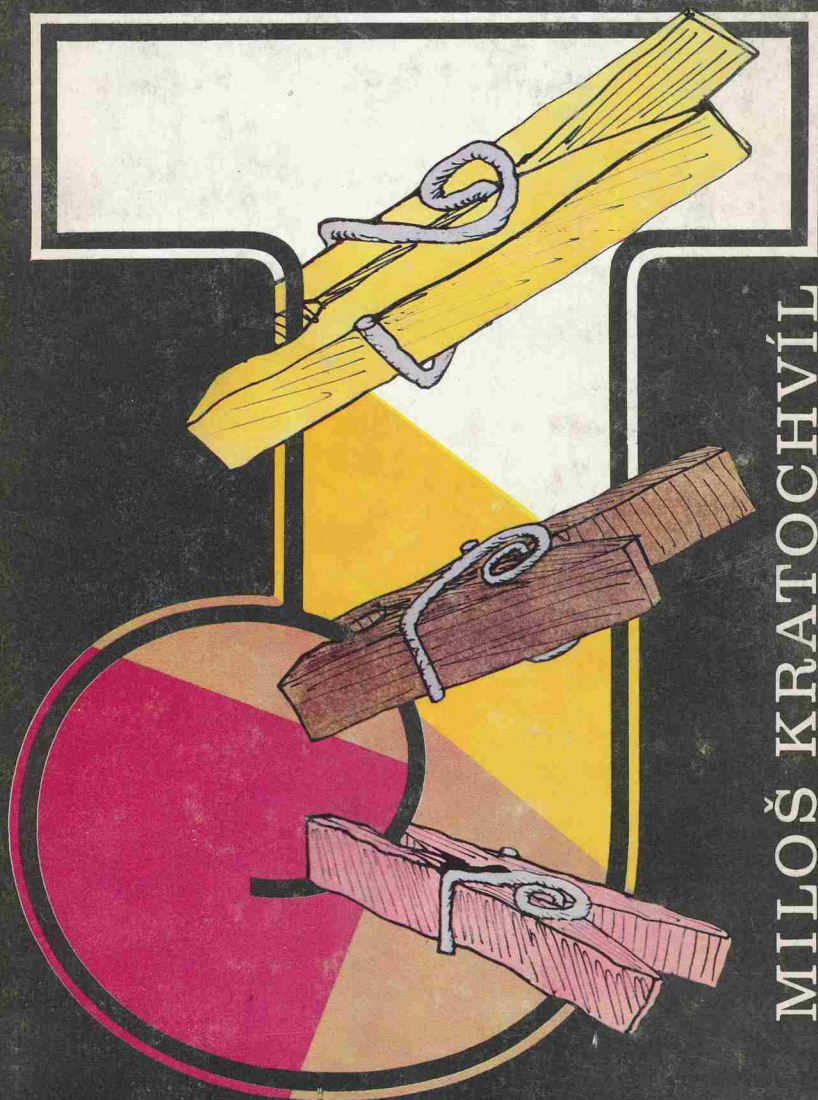

Pavilón

MILOŠ KRATOCHVÍL

Miloš Kratochvíl

PAVILÓN J

Pro svoji literární prvotinu si Miloš Kratochvíl (nar. 6. 1. 1948 – čtenářům se poprvé představil povídkou v almanachu Peřeje, SNK 1980) zvolil žánr stojící na pomezí mezi fantaskní literaturou a vědeckofantastickou literaturou. Ve třinácti povídkách se zabývá základními problémy naší doby, současného člověka a dnešní lidské společnosti. Fantazijní tematika mu umožňuje výraznější vidění nutnosti dodržovat základní životní normy – ve vztazích mezi lidmi, ve vztahu lidí k přírodě a zejména odpovědnost za obrovské nebezpečí v podobě množství zbraní, jimiž je naše planeta stále více zatěžkávána.

V závěrečném povídkovém oddílu však autor vyslovuje víru ve zdravý rozum, s jehož pomocí lidé znovu objeví základní etické hodnoty lidské společnosti.

© Miloš Kratochvíl, 1983

Illustrations

© Stanislav Duda, 1983

HIC SUNT – LIDI!!!

TEN MUŽ PLATÍ TŘI STA MĚSÍČNĚ

Uprostřed horní mořené výplně dveří byla stále ještě vizitka se jménem Idel Enová. Dva řemeslníci právě dávali do spodní poloviny dveří novou překližkovou výplň. Klečeli na kolenou a vypadalo to, jako by jejich ruce hrály maňáskové divadlo pro někoho uvnitř bytu. Přízemní byt paní Enové měl za malou předsíňkou jen tmavou kuchyň a prostorný pokoj s dvěma velkými okny do Liliové ulice. Velkou tabuli jednoho z těch oken zrovna zasklíval vlasatý mladík.

Na chodbě pod schodištěm stáli lidé v černém. Pan En, syn paní Idel Enové, ramenatý chlap ve věku těsně pod čtyřicítkou, a jeho žena Dika, droboučké stvoření s papírově bílou tváří. Idel Enová ležela v pokoji svého bytu mrtvá. U hlavy na nočním stolku jí hořela svíčka a na prsou zkřížené ruce dělaly dojem, že pevně svírají dva bílé karafiáty.

Po schodech domu číslo 23 chodilo netypické ticho. Hlasy lidí tohoto domu se stáhly do šepotu a všichni přicházeli se smutnými tvářemi účastně stisknout ruku pozůstalým:

„Přijměte mou upřímnou, hlubokou soustrast.“

Manželům Enovým to nic nemůže říci. Normální burza konvencí, z níž nemohou odejít.

Zin En dodržoval jen tu povinnou vteřinu setkání očí a své děkuji už říkal přes ramena kondolujících. Díval se z šera chodby ven, do obdélníku otevřených domovních dveří, který byl plný letního slunce.

„Přijměte mou upřímnou, hlubokou soustrast.“

„Děkuji.“

„Přijměte mou upřímnou, hlubokou soustrast.“

Pan En zapomněl říci děkuji. Svaly v obličeji mu ztuhly a levá ruka mu mimoděk vyletěla ke krku a odtáhla uzel kravaty, která mu najednou bránila dýchat. V obdélníku otevřených dveří se mu zjevil Denon Bons. Zin En nevěřicně vykulil oči. Díval se, jak se k němu Bons pomalu blíží. Zdálo se mu, že se trošku usmívá, ale neviděl mu pořádně do obličeje v kontrastně slunečního obdélníku domovních dveří. Ruce se mu sevřely do pěstí. Když byl Bons čtyři kroky před ním, poznal, že v jeho tváři není po úsměvu ani stopa. Přivřená víčka, mírně schýlená hlava nakloněná doprava, ramena skleslá pod tíhou rukou, prsa vpadlá.

„Přijměte mou upřímnou, hlubokou soustrast,“ řekl Denon Bons do jediného výdechu.

Zin En jenom chvíličku zaváhal. Jen tu chvíličku, než se mu podařilo roztáhnout prsty ze zatáté pěstí.

„Děkuji,“ řekl a po něm opakovala totéž i jeho žena.

Denon Bons byl člověk s nejlepší pověstí.

„Pojistka, vážený pane, to je prostě nezbytná věc! Pojištění už patří k moderní domácnosti, k modernímu životu. Je to vymoženost, řekl bych dar doby. Vaše žena taky dneska pere na automatické pračce a ne na valše. To všechno patří k vývoji...“ pojišťovací agent mlel své naučené věty a Denon Bons se na něj díval s nevolí. Připadal mu jako chrlič na kašně, z něhož se neustále valí proud, ať je to někomu k užítku nebo ne.

Nevnímal proud řečí toho chlapíka, spíš jen trpně vyčkával, kdy už ho konečně přestane bavit mávat před ním svými papíry a kdy ho nezáměrně začne urážet natolik, že zmlkne a rychle vyplní jen ten jediný formulář, o který Bonsovi šlo. Manželka rozhodla, že uzavrou pojištění domácnosti. Nic nenamítal, věděl, že by se kolem toho jen dvě hodiny dohadovali a nakonec by žena stejně prosadila svou. Kývnul proto bez odporu, ale při pohledu na pojišťovákova ho napadlo, že se radši měl bránit manželce, protože hádka s ní mohla být sotva větším utrpením než monolog téhle kašny.

„Řekl jsem vám přece, že jsem tu proto, abych uzavřel pojistku domácnosti,“ skočil mu do řeči unaveně, když už se mu zdálo, že ten chlapík nikdy neskončí.

„Vím, vím!“ zamnul si ruce. „Je to moc výhodné. Vztahuje se to na vytopení, vyhoření, vykradení, přepadení... Proti škodám, co způsobí vaše děti, proti následkům uragánu, krup, zemětřesení, války...“

„Kolik?“ zavrčel Bons.

„Sto padesát čtvrtletně,“ řekl rychle pojišťovací agent a sklonil se nad formulář. Vyplnil ho, podával ho Bonsovi, ale když ten po něm už netrpělivě natáhl ruku, stáhnul ho zpátky.

„Domácnost tedy máte pojištěnou proti všemu...“

„O to mi šlo,“ řekl netrpělivě Bons, aby zabránil dalším proslovům. Ruku držel pořád nataženou a nervózně se mu chvěly prsty.

Pojišťovák se vítězně narovnal na židli. „To vám chválím. Jste rozumný člověk.“

„No dobře, dobře.“

„Domácnost máte pojištěnou. A co pověst?“

„Pověst?!“ Bonsovi klesla ruka zpátky do klína a nechápavě se díval na úředníka pojišťovny, který se před ním při těch svých posledních slovech pohodlně opřel a hodil si nohu přes nohu s profesionálním grifem diplomata.

„Ano, pověst. Slyšel jste dobře, pane Bonsi,“ mluvil pomalu. „Naše pojišťovna pojišťuje i pověst.“

„To vám mám věřit?“ zasmál se Bons a chystal se vstát.

„Vidím, že jste jeden z těch, co vůbec netuší, jaké možnosti moderní pojišťovnictví nabízí,“ ušklíbl se pohrdlivě úředník. „Myslíte si, že vám všechno vysvětlujeme zbytečně,“ politoval se, „a nevíte ani to základní.“

„Vyprávěl jste mi tu všechno možné, ale o tomhle ani slovo,“ ohradil se Bons.

„A nechal jste mě domluvit?“

Bons pokrčil výmluvně rameny.

„Skutečně pojišťujeme i pověst,“ úředník přešel znovu do vemlouvavého profesionálního tónu a znovu začal hrabat v papírech. „Tohle je ten blanket.“

„A co to jako má znamenat?“

„Zajišťujeme pojištěným pověst, na jakou jsme s nimi uzavřeli pojistku. Není v tom nic záhadného.“

„Ale co když se ten člověk nechová tak, jak by měl. Jestli mi

rozumíte... že prostě něco udělá, a co vy pak můžete?“

Pojišťovací agent se zasmál. „Pane Bonsi, řeknu vám to asi takhle. Dejme tomu, že se vám doma rozbije lednička. Příčin může být sto, možná tisíc. Rozbila se, protože je mizerná, nebo proto, že jste tomu trošku pomohli vy... Záleží na tom? Nezáleží! Pojišťovna to za vás vyřídí, dá vám prostředky, za které se lednička spraví, a funguje dál. Pořád stejná lednička!“

„Jenže pověst...“

Úředník mávnul rukou.

„Asi vám taky bylo divné, proč nějaká pojišťovna pojišťuje nohy fotbalistům, ne?“ Denon Bons nevěděl, co na to říci. Nikdy o tom nepřemýšlel. „Ti přece taky v každém zápase mohou přijít k úrazu.“

„Nerozumím tomu,“ přiznal Bons.

„Nevadí,“ pojišťovák před něj položil formulář. „Je to běžná pojistka. Existují tři varianty pojištění. Tak zvaná dobrá pověst, velmi dobrá pověst a nejlepší pověst.“

Denon Bons svažtil čelo. Chtěl se ještě zeptat, jak je možné něco takového zaručit, jak je možné mít pojistku dejme tomu na velmi dobrou pověst. Podíval se přes stůl na pojišťováka a blesklo mu hlavou, že si vlastně tak trochu vyměnili role. Pojišťovák teď je ten znuděný a netrpělivý, a on... Řekl proto jen stručně: „Co je k uzavření takové pojistky potřeba?“

„Kromě,“ úředník udělal palcem a ukazovákem pohyb, jako by počítal peníze, „ještě výpis z trestního rejstříku. Chápete, je to asi tak, jako nepojišťujeme rozbitá auta...“

„V rejstříku nic nemám,“ řekl Denon Bons.

„Výborně, pak si můžete uzavřít i třetí variantu – nejlepší pověst!“

„Kolik?“

„Tři stovky měsíčně.“

„Tolik!“

„Jenom!“ řekl pojišťovák, zvednul ukazovák a vstal.

Denon Bons rychle podepsal pojištění domácnosti proti všem katastrofám způsobeným dětmi, objektivními příčinami či válkou, podal pojišťovákovi ruku a s blanketem na třetí variantu pojištění pověsti odešel z kanceláře.

„Říkám vám, že se to stalo tak před hodinou.“

Vyšetřovatel si přejel ukazovákem po nose. „To je velmi vážné obvinění, pane Dirt.“

Stařík si neustále rozčileně proplétal prsty se sukovatými klouby, mohlo mu být už pár let přes sedmdesát.

„Nic jsem si nevymyslel,“ řekl chraptivě.

„Já vám věřím.“

Vyšetřovatel chvilku přecházel starou zašlou kuchyní. Najednou se zastavil. Snad se lekl, že by jeho zbytečné kroky mohly tvrdými koženými podpatky protrhnout vetché, prochozené lino. Zůstal stát před nabídnutou židlí, ale neodvážil se na ni posadit. Jednu otlučenou nohu měla neuměle spravenou jakýmsi prkýnkem.

„Paní Enová byla slabá na srdíčko, že jo?“ zeptal se.

„Cože byla?“ Stařec nastavil ucho.

Zopakoval mu otázku nahlas.

„No, chudinka, byla po dvou infarktech.“

Vyšetřovatel pokýval hlavou. „Že ji to tak rozčililo...“

„Měla toho svého psa moc ráda,“ stařec rozhodil rukama a otočil se k oknu. Pak dodal. „Byl to ale vždycky neřád.“

„Kdo?“

„Ten pes. Někdy celý noce štěkal. Já ho taky neměl rád.“ Pořád se díval z okna a pak řekl: „Ale přejíždět jí ho nemusel. To teda ne.“

„Ještě jednou mi řekněte – myslíte si opravdu, že to udělal schválně?“

„Už jsem vám to řekl.“ Bylo ticho.

Pak se stařík otočil od okna. „Co ode mne chcete slyšet? Nejdřív jsem uslyšel rámus na chodbě. Paní Enová plakala a něco vykřikovala, ten zezhora se smál. Vykoukl jsem ven. Stál na chodbě a držel toho jejího psa za ocas. Z huby mu kapala krev. Ti dva na sebe křičeli, ale já jim nerozuměl. Pak asi paní Enová řekla něco, co toho vztekouna rozzuřilo. Vážně nevím co. Ale šel proti ní, jako by ji chtěl praštit. Enová stála naštěstí mezi dveřma,“ zarazil se a s povzdechem zachraptěl, „no, naštěstí...“ Odkášlal si. „Zkrátka couvla a zabouchla za sebou a on kopnul do té výplně, no, viděl jste tu díru, zařval něco jako tak si toho čokla vem, ty babo, a hodil jí toho psa tou dírou ve dveřích do kvartýru.“

Stařík chvíli chytal dech, na pár vteřin přestal rozhazovat rukama.

„No a vyběhnul ven a tam zas něco křičel. Enová měla asi pootevřené okno a taky mu něco řekla – ale to nevím určitě, že jo, ale nejspíš to tak bylo. A on, prosím vás, zvednul kámen a hodil ho do toho okna...“ stařík si zaťukal na čelo a potom už tiše dodal: „Mohlo to být tak za půl hodiny. Šel jsem se tam podívat. V předsíni ležel ten pes a vzadu v pokoji na gauči paní Enová...“

„Děkuji vám,“ řekl vyšetřovatel a napřáhl proti staříkovi ruku. Ten si toho však nevšiml, otočil se a znovu šel k oknu, jako by někoho čekal.

Paní Enová možná taky takhle celé dny postávala u okna, pomyslel si vyšetřovatel. Kdo ví, jestli jí to rozbité okno nedalo víc než ten přejetý pes. Ve stáří už asi člověk nemá sílu jít si za životem, a tak mu nezbývá než čekat, jestli ještě kousek života přijde za ním. A kde jinde čekat, než u okna?

„Pan Denon Bons?“

„To jsem já.“

Vyšetřovatel mu nastavil před oči služební průkaz. „Pojďte dál.“

Posadili se do měkkých ušáků.

„Mrzí mě to,“ řekl Bons. „Jsem prudší povaha. Nevěděl jsem, že má paní Enová tak nemocné srdce. Rozčilila mne. V tom to bylo. Kdybych měl slabší srdce já –“ ukázal do země nataženým palcem.

„Prosím vaše osobní doklady,“ přerušil ho vyšetřovatel. Bons mu podal svůj průkaz. Chvíli v něm nechal vyšetřovatele listovat a pak s lehkým úsměvem řekl:

„Promiňte, ale snad by vás zajímalo tohle.“

Vyndal z náprsní tašky formulář a podával ho přes stůl s útržkem složenky. „Mám třetí variantu, tedy tu nejvyšší, v pojištění pověsti. Platím tři sta měsíčně, a tak si myslím, že tuto záležitost velice snadno zprovodí ze světa má pojišťovna.“

Vyšetřovatel vstal: „Promiňte, pane Bonsi, samozřejmě...“

Bons mu položil přátelsky ruku na rameno: „Neomlouvejte se. Jistě chápete, že jako člověk, kterému záleží na dobré pověsti...“

U dveří se ještě zastavili. „Ještě bych měl jeden dotaz. Jestli můžu a jestli to není služební tajemství.“ Denon Bons oblékal svá slova do sametových pláštíků. „Od koho jste se dozvěděl, že já, vlastně že

moje auto nešťastnou náhodou přejelo toho psa a potom –“

„Od pana Dirta, co bydlí v přízemí proti bytu paní Enové.“

Bons se strojeně zasmál. „Od toho?! To jsou dneska lidi! Tenhle dě...“ zarazil se, „tenhle chlapík tu měl minulý měsíc takové patálie, prý neměl na činži, nebo nechtěl zaplatit činži – já nevím, mne tyhle věci v domě nezajímají. A vidíte, teď nemá nic jiného na starosti!“

Bons se zase zasmál. „Mimochodem,“ řekl už stroze, „když o mně mluvil, neřekl něco, čím by špinil mou pověst? Připojil bych to do zprávy pro pojišťovnu a ta už by z něho dostala odškodné.“

„Neřekl nic takového,“ odpověděl vyšetřovatel a uhnul pohledem. Díval se přes rameno Denona Bonse k velikému oknu. Na okamžik se mu zdálo, že u něho vidí stát starého Dirta. Stát a čekat na kousek života, co přijde za ním, nebo už jen na přejetého psa a rozbité okno, s nímž se rozbije i to poslední čekání.

„Vyřídte laskavě straně odpůrkyně, že jim pojišťovna pošle omluvný dopis do čtyř dnů a peníze za vzniklé škody do tří neděl.“

Vyšetřovatel pospíchal po schodech dolů. V přízemí stál v pootevřených dveřích svého bytu pan Dirt.

„Tak co?“ zeptal se svým chraplavým hlasem.

Vyšetřovatel nasadil nezúčastněnou služební masku, ale nedokázal neodpovědět na otázku.

„Pan Bons je člověk s nejlepší pověstí.“

Dirtovi už slzelo oko, jak se dlouho díval na chodbu špehýrkou. Díval se na dva klečící řemeslníky, jak dávají do spodní poloviny dveří bytu paní Enové novou překližkovou výplň. Dírou ještě bylo vidět do předsíně, ale ten pes tam už neležel. Nebylo tam tedy nic moc zajímavého. Všiml si radši mladých Enových.

Zin, syn paní Idel Enové, mu připadal jako uhranutý, jeho žena Dika byla příšerně bleďá. Přišlo jim kondolovat hodně lidí. To je dobře, říkal si, je to lehčí, když se s člověkem někdo o bolest rozdělí. Ale pak od dveří uskočil a rychle přitiskl ke špehýrce druhé oko, aby se přesvědčil, jestli neměl halucinace. Žádná halucinace to nebyla! Ten chlap, co přicházel k Enovým, byl opravdu Bons!

Co se teď stane? Viděl, jak mladý En sevřel ruku v pěst. A co Bons? Začne se mu taky smát? Bons měl však v obličeji účast, těžká, smutná víčka, mírně schýlenou hlavu nakloněnou doprava, ramena

skleslá pod tíhou rukou, prsa vpadlá. Viděl, jak se pěsti mladého Ena pomalu rozvírají. Nic z toho nechápal.

Nevěděl, co si říkají. Nevěděl o bestselleru „Tisíc společenských rad“. Nevěděl, co říkají pojišťovací agenti, kteří k němu už dvacet let nechodí.

Odtáhl slzíci oko od špehýrky, nevěřícně zakroutil hlavou a cestou k oknu si šeptal: „Ten Bons je asi vážně slušnej člověk.“

VÍŠ, KDO JSEM JÁ, TY HLOUPÝ KEDU?!

Dan Es se definitivně dozvěděl, že musí zemřít. Řekla mu to jeho žena Eva velikým deštěm pláče. Neměla sílu na slova, jen se k němu přitiskla a položila mu hlavu na rameno. Slzy rychle prosakovaly košilí a tekly s tím strašným vzkazem po ruce až k místu, znetvořenému velkou malinově rudou boulí. „Tak je to destiróza,“ řekl za ni.

A řekl to prázdně, bez tíhy, jakou to slovo v sobě nosí. Myslel jen na to, proč doktor Zet musel volat Evu, proč to neřekl jemu. Proč? Copak doktor nevěděl, že naděje, která Danovi zbývala, byla tak nepatrná, že ji mohl zašlápnout bez rizika infarktových scén? Musel to vědět. Stačilo by, kdyby řekl: Tak ta boule na vašem předloktí, pane Esi, bohužel není zánět. Vůbec nemusel vyřknout slovo destiróza. To ho zřejmě nenapadlo. Báł se, že bude muset říct: Máte destirózu, pane Esi. A nevěděl, jak by se měl pak tvářit. Doktoři jsou zvyklí zakončit rozhovor s pacientem ujištěním, že udělají všechno, co je v jejich silách, ale když řeknou destiróza, tak jsou v koncích. Proti téhle nemoci neexistuje žádný lék. Rakovina se dá zastavit ozařováním, dá se odoperovat napadená tkáň, je možné... ale proti destiróze nemá nikdo nejmenší šanci.

Náhle ucítil strašnou tíhu v předloktí, v nádoru došlo k nové erupci, žhavé magma vytrysklo do všech stran a okupovalo smrtí další centimetry paže. Odtáhl se z ženina objetí, chytil si zápěstí nemocné ruky a zoufale je svíral ve snaze nepustit ten šílený oheň do dlaně a k prstům. Těsně nad zápěstím začala kůže rudnout, objevoval se druhý otok.

Ted' už i jemu vyhrkly z očí slzy.

„Vidíš to!“ vykřikl a bylo mu najednou na zvracení z vlastní ošklivosti. Zavřel oči, zatnul zuby, celý se stáhnul do sebe, jako by se chtěl scvrknout, aby v něm nemoc neměla místo, a kdyby to nešlo, ať se scvrkne alespoň hlava, ať lebeční kosti napodobí svírající se pěst a rozmáčknu mozek, ať už v mozku nejsou vůbec žádné myšlenky,

protože s destirózou a s nimi bude ten konec příšerný. Slyšel, že to trvá čtrnáct dní od chvíle, kdy se objeví první boule, slyšel, že další boule naskakují kdy a kde chtějí, slyšel, že znetvoří celé tělo... A teď viděl nad svým zápěstím už druhou malinově rudou bouli.

„Evo,“ řekl tichým hlasem. „Jdi pryč, ať nevidíš, co se ze mne stane.“

„Dane, co to říkáš!“ přitiskla ho k sobě a opatrně pohladila jeho nemocnou ruku.

Trhnul sebou. „Pohlad’ hada, holčičko, ať všichni viděj, že se nešítíš!“ vykřikl a ukryl ruku za záda.

„Já se tě přece nešítím,“ řekla, ale nebyla to pravda.

„Seber se a odjed k rodičům!“ křičel. „S tebou mi bude ještě hůř. Stejně mi už nikdo nepomůže.“

„Pomůže,“ vzdychla. Nebyl v tom ani půltón víry.

„Kdo?“ zeptal se opatrně.

„Kedu,“ řekla.

Seděli v obývacím pokoji. Dan měl na pravé ruce už šest malinově rudých boulí velikosti citrónu, ale nemyslel na ně. Oba listovali v knihách, atlasech, leteckých a jízdních řádech. Vyprávěla mu, že podle nejnovější teorie destiróza není první ze zhoubných civilizačních nemocí třetí generace, ale je to nemoc, kterou trpěli australští domorodci už v konci devatenáctého století. Našli na ni lék – trus polopštrosa kedú.

„Tady je, podívej,“ ukázala na obrázek v Encyklopedii zemské fauny. „To je ale šeredná potvora!“

Vzal jí rychle knihu z ruky a pozorně si polopštrosa prohlížel. Nelíbil se mu. Se širokým, půlkruhovým zobákem, podivně přivřenýma očima a křivýma nohama s neúměrně silnými a dlouhými prsty mu připadal tupě a směšně.

„Není ošklivý,“ řekl pokud možno přesvědčivým tónem. Řekl to z úcty ke kedúovým schopnostem.

Sklapnul encyklopedii a položil ji na hromadu knih před sebou.

„Nemá to cenu,“ sesunul se do křesla, „před deseti lety byl připsán do Červené knihy jako vyhynulý.“

„Ale není to pravda,“ namítla unaveně. „Doktor Zet říkal, že prý několik jedinců v Rodanxu pořád ještě žije.“

„A on je tam chodí krmit, vid'!“ řekl podrážděně. Obličejem mu projela vlna křeče. Chytil se za nemocnou ruku.

„Miláčku,“ klekla mu k nohám a trpěla jeho bolestí.

„Nech toho, sakra!“ zasyčel, aby alespoň nespravedlivou a krutou vůlí zaháněl svou pravdivou bezmocnost.

„Pojedeme tam,“ zašeptala. „Pojedeme tam spolu.“

Chtěl ji znovu vztekle odbýt, ale už neměl sílu. Těžce sáhl po knize a vyčerpaně četl:

„Byl vyhuben v poslední době stejně jako levhart, nosorožec, zajíc polní, bobr a koroptev... Tak vidíš,“ usmál se na ženu, ale musel sklonit hlavu. „Vyhuben... Spíš vyvražděn.“

„Dane, přece si to doktor Zet nevymyslel?“ pohládila ho. „Proč by si to vymýšlel?“

„Vyvražděn pro čtyři pířka na křídlech, který si ženský dávaly se sponou do vlasů,“ topil se v bezmocnosti a vzteku.

„Lovili ho, protože měl strašně chutná játra,“ namítla.

Třísknul pěstí do stolu a naklonil se proti ní.

„Ty víš všechno nejlíp, co?! Ty víš, že kedu nevyhynul, ty víš, že ho nestříleli kvůli peří, ale kvůli játrům, ty určitě taky víš líp než já, jak mě v tyhle ruce pálí...!“ sípal, sebral na stole jednu z knih a hodil ji ženě do klína. „Prosím tě, přečti si to tady!“

„Dobře, tak pro čtyři pířka. Vždyť je to jedno.“

„Není.“

„Proč ne?“

„Proč ne?“ pitvořil se jízlivě. „To je podle tebe normální, že někdo vyvraždí takový vzácný ptáky jen proto, že si chce dát jejich peří za klobouk?“ Zatřukal si na čelo. „Se ženským mozkem musí být na světě krásně.“

„Dane, neurážej...“

„Vždyť je to pravda! Co už se toho zničilo kvůli ženskéjm! Kytky se rvou kvůli nim, půlka zvířat se kvůli nim vystřílí a já nevím co ještě... Všechno kvůli ženskéjm!“

Ovládla se a docela klidně řekla: „Já tě chápu.“

Poprvé v životě ji nenáviděl. Kdyby se aspoň třásla pod tím pohledem plným zuřivosti, kterým se do ní opíral. Seděla klidně, malinko nakloněná před jeho osudem, ale jinak nesnesitelně krásná a

hlavně nesnesitelně zdravá. Tím mu byla cizí. Hlavně proto ji nenáviděl.

Podíval se na svou zohyzděnou ruku. Nad loktem, kde končil krátký rukáv letní košile, zvedala sopečná činnost destirózy další kopec bolesti.

Byli v lesích Rodanxu už třetí den.

Přešli říčku a stoupali do táhlého hřebenu. Dýchal těžce, ale nezůstával stát, jen každou chvíli vyplivl chomáč těžkých slin. Když porost stráně začal řídnout a k náhorní planině zbývalo jen pár kroků, ztratil rovnováhu, jako by neměl sílu ubránit se nárazu větru. Stačila ho zachytit, takže se nepotloukl o ostré kameny. Starostlivě ho uložila. Oběma rukama si zakryl krk, jako by na něm hledal ten neviditelný límeček, co ho tak strašně škrtí. Ale nahmatal jen dvě velké zrající boule.

„Nemá to cenu,“ vzdychl.

„Uklidni se, Dane,“ chtěla ho chytit za ruku, ale on jí v tom zabránil. „Ještě přece nejsme v garnické oblasti, kde polopštrosi žijí.“

„Nevěřím tomu...“

„Musíš věřit, miláčku!“

„Kdyby tady žili, tak by za nimi někdo šel, když se ví... nebo spíš když se věří, že jejich...“

„Nikdo není tak statečný jako ty,“ řekla až přehnaně lichotivě, ale to vzal. Nechal se obejmout a bolestí propadla vteřina štěstí.

„Ba ne. Nikdo nemá tak statečnou ženu,“ oplatil jí docela upřímně a mimoděk si uvědomil, jak moc mu na ní záleží. „Půjdeme dál. Jen co si chvilku odpočinu.“

Sedla si proti němu. Zdálo se jí, že ho zase dokázala uklidnit, a tak na chvilku nehlídala svůj pohled. Všiml si, jak si prohlíží jeho krk a ruce, jak je tím vystrašená, nejistá, jak se jí oči stáhly do štěrbin, aby se do nich toho šeredného tolik nevešlo.

„Vypadám jako netvor, co?“ zeptal se podrážděně.

„Ale prosím tě...“ rychle se vrátila do role a začala se usmívat.

„Proč se tady se mnou vláčíš, když už se na mě nemůžeš ani podívat?“ Díval se na ni. Ne, ten střípek štěstí, který se v něm před chvílí mihnul, to nemohl být dotek lásky, ale jen pozlátko falešného milodaru ze soucitu.

„Proč se tady trápiš s tak hnusným chlapem?!“

„Jsi můj manžel,“ řekla bezelstně.

Začal se chechtat. A hned tomu gestu přestal věřit.

„Evo, půjč mi zrcadlo.“

„Na co?“ zeptala se, ale rychle jí to došlo, a tak řekla: „Nemám.“

„Máš,“ řekl pevně. „V té modré taštičce, co je v pravé postranní kapse krosny.“

Pomalu rozepínala přezky, hrála neohrabanou, vytáhla z taštičky krém, upadl jí na zem a stejně tak malé zrcátko. Rovnou na velký kámen.

„Jéje, to jsem ale...“ rychle se snažila odkopnout střepy co nejdál.

„Podej mi tamhleten kousek. Ten mi úplně stačí,“ ušklíbl se a ukázal na největší střep.

Polekala se, už jí nezbývalo nic než poslechnout. Bylo vidět, jak je napjatá, když hledal v kousku zrcátka svůj portrét. Čekala, že vykřikne, rozzuří se, propadne zoufalství.

„Ach jo,“ řekl tiše a položil střep vedle sebe. Nedal na sobě nic znát, ale nedokázal se podívat do očí své ženy. Měl chuť zakrýt si rukama znetvořený obličej, ale místo toho řekl přidušeně: „Evo, prosím tě, přines mi z té říčky trochu vody. Potřebuju se omýt, než půjdeme dál.“

„Hned jsem zpátky, miláčku,“ vydechla úlevou a rozběhla se s velkou lahví dolů strání.

Díval se za ní, ale neviděl její postavu na pozadí lesa, běžela po jeho znetvořeném krku a boulemi proměněném obličejí. Jeho vlastní, strašný obraz se mu snad přilepil na sítnici, vyrostl z malého zrcadlového střepu do obrovského rozměru. Kam se podíval, tam viděl svou ošklivost. Bylo mu hrozně. A ze všeho nejmučivější byla představa, že takhle ho vidí jeho žena. Brala si ho přece proto, že se jí líbil! Proč ho neopustí, když takhle vypadá? Ví vůbec, jak ho mučí tou svou velkorysostí? Ví, že chlap ze všeho nejhůř umí přijímat od ženy soucit? Jestliže to ví, tak za co ho trestá? Na tom už nezáleží.

Viděl, jak rychle šplhá k němu nahoru do stráně. Naklonil se ke krosně a vytáhl z její velké kapsy revolver.

„Je krásně studená!“ volala Eva a lezla skloněná mlázím.

„Dík,“ řekl a těžce proti ní zvednul pravou ruku, sukovatou

odpornými, malinově rudými boulemi. Snažil se ze všech sil, aby se pistole, kterou oteklými prsty sotva držel, moc netřásla.

„Co děláš?!“ zarazila se. Zpocené vlasy měla přilepené k čelu.

„Vem si své věci a vrať se,“ mluvil klidně a krutost mu chutnala báječně, byla to totiž poslední příležitost stát se pánem situace. „Půjdu hledat kedu sám.“

Doktor Zet nelhal!

Ten směšný, šmajdající pták nemůže být nikdo jiný než polopštros kedu. Dan Es ho sledoval, jak šlape nízkým porostem až k pramínku u úpatí bílé skály. Bylo to šťastné místo, protože kedu se nemůže vracet jinudy. Dan se chvěl rozrušením, opatrně se plazil k vyšlapané stezce, zapomněl na bolest velkých nádorů, které mu už dusily celou horní polovinu těla. Ležel u stezky a čekal. Kedu snad deset minut pil, pak se rozhlédl, zaklapal zobákem jakési gve, gve, gve a vydal se po pěšince zpátky. Ještě pět kroků, tři, dva kroky...

Dan Es chytil polopštrosova za obě křivé nohy. Pták překvapeně vykřikl, na povel pudů sekl dolů zobákem a zamával křídly, jenže půlkruhový zobák nebyl schopen zranit a zakrnělá křídla neuměla létat. Pokusil se vyskočit, ale Dan se jeho nohou držel pevně.

„Mně neutečeš,“ hekal, aby si dodal jistoty, že ho chatrné síly neopustí. Ležel na břiše u vysokých pštrosích nohou, kedu nad ním odevzdaně stál a tvořili tak spolu bizarní sousoší. Zůstali v této poloze snad hodinu. Dan cítil další nával horké bolesti v celém těle, spolu se silami mu začala docházet i trpělivost. Odvážil se jednou rukou polopštrosovu nohu pustit a pomalu ze sebe trhal košili.

„Přece mě nenecháš tak dlouho čekat, kamaráde,“ zaprosil. Ale polopštros kedu řekl jen gve, gve, gve, gve, dvakrát zakýval krkem, zůstal stát jako před tím a neudělal nic. Dan Es čekal marně další hodinu. Bolely ho prsty, kterými křečovitě držel ptákovu nohu.

„Ty bestie, tak dělej!“ vykřikl a začal vztekle bušit pěstí do keduova břicha. Kedu naříkal.

„Dělej! Dělej! Prosím tě, dělej!“ hladil polopštrosova, protože na víc už neměl sílu.

A pak najednou se kedu zavrtěl, pokrčil své křivé nohy, natáhl krk daleko dopředu a Dan Es se dočkal. Cítil na rameni a na prsou lepkavé teplo ptačího trusu a kedu, jako by chtěl velkoryse splatit

jeho odvalu i trpělivost, ho poléval lékem v netušené míře. Dan ležel na zádech a volnou rukou si potíral tou podivnou hmotou všechny své malinově rudé boule a cítil, jak z nich okamžitě odchází veškerá bolest, jak jedna po druhé mizí a tělo dostává svůj původní tvar a vrací se do něj síla. Vzpomněl si na svůj portrét ve střípku zrcátka, které jeho žena před ním schválně rozbila, a rychle si namazal celý obličej. Pomalu vstal, nadržel už ptáka za nohu, ale za zakrnělé křídlo a díval se, jestli mu na těle přece jen ještě nezůstala nějaká boule té příšerné destirózy. Byl to báječný pocit, dívat se na své ničím nezkrivené ruce, na přirozeně klenutý, nezdeformovaný hrudník. Kdybys ho teď viděla Eva... Znovu se podíval na svou pravou ruku, kde se destirózová boule objevila nejdřív, a teprve teď mu došlo, že je celý polepený šedohnědým ptačím trusem. Připadalo mu to nechutné a náhle si uvědomil, že ten trus pronikavě páchne. Znovu si vzpomněl na Evu. Ale tentokrát v hrůze, jestli ho nesledovala a jestli ho teď odněkud nepozoruje a nevidí, jak tu stojí příšerně upatlán ptačím trusem. Nervózně se rozhlédl, ale našel jen tupý, přihlouplý pohled polopštrosových podivně přimhouřených očí. Kedu kýval hlavou se strany na stranu, zobákem klapal rychlé gva, gva, gva, gva, vypadalo to, jako by si Dana Ese prohlížel a pobaveně se tomu pohledu smál.

„Čemu se směješ, ty idiote!“ vyštěkl Dan.

Kedu začal kývat hlavou ještě rychleji a zrychlil i své gva, gva, gva.

„Tak ty se mi chceš smát, ty pitoměj ptáku!“ křičel Dan a připadalo mu jako strašná potupa, že ho vůbec nějaký živý tvor takhle zmazaného a páchnoucího vidí. Ten idiotský tvor se mu klidně vysmívá?

„Víš, kdo já jsem?“ zařval a trhnul keduovým křídlem, aby dodal svým slovům váhu. „Já jsem člověk, ty tupej ptáku!“

Kedu se však nepřestal kývat a smát, a tak Dan Es skočil po jeho tenkém krku, prsty, které už nebyly znetvořené otoky a měly sílu jako dřív, se vtiskly do hebkého perí, opájely se svou mocí, svíraly víc a víc, až ucítily, jak po posledním záchvěvu ptačí srdce usnulo. Bezvhládné tělo na zemi roztáhlo svá zakrnělá křídla. Na každém byla čtyři žluto-fialovo-černá nádherná pírká. Dan Es je všechny opatrně vytrhl.

Pro Evu, zaslouží si je, pomyslí si, moc mi pomohla, budou jí slušet.

Pečlivě uložil tu vzácnou pírkou a rychle utíkal k pramínku, aby smyl tu odpornou vrstvu ptačího trusu. Zdálo se mu, že páchne čím dál víc.

LÉTO

Jakub Florek zvedl rozcuchanou hlavu od elektronického mikroskopu, pomalu a pečlivě si protřel slzící oči, nepatrně se usmál nad štěstím, které se v něm začínalo zelenat, a teprve potom řekl Oskaru Krepindlovi, zalévajícímu košatý asparágus na okenním parapetu:

„Šéfe, zdá se, že má teorie byla správná. Skutečně se tvoří velké kvantum interferonu.“

„No to je fantastické!“ řekl šéf, a jak se otočil k Florkovi, zapomněl vyrovnat konvičku a maličko si zalil i fascikl protokolů výzkumných prací laboratoře G 614. Nijak se nad tím nepozastavil, protože nyní bylo všechno proti Florkově objevu samá voda.

„Jakube, gratuluju,“ řekl nezvykle tiše jindy hlasitý kolega Bertin Hoch a vstal, stejně jako Vilém Pucherna.

„Jakube, jestli mají lidi s krysami tolik společného, tedy myslím, jestli buňka lidské tkáně zareaguje stejně, pak nás čeká velká sláva.“ Oskar Krepindl si při těch slovech zapnul plášť na všechny knoflíky a krokem velmože zamířil ke svému podřízenému. Vilém s Bertinem se ukázněně zařadili za šéfa, ale Jakub proti tomu průvodu natáhl ruce a naklonil se nad mikroskop, jako by ho chtěl chránit tělem.

„Ne, ne, šéfe!“ zaprosil přehnaně. „Ještě sedmnáct minut v konstantní teplotě a pak mi můžete stisknout ruku.“

Šéf se trochu zarazil, ale pak otcovsky pokýval hlavou. „Chápu tě. Vědec má vždycky ctít zásadu dokonale ověřených výsledků,“ řekl a pomalu se vracel laboratoří k asparágusu. Když zjistil, že je skutečně pečlivě zalitý, přelétl očima výzkumnou jednotku G 614 svěřenou mu k odpovědnosti, vnitřním hlasem vyslovil uspokojení nad kázní Pucherny a Hocha, kteří již zase byli potopeni do své práce, slavnostnějším tónem téhož hlasu odříkal generálku poděkování Florkovi a podíval se oknem. Krápalo. Město bylo olověně šedivé jako mraky nad ním a vítr, který se hnal ulicemi dvakrát rychleji než pospíchající auta, onduloval louže na nerovných asfaltových chodnících. Ale Oskara Krepindla teď ten mokrá obraz v duši nezastudil. Měl v ní hebko, ležel mu v ní temně modrý sametový

polštářek na metál, který dostane, až oznámí, že v jeho laboratoři jeho pracovník v oblasti virové interference... Byl plný myšlenek na výzkumnou práci, a tak sedl ke stolu, protáhl se, zív a pustil rádio. Potichu, potichoučku, aby vůbec nerušilo.

Rádio spolklo konec slábnoucí hudby a udělalo tu tu tu tu tu.

„Časové znamení ohlásilo deset hodin. Vysíláme zprávy,“ řeklo rádio ženským hlasem.

„Tak kdepak se zase začalo válčit?“ zeptal se Krepindlův vnitřní hlas rozhlasového přijímače.

Šéf starostlivě ubral rádiu kousíček hlasitosti, aby ušetřil své podřízené očekávaných válek, leteckých katastrof, hrůz způsobených zemětřesením, krupobitím, povodněmi a organizacemi teroristů. Ale zprávu, kterou hlasatelka přečetla jako první, si nemohl nechat pro sebe.

„Pánové,“ vykřikl šéf Krepindl a jeho tři muži sebou leknutím trhli, natáhli proti němu krky a mžourali usazenými očima, přisleplými rychlým přestěhováním z mikroskopického světa buněk. Šéf stál s rukama vysoko zvednutými nad hlavou. Zdál se jim veliký, obrovský.

„Pánové! Ted' hlásili, že od pětadvacátého do šestadvacátého, nebo možná až do poledne sedmadvacátého července bude léto!“

„Bravo!“ zařval Pucherna, Hoch křičel: „Joj!“ a Florek dupal nohama a tleskal. Stejný ryk k nim přicházel přes stěny laboratoře, ale nebyla to ozvěna jejich radosti, byla to radost jejich kolegů v laboratořích G613aG615 i z protější rentgenové komory R 75, kteří se patrně od svých kolegů dozvěděli stejnou věc – že bude léto.

Jakub Florek najednou cítil podivné strnutí šíje. Obratle v krční části páteře se zablokovaly a nebyl schopen sklonit se k mikroskopu. Hlava se mu jakousi mocnou silou otočila k oknu, viděl, jak prší, jak na skle zůstávají brzdné dráhy zatoulaných kapek, ale díval se dál a říkal si, že nesmí propást okamžik, kdy šedivé mraky začnou blednout. Vždyť už za pár dní...

Vždyť teprve za pět dní – ukáznil se a dokonce se mu i podařilo přitisknout oči k mikroskopu a dívat se, jak se v buňkách krysí tkáně napadené viry vylučuje stále větší a větší množství ochranné bílkoviny, jak se ta bílkovina valí jako šedá kaše. Ne, jako kaše ne,

byly to mraky, mraky, které se někde tvoří a cpou se přes obzor. Ale k čemu mraky? K čemu teď šedivé, těžké mraky, když má být za pět dní léto?!

„Je to nesmysl!“ vykřikl a zakryl si oči.

„Vážně to hlásili,“ otočil se šéf od okna a v tváři měl úsměv, nasazený už k uvítání léta. Ale vzpomatoval se, rychle vyrobil na čele vrásky vedoucího zodpovědného za výzkumnou jednotku G 614 a řekl: „Podělalo se to, Jakube?“

Jenže i Jakubovy myšlenky byly jinde. Ta otázka mu zněla jako v cizím jazyce, který zná jen velmi, velmi pasivně, nerozuměl jí, ta otázka už k ničemu v něm nemířila.

„Potřebuji si rychle skočit do knihovny K 17, šéfe,“ a už byl ve dveřích.

Lhal.

Vyšel před dům, utíkal přes ulici k nejbližší drogerii a postavil se do rychle narůstající fronty. Stihl to tak tak. Stál ještě jako poslední v suchém stínu balkónu a ti všichni za ním, kteří si stejně jako on nestačili vzít deštníky a pláštěnky, mokli na ulici.

„Jakube!“

Otočil se a asi deset metrů za sebou ve frontě uviděl svého šéfa. Déšť mu lepil vlasy k čelu, vypadal navztekane. Jakub mu zamával a spokojeně se usmál. Věděl, že jediné, co musí v téhle chvíli udělat on, Jakub Florek, samostatný pracovník výzkumného ústavu virové interference, je koupit manželce růžovou koupací čepici.

Už od rána duněla děla.

Všechny dělostřelecké baterie nabíjely stovky speciálních šrapnelů s traskavou hlavicí, plnou drobounkých krystalků jodidu stříbrného, a praly ohlušující salvy do těžkých šedivých mraků.

„Kubo, vem si taky galoše.“

Magdaléna Florková pomáhala svému muži do silné neoprénové pláštěnky. Pršelo zdatně.

„Chceš ještě deštník?“ zeptala se, ale Jakub Florek už v galoších vyrážel z domu, aby byl včas v ústavu.

Děla duněla jako nejpilnější hromobití. A déšť sílil, bubnoval do dlažby velikými kapkami, jakými umí pršet jen umělý déšť. Šrapnely se trhaly v mracích, sypaly do nich krystalky jodidu a na ně se hned

vázala voda ve shlucích kapiček a padala dolů v superkapkách. Plesk, plesk, plesk, jako když běží milión neviditelných dětí blátem.

Dva dny budou dunět děla, aby se mraky pořádně vypršely, a od druhého dne se v celé Evropě zapnou megafukary otočené proti vesmíru. Jejich dech rozežene na dva, možná na dva a půl dne smogový obal a bude léto!

Lilo, jako by měl být konec světa. Jakub cítil, jak ve stopách některých obzvlášť velkých kapek, které mu dopadly na hlavu a ramena, zůstala maličká bolest. I pláštěnka byla tenká. Po prsou mu tekl děsivě ledový potůček.

Bude léto, říkal si Jakub Florek a snažil se jít co nejrychleji.

Šňůra, dlouhá šňůra aut mizela z rozsvíceného města do houstnoucí tmy. Na dálnici k Benešovu to tak zlé nebylo, ale čím dál se jelo na jih, tím to bylo horší. U Tábora už rychlost klesla na padesátku, a čím pomaleji se jelo, tím rychleji se nedočkavost řidičů proměňovala v nervozitu a zbrkllost.

„Idiot,“ ukázala paní Florková do příkopu na druhé straně silnice, kde ležel koly vzhůru kanárkově žlutý fiat. „Jeden z těch upospíchanejch...“ a vyklonila se z okýnka, aby přehlédla silnici před sebou, jestli se v řetězu vozů nenajde skulinka, do níž by se dalo předjet. Zklamaně vzdychla.

„Půl jedenácté,“ řekla otráveně.

„Sakra, co můžu dělat?!“ vybuchl Florek a praštil dlaní do volantu.

„Myslíš, že máme všechno?“ zeptala se smířlivě a ani nečekala odpověď. Zvedla si límec prošíváné bundy, přitáhla jezdce zipu až pod krk a odevzdaně se schoulila do sedadla.

Nepršelo. Taky vítr byl slabší, už tolik nestudil.

„To je moc dobře, že bude léto,“ řekl, když projížděli krokem Veselím nad Lužnicí. Všichni řidiči už otupěle vstřebali tento rychlostní stupeň spěchu. Nikdo se nepokoušel předjíždět, nikde v příkopech se už neválely bezmocné automobilové želvy. Zabít se na začátku léta je ta největší pitomost, opakoval si kolem dokola, a tím držel nohu na plynu jen docela lehounce. Auto zůstávalo ukázněným dílkem vlekoucího se nekonečného hada.

„Abys nepřehlíd tu odbočku na Třeboň,“ ukázala vlevo do tmy.

„Já vím. Ještě kousek,“ ušklíbl se a zapnul levý blinkr, i když ke

křižovatce zbýval ještě dobrý kilometr cesty.

V kempu nikdo nespál. Hodně lidí už bylo v chatičkách zabydleno, další přijížděli. Nad rybníkem Svět tančil v bílých závojích chlad, v chatách bylo vlhké nevlídno a páchlo to zatuchlinou.

„Ahoj, sousedi!“

Ve dveřích chatičky stál asi pětapadesátiletý muž v plavkách s ručníkem přes rameno.

„Dobrý večer,“ řekla Magdaléna.

„Jsem doktor Carboch,“ uklonil se. „Mám chatičku tady vedle.“

Když mu Jakub podával ruku, všiml si, že má husí kůži jako pralinky. I Eva se nad ním otřásla zimou. Dr. Carboch se pokusil ztuhlými ústy o úsměv: „Tak za chvíli nám začne léto!“

„Až se rozední.“

„Jenže až se rozední, tak už neseženete na pláži dobré místo,“ zvedl varovně prst dr. Carboch, chopil se lehátka a zamířil k písčitému břehu rybníka Svět. Jakub se za ním fascinovaně díval. Proti hladině rybníka viděl doktorovu siluetu, jak rozkládá lehátko, dlouho pro něj hledá správnou polohu a pak se z nějaké lahvičky pečlivě natírá olejem na opalování. Nohy, prsa, ruce, obličej... Dr. Carboch se otočil ke kempu a spatřil Jakuba ve zlatém obdélníku otevřených dveří rozsvícené chaty.

„Kolik je hodin, pane Florek?“ zakřičel.

„Půl jedny,“ křikl Jakub a vešel do chaty, aby vybalil věci z tašek.

Uprostřed chaty stála Magdaléna v černo-červených bikinách. „Dělej,“ řekla nedočkavě.

Ted' teprve si uvědomil, jaký ryk k němu doléhá ze všech okolních chat a stanů. Rychle se svlékl do plavek, vzali lehátka...

„Magdi,“ řekl jí něžně, protože věděl, že mají dostatečný náskok a seženou na pláži skutečně dobrá místa, „zapomněla sis tu růžovou koupací čepici.“

„Promiň,“ políbila ho na tvář, na vteřinku zmizela v chatě a pak už běželi se svými lehátky za dr. Carbochem. Nebyl na písčitém břehu sám. Asi dvanáct lidí si už zabralo svá místa. Pohodlně se usadili a dívali se na rybník, po jehož hladině pořád tančily něžné polární víly. Ledový větřík sbíral z nahých těl vůně nejružnějších opalovacích krémů.

„Měli jsme štěstí,“ pochvaloval si dr. Carboch.

„Měli,“ přikyvoval spokojeně Jakub.

Na konci pláže u remízku někdo chrčivě kašlal. Jakubovi prolétlo hlavou, že i na tuhle virózu by možná našel léčebnou interferenční metodu, kdyby nepřišlo léto a kdyby mu kvůli nečekaně dlouhé frontě v drogérii nechcípla ta nejlíp naočkovaná pokusná krysa. Rychle ty myšlenky od sebe odehnal a slastně zvrátil v lehátku hlavu proti noční obloze.

Podle oznámení novin mělo slunce vyjít ve čtyři devatenáct, ale pár minut trpělivosti museli ještě všichni přidat, než ho mohli přivítat nad horizontem. Jedni ho vítali smíchem, druzí hranou samozřejmostí a všechny nedospalé, cestami utahané děti usedavým pláčem.

„Hřeji si, Říšánku! Běhej hezky v písečku,“ pleskla po zadečku malého naháčka robustní maminka a klučík křičel, nerozuměl ničemu z toho, proč ho do chodidel píchá tisíc studených jehliček, proč ho nehřeje teplá deka, nevěděl, že ho tlačí pod víčky proto, že mu tam chybí kousek spánku, nevěděl, že je léto...

Kolem Florkových prošla nádherná nohatá dívka v plavečkách nejspíš své desetileté sestry, brodila se pláží plnou těl až na konec a zase zpátky a všem se zdála krásná a všichni muži byli rádi, že si vzala ty maličkaté plavky své mladší sestry, a když šla potřetí, už na ni někteří volali Sylvo. Asi deset lidí vběhlo do vody, snad chtěli zahnat ty tančící arktické víly, a když se jim to nepovedlo, tloukli kolem sebe rukama a úplně těm vílám rozbili taneční parket do spousty kruhů a kroužků, byli z toho v obličejích modří a rty měli fialové jako člověk, který bojuje se strašně vysokým kopcem nebo astmou. Ale křičeli, že je to báječné. Pak vběhli do vody další a až těm desátým se podařilo víly nadobro zahnat, a pak už bylo léto jenom jejich.

„Dvakrát jsem byla přes léto na Vysočině, ale ne – jediné jižní Čechy,“ řekla do nebe paní s nosíkem přikrytým před sluncem umělým lístkem jitrocele.

„Taky bych jinam nejel,“ odpověděl jí do nebe dr. Carboch.

Všichni spolu mluvili odrazem o nebe, jak leželi na zádech, nebo odrazem o zem, když si opalovali záda.

„My jsme tu poprvé,“ řekl Jakub. Přisunul se trochu blíž k Magdaléně a zašeptal: „Ale budeme sem taky jezdit pořád, vid', drahoušku.“

„Hřeje to,“ špitla Magdaléna.

„Mami, podívej!“ tahal za ruku paní s jitrocelovým lístkem její syn.
„Mami, podívej!“

Ale matka jen cukla rukou, cele oddaná slunci.

„Mami, podívej, co je to za strakatého ptáčka?“

„Kde?“ dr. Carboch se napřímil v lehátku hlavně proto, aby byl od protivného kluka klid.

„Támhle na vrbě. Na tý silný větvi!“

„To je přece ledňáček,“ řekl unaveně dr. Carboch a natřel si obličej opalovacím olejem Sahara.

Byl krásný letní den plný slunce, které zapadlo v devatenáct padesát šest, ale pláž zůstala plná lehátek a lidí, protože svou pozici na slunci může člověk velice snadno ztratit. I v noci.

„Tady máte to pivo, sousede,“ podával dr. Carboch Jakubovi voskovaný kelímek a těžce se posadil do lehátka, jako by musel popřát odpočinek tělu, nesoucímu veliký náklad štěstí. Slastně heknul. „Víte, co jsem slyšel od jednoho pána? Že v létě opaluje i měsíc!“ Natáhl se v lehátku a stáhl si s ramen froté osušku. „Je skutečně zářivý měsíc.“

Ale Jakub Florek se ani nepohnul, bylo mu krásně, jak do něho měsíční světlo vtékalo po kapičkách přivřenými víčky. Dokonce se mu zdálo, že trochu hřeje.

Podle novin mělo slunce vyjít ve čtyři dvacet jedna, ale pár minut trpělivosti ještě všichni museli přidat, než ho mohli přivítat nad horizontem. Děti už při tom vítání plakaly mihnout a všeho přece jen trochu ubylo, protože pro spoustu lidí se to, co je podruhé, stává samozřejmostí...

„Neměl bys jít na chvilku do stínu, abys nedostal úpal?“ zeptala se v poledne paní s jitrocelovým štítkem na nose svého syna.

„Proč?“ zeptal se, ale matka mu už žádnou odpověď nedala.

„Nejlepší opalovací olej na světě je Sahara,“ řekl odpoledne dr. Carboch.

„Mami, podívej! Co to letí?“ křičel naléhavě kluk. „Vrány,“ poučil

ho dr. Carboch.

Krá, krá, krá letělo oblohou a byl to první mrak. Za chvíli už vykukovaly z lesa za rybníkem další. Naháči se zvedali z písku, natahovali proti nim ruce a zaříkali je kletbami.

„Kolik je hodin, pane Florek?“ Dr. Carboch se díval k nebi, kde mraky jako vlci začali okusovat slunce.

„Půl čtvrté“ řekl těžce Jakub.

„Ať jdou do háje,“ ulevil si dr. Carboch. „Říkali do šestadvacátého nebo možná do poledne sedmadvacátého a koukněte... Půl čtvrté šestadvacátého a léto končí.“

„Víte, kolik energie stojí Evropu takovej jeden den léta?“ vložil se do debaty mladík, který si vedle začal balit deku. „Vy si myslíte, že je to maličkost, rozfoukat nad Evropou smogovou vrstvu, že jo?“

„Nepoučujte,“ odsekl doktor nevrle.

Mladík uraženě vystrčil bradu, hodil si deku přes rameno, podíval se naposledy do sluníčka, které vlčí mraky užuž úplně spolply, a zasyčel: „Kde by svět byl, kdyby měli všichni jeho starosti.“

Doktor si sedl zpátky do lehátka, slunce už nesvítilo, ale on trucovitě zaujal opalovací polohu, ignoroval skutečnost a svou pózou se dožadoval slíbeného léta v plném rozsahu. Jakub se otočil za odcházejícím mladíkem, a v tom uviděl krásnou Sylvu, jak odchází pláží.

„Sylvo!“ křikl za ní. Nevadil mu Magdalénin šokovaný, pohoršený pohled, byla to poslední šance léta.

Zastavila se a čekala, až k ní dojde.

„Tak se nám to počasí nějak kazí,“ řekl.

„Nó,“ odpověděla po chvílce přemýšlení.

„Přijedete příští léto?“ zeptal se jejích maličkých plavek.

„Ne,“ zavrtěla hlavou. „Ne, asi na příští léto pojedu k moři. U moře je senzační léto,“ protáhla se kouzelně.

„Stejně dlouhé jako tady,“ řekl a bylo mu to líto.

„To jo,“ usmála se. „Ale delší, mnohem delší pláž,“ řekla a brodila se mezi naháči dál a on se za ní díval, jak je krásná, a představoval si, jak se brodí dlouhatánskou mořskou pláží a jak na ni ne deset, jako na pláži rybníka Svět, ale tisíc mužů v naději volá Sylvo.

„Dovolená u moře je asi nejlepší,“ zašeptal jen pro sebe.

Ucítil ostré bolavé píchnutí v hlavě, když od ní odtrhl oči a vracel se k Magdaléně. Ani se na něj nepodívala. Stála nad lehátkem souseda Carbocha.

„Podívejte, pane doktore! Že jsem se pěkně opálila,“ natahovala před sebe své bílé ruce. Stála tam bílá jako Sněhurka, která chce hypnotickou silou černé magie zvednout na nohy ležícího muže. Než se dr. Carboch z lehátka vysoukal, dopadly na Magdaléniny předpažené ruce první drobné dešťové kapky.

Jakub rychle sebral lehátka a utíkal s celým davem naháčů ke kempu. Ohlédl se, kde je jeho žena. Běžela hned za ním. Zdálky slyšel, jak dr. Carboch volá:

„Krásně! Moc krásně.“

Doběhli do chaty a zničeně dosedli na válečku. Lilo jako z konve a mezi kapkami proletovaly bílé ledové kroupy. Snažil se popadnout dech a z prsou mu vyletělo chrčivé zakašlání. Polekal se. Najednou si vzpomněl na mrtvou krysu a v duchu viděl, jak ji nese za ocas do spalovny a klidně si píská. Jak to, že mu to bylo jedno? Neuměl to pochopit.

V RÁJI Č. 2

Pýrové stromy clonily celé nebe. Šli jsme opatrně, aby nás nepopálily dolů skloněné listy kopřivy, a pod nohama nám praskaly křehounké větvičky zakrnělých a neplodných rybízů.

„Podívej, támhleto je asi ona,“ Eva se přikrčila a ukazovala před sebe mezi dva půl metru silné stonky pýru.

„Nelhal jsem, co?“

Jen půlveřinu obětovala na usmání a už prolézala lebedovým houštím k mýtině, na které stála nádherně košatá višně. Nebyla zdaleka tak vysoká jako pýry a kopřivy všude kolem, ale vyjímala se mezi nimi jako drahokam uprostřed šterku. Hustý porost zůstával od ní v uctivém odstupu, ani svlačcoví hadi na ni ze žádné strany neútočili, jen metrová zdegenerovaná jabloňka se směla snad ze soucitu krčit v jejím stínu. Kyselé višně právě dozrávaly. Uprostřed zelených odstínů pýru, kopřiv a svlačce rubínové plody neskutečně zářily.

„Nelhal jsi,“ řekla Eva zaraženě a vděčně se ke mně přitiskla. Bylo nám krásně při pohledu na ten zázrak.

„Nevěděla jsem, že existuje tak krásný strom.“

„Strom... Víš, to vlastně není strom.“

„Myslíš proto, že je o tolik krásnější než tyhle ostatní?“ ukázala na kopřivy a pýry.

„Ne, proto ne,“ pokrčil jsem rameny. „Vlastně teď už to snad strom je, ale původně to byl faunoflor.“

„Co je to?“

„Napůl rostlina a napůl živý organismus,“ řekl jsem a najednou jsem se lekl svých slov a hlavně jistoty, s jakou je pronáším.

Kde se ta slova ve mně vzala? Jak jsem se to všechno o višni kyselce dozvěděl? Jsou to mé myšlenky? Přišel jsem na všechno sám, nebo jsem v sobě nechal nějaké cizí myšlenky zdomácnět? Jak vím, že to není lež, ale pravda...?

Pochybnosti se ve mně tetelily jako horký vzduch nad rozpálenou zemí, ale to za nimi mělo přesto jakýsi pevný tvar. Jako když se něco pozapomenutého náhle vynoří z hlubin paměti. Ano, určitě to tak

bylo. Docela určitě to tak bylo, ale já sám jsem něco takového do své paměti uložit nemohl! Kde se to tam tedy vzalo? Je možné dědit do paměti? Po kom? Je možné bez vlastní účasti zdědit nějaké poznání? Čí?

Cítil jsem, že to, co najednou vím, přišlo ze strašně veliké dálky.

„Je ti špatně?“ Eva se na mne ustaraně dívala a rukou mi rychle mávla před očima, které jsem zřejmě nepřítomně třeštil. „Nic mi není,“ ujistil jsem ji rychle.

Upokojena se znovu dívala na višni před námi. A já o té višni věděl úplně všechno. Nevyrostla z hlíny této země. Jen jsem nevěděl, proč ji udělali pro tuhle zem na jiné zemi. Řekl jsem to tak Evě.

„Původně měla dva oběhové systémy. Jeden mízový s chlorofylem, druhý hemoglobinový.“

„Cože?“ vykulila oči. Ale pak snad i jí z jakési paměti došla myšlenka a dodala s naprostou samozřejmostí: „Ten strom tedy měl krev jako my.“

„Jistě.“

„Prosím tě, k čemu to bylo?“

„Zřejmě kvůli odolnosti,“ znal jsem bez zaváhání odpověď a dokonce i logický podpůrný argument: „Když má někdo zdvojený životní systém – je rostlinou a zároveň živou bytostí – tak je to, jako kdyby měl dva životy.“

„Proto jsou tak sytě červené,“ ukázala na višně.

„Proto přežily,“ řekl jsem, ale nevěděl jsem co. „Je to jediné ovoce, které nečerviví.“

„Jediné ovoce? Co je to ovoce?“

„Jablka, hrušky, švestky, třešně... Víc říct neumím.“ Byla to pro mne skutečně prázdná slova, za nimiž nestála žádná konkrétní představa.

„Neděláš si ze mne legraci?“ dívala se na mne pátravě.

„To bych si nedovolil, miláčku,“ vzal jsem ji za ruku a šli jsme blíž ke kmenu višně. Chtěl jsem ji přitisknout k tomu silnému pni zády a políbit. Ale nedala se. Unikla mi rychlou, poplašenou křečí.

„Kdybych jí zlomila větev, krvácela by?“ bázlivě se podívala do koruny.

„Ne, z větví ne,“ snažil jsem se ji uklidnit.

„Ale v těch kuličkách krev je. To vidím.“

Dívali jsme se vzhůru. Veliké, hladké višně nám visely nad hlavou. A v tom se zem zatřásla, v kmeni zaprašťelo, větve se chytly jedna druhé, Eva vykřikla, jedna višně, ohromná a temná jako stará zaschlá krev se utrhl a spadla nám k nohám.

„Podívej,“ zvedl jsem ji.

Eva měla dlaněmi zakryté oči, ale zvědavost jí přece jen mezi ukazováky a prostředníky otevřela škvíry. „Je mrtvá?“

„Tady ten stonek,“ ukazoval jsem, „to je zdegenerovaná aorta a ta pecka uvnitř... Víš, co to bylo, ta pecka uvnitř?“ Zavrtěla hlavou. „To bylo srdce.“

Odkryla si oči, zvrátila hlavu ke koruně a omámeně vzdychla: „Tolik srdcí...“

„Ale...“ chtěl jsem vysvětlovat dál. Zarazila mě, zamkla mi rty ukazováčkem a napjatě poslouchala ticho.

„Neslyším je bouchat,“ zašeptala po chvíli zklamaně.

„Už to nejsou srdce.“

„A pak i ta krev...“ napověděla nejistě, ale neodvážila se myšlenku dokončit.

„Už to není krev,“ řekl jsem za ni. „Je to jen voda s barvou krve.“

„A kdy se ta krev proměnila ve vodu?“ Chytil jsem silný kmen oběma rukama a opřel se do něj plnou silou.

„Ve chvíli, kdy takhle zůstala stát na jednom místě.“

„Proč zůstala stát?“

„Nevím.“

„Z pohodlnosti?“

„Možná.“

„Opřel jsem se zády o kmen a pozoroval Evu, jak jí to sluší s hlavou zakloněnou k vrcholku koruny. Viděl jsem, že se zbavila posvátné hrůzy, kterou v ní ten podivný strom vyvolal, a těšil jsem se, až její pohled seskáče po větvích níž a ještě níž a naše oči se setkají. Užůž...!“

„Pozor!“ vykřikla polekaně a ukázala rukou nad mé rameno.

Instinktivně jsem uskočil. Na nejnižší větvi visel obrovský chřestýš a chystal se zaútočit. Rozesmál jsem se.

„Čeho ses tak lekla?“ chytil jsem ji kolem ramen.

„Ani nevím, proč jsem tak bláznivě vykřikla,“ začervenala se a bylo jí divné, kde se v ní vzalo lekat se hada. Snažila se to zamluvit.

„Co je tohle za stromeček?“

„Jabloň,“ řekl jsem a zase mnou projela ta podivná pochybnost. Věděl jsem bůhvíproč, že se ten stromeček, který jsem nikdy neviděl, jmenuje jabloň.

„K čemu to je?“

„Už k ničemu.“

„Má nějaké plody?“

„Ne. Možná někdy měla, ale kdoví,“ mávnul jsem nad trpasličím stromkem pohrdlivě rukou a obrátil se k višni. Ve slunci, které se drobilo mezi jejími listy, se mi na okamžik zdálo, že místo malých kyselek vidím žlutočervené plody velké jako pěst, na kratoučkých stopkách, takže vypadaly jako přilepené přímo k větvím. To není možné, takové plody na stromě přece nikdo nikdy neviděl! Protřel jsem si oči a strom byl zase plný rubínových višní.

„Ten had nedá pokoj. Pořád chce zaútočit,“ řekla nevzrušeně Eva. Had se posunul po větvi blíž ke mně, hlavu držel nehybně a jen rozeklaný jazyk prozrazoval nedočkavost.

„Tak si kousni, když jinak nedáš!“ natáhl jsem ruku proti hadově hlavě. Chvilku váhal a pak prudce zaútočil. Vystříkl do mne svůj jed. Bylo to legrační. Kolik v tom kousnutí bylo zděděné divokosti, kolik v něm bylo zděděné naděje a nenávisti, ale ty mě nemohly zabít ani ublížit, protože já – nevím po kom – zdědil odolnost na tolik jedů, které klidně mohu dýchat, jíst i pít, že ten hadí jed byl proti nim směšný. Čí to byl odkaz?

Eva se nesmála, připadala mi, nevím proč, polekaná, had vztyčil hlavu se zjevným uspokojením vítěze. Bylo to snad někdy jinak? Ale kdy? Vždyť přece není nic dál než paměť. Nebo snad je?

Chytila mě za ruku a odtáhla z hadova dosahu.

„Vezmeš si mě?“ řekla pro mne naprosto bez souvislosti.

„Jak tě to teď napadlo?“

„Vezmeš nebo ne?“ ptala se důrazněji.

„To víš, že vezmu,“ přiznal jsem opravdu rád, ale znovu jsem se zeptal, proč to chce vědět právě teď.

Pokrčila výmluvně rameny: „Pak se snad přestaneš předvádět.“

Nevěděl jsem, ale ona taky ne, co to může být nějak se na světě předvádět. Přešli jsme to jediným krokem jednoho k druhému. Jak jsem ji líbal, zaklonila hlavu a měla místo panenek rubínové višně.

„Chceš?“ zeptal jsem se a natáhl ruku k nejbližší větvi nad námi.

„Smí se to?“ zarazila mě. „Kdo se moc ptá, moc se doví.“

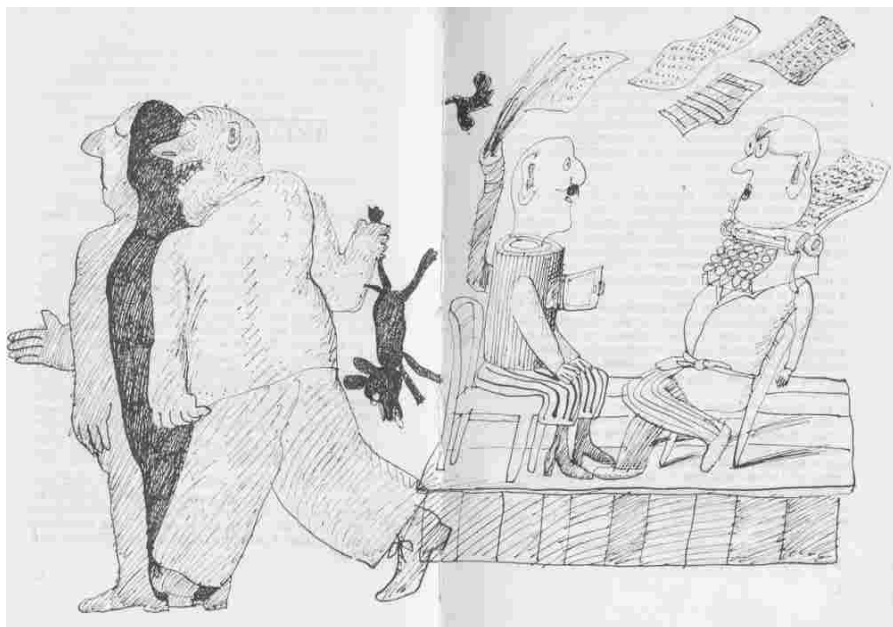
„Že tady krademe...“ pomalu pustila mou ruku, aby na višně dosáhla. „Adame, aby někdo nepřišel a nevyhnal nás.“

„Kdo a kam?!“ zasmál jsem se a utrl jsem višní plnou hrst. Hltavě jsme je jedli. Nevěděli jsme, jestli to, co nám stéká se rtů, je šťáva nebo krev.

Nevšiml jsem si zrezavělé tabulky na druhé straně stromu. Ale asi i kdybych uměl číst, nerozluštil bych, že je tam napsáno:

Netrhejte ovoce kolem cest, obsahuje prudce jedovaté zplodiny z výfukových plynů!

A taky jsem netušil, že tudy někdy vedla cesta.

HNÍZDO

„Tak prosím, pánové,“ Robert Dehák se lehce uklonil a ukázal k hydraulické zvedací plošině, která nám klesla k nohám jako dlaň obra služebníka.

Byl jsem rád, měl jsem totiž strach, že k tomu neslýchanému zázraku budu muset lézt po žebříku. Hnízda jiříček jsou vždycky až pod římsou... Přijeli jsme do Mokropes tři. Profesor přírodních věd Riegel, inženýr chemie Vach a já. Pozval nás ornitolog Dehák. Čekal na nás u nadjezdu, přistoupil do našeho vozu a ukazoval nám cestu až ke Grubnerovu domu. Byl to dům, jakých už mnoho není – jednopatrový kříženec vesnické chalupy s předměstskou vilkou. Dehák trochu teatrálně zvedl ruku k vysokému bílému štítu. V jeho nejvyšším místě bylo ke krovu přilepené šedobílé hnízdo. Přiznávám, že ještě v té chvíli byl ve mně strach z lezení po žebříku silnější než blízkost zázraku. Ctím zásadu, že nepříjemné věci je lepší dělat ihned, bez dlouhého váhání, a tak jsem řekl: „Přineste žebřík!“ Dehák se usmál: „Prosím vás, copak má dneska ještě někdo na vesnici žebřík?!“ Mávnul rukou a ze dvora naproti Grubnerovu domu přijel elektromobil se zdvižnou plošinou, která se k nám snesla s ladnou úslužností.

„Tento dům si postavil zedník Grubner v roce 1927,“ řekl ornitolog Dehák a nastoupil za námi na plošinu. „Jiříčky si tu poprvé postavily hnízdo o rok později, tedy na jaře roku dvacet osm. A od té doby tu bylo hnízdo pořád.“ Dehák se otočil na muže u ovládacích pák hydraulického zařízení. „Můžeme, pane Šaldo!“

Železný balkón se s námi pomalu začal vznášet.

„Nebylo ale vždycky až tamhle u špice štítu,“ ukazoval Dehák. Báľ jsem se zaklonit hlavu, protože mi stoupavý pohyb nedělal dvakrát dobře. „Ovšem původně bylo hnízdo ve stejném místě jako nyní,“ pokračoval ornitolog. „Když pak byla chalupa po devatenácti letech nově omítána, bylo hnízdo strženo a další jaro si jiříčky postavily nové tady dole, těsně pod římsou okapu. Předloni byl dům opět omítán a loni na jaře si párek jiříček postavil hnízdo znovu ve špici štítu. Toto hnízdo...“

Plošina přestala stoupat.

Přímo proti nám bylo to unikátní hnízdo. Šedobílé, trochu větší než bývají běžná hnízda jiříček, povrch mělo krabatý, jako by to byla hrouda ztvrdlé sádry. Kdybych nevěděl od ornitologa Deháka, z čeho je postaveno, nikdy bych to neuhádl. V životě by mě nenapadlo, že hnízdo je spleteno z vyplivnutých žvýkaček!

„Fantastické,“ vzdychl uznale profesor Riegel.

Inženýr Vach hned vyndal pinzetu a misku na odběr vzorků a pokoušel se kousek masy vylomit.

„Opatrně!“ chytil se za tváře ornitolog Dehák, jako by ho přepadla náhlá bolest zubů, ale Vach jen přikývl a snažil se dál.

„Nejde to. Je to zatraceně tvrdé,“ přiznal a vyndal hrot s diamantovou špicí, aby do misky získal vrypem alespoň prach.

„Proboha, jen to hnízdo neshodíte,“ nabádal inženýra profesor a pak se obrátil k nám: „Pánové, před námi je ptačí stavba budoucnosti.“

Cosí se ve mně sevřelo. Teprve teď mi to vlastně začalo docházet. Pravda, zarazilo mě, když mi do kanceláře volal ornitolog Dehák a říkal, že v Mokropsích u Prahy si postavily jiříčky hnízdo ze žvýkací gumy, znělo to však příliš fantasticky a neskutečně, aby se to dalo na dálku domyslet. Ale teď, když jsem měl to hnízdo před sebou a mohl si na ně sáhnout... Ano, je to pravda. Znamená to technickou revoluci v ptačím světě. V ptačím mozku se muselo něco pohnout. Po stereotypu milionů let tam najednou začalo fungovat něco vyššího. Něco... Myšlenka! Křivka vývoje se tu prudce lomí. Kam bude mířit nyní?

„Jak jste si všiml, pane Deháku, že jiříčky nestaví své hnízdo ze slámeč a bláta?“ zeptal jsem se.

Dehák se výmluvně usmál: „Jsem ornitolog.“ Potom vytáhl malý notýsek v hnědých deskách a zaťukal na něj ukazovákem. „Tady všechno je! Čekal jsem, jestli jiříčky přiletí a znovu si na tomto domě slepí hnízdo. Moc jsem tomu nevěřil. Zdroje stavebních surovin tady už nejsou tak po ruce, jako to bylo dřív.“

„To je v poslední době největší problém jiříček a vlaštovek. Z měst už úplně zmizely,“ přisvědčil profesor Riegel.

„Tam,“ ornitolog ukázal palcem přes rameno k historické bráně, za níž bylo veliké betonové prostranství a dlouhý nízký pavilón ze

železa a skla, „tam bývaly chlévy, hnojiště a hliněný dvůr, na jaře vždycky plný bláta. A taky jsem měl dojem, že je nová omítka příliš hladká. Jen si sáhněte.“

Jeden po druhém jsme poslušně pohládili zeď. Nezdála se mi málo hrubá, ale nejsem v těchto věcech expertem.

Dehák otevřel poznámkový notes. „Začaly stavět osmadvacátého dubna.“

„Musela to být strašná práce,“ řekl uznale chemik Vach a díval se na hnízdo silným zvětšovacím sklem.

„Omyl!“ ornitolog Dehák zvedl důležitě prst. „Stavba z klasických materiálů trvá páru jiříček deset dní, žvýkačkové hnízdo bylo dokončeno za týden!“

„To snad není možné,“ divil se profesor Riegel. „Uvědomte si, že jiříčky musely sbírat čerstvě...“ zarazil se, luskal prsty, aby našel způsob, jak decentně opsat slovo, které však do jeho úvah chemik Vach bez rozpaků doplnil: „Vyplivnuté žvejkačky.“ Profesor ho napomenul pohledem a upjatě ho opravil. „Chtěl jsem říci žvýkačky právě vyhozené z úst. Jinak žvýkačka ztverdne a přestane být vhodným stavebním materiálem.“

„Víte, co to ale znamená?“ otočil se na nás inženýr Vach a myšlenka, která se mu právě narodila v hlavě, mu polekaně tlačila oči z důlků.

„Jistěže víme,“ řekl klidně ornitolog. „Že nás jiříčky pozorují.“ Nevím, jestli tahle odpověď napadla profesora, přiznám se, že mě ne. Bylo to však naprosto logické. Muselo to tak být. Tělem mi projel nepříjemný pocit a mimoděk jsem se rozhlédl. Vůbec jsem si v té chvíli neuvědomil, že je teprve začátek března a že tedy jiříčky mají k tomuto hnízdu ještě pořádně daleko. Profesor byl možná touto vyslovenou myšlenkou šokován stejně, ale nedal to na sobě znát.

„Asi nás už dávno pozorují,“ řekl pomalu. „Museli jsme to být my, kdo ovlivnil jejich vývoj. Nikdo jiný kromě člověka nenahrazuje přírodní suroviny umělými hmotami.“

„V něčem je to strašné,“ přiznal jsem. Připadal jsem si jako hlupák. Žil jsem v ješitné, neochvějně jistotě, že jenom my jsme schopni pozorovat, kdo jak na světě žije, ani ve snu mě nenapadlo, že i my jsme pozorováni. Měl jsem z toho nepříjemný, zneklidňující pocit.

Inženýr Vach se znovu sklonil se svým zvětšovacím sklem k hnízdu. „Pane kolego, viděl jste, jak to stavěli? Jak to mohli k sobě lepit?“

„A to je další převratný bod,“ řekl Dehák. „Pozoroval jsem u nich nejen dělbu práce, ale naprosto uvědomělou spolupráci.“

„Tomu už věřit nemohu,“ zarazil ho profesor.

„Je to nejen možné, bylo dokonce nutné, aby spolupracovali,“ zastal se Deháka Vach a podával profesorovi zvětšovací sklo.

„Podívejte!“

„Víte, jak to dělali?“ pokračoval Dehák. „Jedna jiříčka přinesla vláchnou žvýkačku, přitiskla ji k rozestavěné stěně a druhá ji k té stěně přistírávala zobáčkem. Napřed to přichytila jakýmsi bodovými sváry a pak obě jiříčky dělaly pečlivě a pravidelně totéž z obou stran po celé délce spoje. Je to tak, pane profesore?“

„Je,“ přiznal.

„Poslyšte, jak vypadaly ty jiříčky?“ chytil Deháka za rameno inženýr Vach, rozpálený záhadou podivného hnízda.

„Normálně,“ pokrčil rameny ornitolog.

„Ale já myslím, jestli třeba nevydávaly zvuky podobné lidské řeči,“ upřesnil Vach.

Dehák se usmál: „Myslíte si, když mluví papoušek, že chytrá jiříčka...“

„Myslím, jestli vás neupoutaly ještě nějakým jiným projevem inteligence. Třeba řečí.“

„Copak je napodobování lidské řeči projevem inteligence?“ ušklíbl se ornitolog. „Já mám někdy dojem, že právě těm nejupovídanějším inteligence někdy chybí.“

„Ale kolegové!“ řekl smířlivě profesor, protože mezi Dehákem a Vachem to začalo jiskřit. Dehák začal být jedovatý zřejmě proto, že Vach nedokázal udržet svůj vědecký hlad na uzdě a jevil o Dehákovo hnízdo až téměř nestydatý zájem. „Povězte nám radši, pane Deháku, jak to bylo s tím hnízdem dál.“

„Jiříčky v něm žily naprosto normálně jako v klasickém hnízdě. Až do dvacátého září, kdy odletěly na jih.“ Dehák se záhadně usmíval. Bylo jisté, že ví ještě něco, ale nepospíchá s tím, napíná nás, aby plně vychutnal velikost svého pozorování, o němž poprvé někomu

vypráví. Někomu? Kolegům, kteří žasnou! Takové ohromující exhibice se nedokáže zřít žádný vědec.

„Skutečně odletěly?“ zeptal jsem se, když na to Dehák čekal.

„Odletěly,“ přikývl ornitolog. „A brzy se do hnízda nastěhoval vrabec.“

„To je normální,“ řekl chladně Vach. „Vrabci rádi zabydlují hnízda jiříček.“

„U klasických hnízd se to stává, ale u tohoto... Neměl ten vrabec z tak podivného hnízda strach?“ zeptal se profesor.

„Vůbec ne,“ mávl rukou ornitolog. Zabydlel se v něm s vrabčí samozřejmostí...“

„Moment!“ přerušil jsem ornitologa. V hlavě mi pořád seděla ta nepříjemná myšlenka, že nás ptáci pozorují. „Kde je ten vrabec teď? Vystěhoval se?“

„Ne,“ řekl vážně Dehák. „V lednu v tomto hnízdě zmrznul.“

„Cože?“ profesor sraštil obočí.

„Ovšem, je to nedokonalé!“ neudržel se chemik Vach, který z této zprávy vycítil příležitost zdevalvovat objev ornitologa, s nímž si nebyli dvakrát sympatičtí. „Copak je pravděpodobné, že by jiříčky své první hnízdo z umělé hmoty postavily naprosto dokonale?!“

„Proč myslíte, že je nedokonalé?“ zeptal se ho příkře Dehák.

„Sám jste to řekl – nechrání před mrazem!“

„Nechal jsem udělat zkoušky. Osmimilimetrová vrstva žvýkačky izoluje čtyřikrát méně než stejně silná stěna klasického hnízda.“

„Materiál na klasických hnízdech má stejné izolační schopnosti jako heraklit,“ doplnil profesor.

„No vždyť říkám,“ otočil se Vach triumfálně na Deháka. „Je to nedokonalé!“

„Nedokonalým, pane inženýre, můžeme nazývat jen to, co špatně plní svou funkci.“ Dehák mluvil zřetelně a s důrazem. „Chcete snad říci, že v době, kdy žijí jiříčky v těchto hnízdech, u nás třeskutě mrzne?“

Inženýr Vach zahanbeně a vztekle sklopil hlavu.

„To je pravda,“ zastal jsem se Deháka. „Pro jiříčky je hnízdo letním bytem.“

„Je to kruté,“ zahučel chemik.

„Jiříčky se tak zřejmě brání, aby...“ profesor hledal slova a Dehák ho nenechal domluvit.

„Není to kruté ani se tak nebrání. Prostě to hnízdo dělají pro sebe. Myslí samy na sebe. Přesně tak se chová člověk. Myslí sám na sebe.“

„A už tím může být ke druhým krutý,“ řekl zamyšleně profesor.

„Pozorují nás. Určitě nás už strašně dlouho pozorují,“ řekl jsem přiškrceným hlasem.

„Ano, tohle je důkaz,“ ukázal ornitolog na hnízdo, „že jsme ovlivnili jejich vývoj.“

„Nakonec, kdo jiný by ho měl ovlivnit?“ řekl profesor.

„Jednou si budou i jiní ptáci stavět hnízda ze žvýkaček. I třeba špačkové...“ slova ze mne vycházela těžce. Byla to divná představa.

„Proč špačkové? Copak to mají zapotřebí?“ I Váchův hlas byl tišší. „Těm přece děláme budky.“

„Dřevěné budky,“ řekl jsem. „Jednou v nich třeba nebudou chtít bydlet. Budou jim připadat zastaralé. My jsme se taky zrekli dřevěných chalup.“

„Zřejmě to tak bude,“ vzdychl těžce profesor a díval se do zahrady za Grubnerovým domem. Stáli jsme jak ochrnutí. Zázrak fantastického hnízda z nás vyprchal? Nevypřchal. Spíš nás ochromil a natáhl nitě našich myšlenek daleko, až tam, kde už jsme přestali být vědci.

„Hmm, jednou si i špačci budou lepit ze žvýkaček nějaká podivná obydlí,“ dodal zasněně.

„Já mám strach spíš z jiné věci,“ řekl ornitolog. „Aby jim nedošlo, že žvýkačka je na žvýkání!“ Nechápatě jsme na něho koukali.

„Myslíte, že by to bylo nehygienické?“ usmál se nejistě profesor. „Že by ptactvo začalo trpět lidskými nemocemi, které se přenášejí slinami?“

„Ne,“ zavrtěl hlavou ornitolog a tvářil se smutně. „Třeba by pak už neměli čas zpívat.“

STROJ ČASU

Nevšiml jsem si, že domovník pan Jáchym vešel do mé podkrovní pracovny. O to víc mě vyděsil zvuk briket sypaných do kamen. Trhnul jsem sebou jako člověk, který se lekne, že na něj padá strop.

„Ach jó, vy se z toho sci-fi jednou zblázníte,“ povzdechl pan Jáchym a opatrně zavíral dvířka kamen.

Ztrápeně jsem položil hlavu na klávesnici psacího stroje a cítil jsem, jak se několik páček s písmeny zvedlo, někde v půli cesty se srazily a žádná z nich nenašla správnou cestu k papíru na válci. Přesně tak to bylo. V hlavě mi létalo divoké hejno myšlenek, narážely na sebe, a když už jedna podporovala druhou, tak je třetí podrážděla, tu třetí okamžitě vyvracela čtvrtá. Na každé z těch myšlenek něco bylo, ale chyběla mi logická nit, na niž by se daly ve správném pořádku navléknout. A teď tu pracně soukanou nit přetřhl rachot briket.

„Děkuji vám,“ řekl jsem vyčítavě.

Pan Jáchym se dobrácky usmál. „Aspoň nezmrznete.“

„Když už zblbnu, že jo?“

Jáchym jen pokrčil rameny. „O čem přemýšlíte?“

„O stroji pro cestování časem,“ přiznal jsem.

„O čem?“ zašklebil se.

„O stroji, kterým se dá cestovat do minulosti nebo do budoucnosti.“

„Hm, tak já půjdu,“ pokýval smutně hlavou, jak se to dělává za zády těžce nemocných lidí. „Jó a až sestrojíte nějaký ten bicykl a pojedete na něm do roku tři tisíce, přivřete si ty musgráfky na dvojku.“

Tohle mě vždycky zničí. Myslím na věci, kterými ohromím lidstvo, a pak mi domovník řekne, abych si nezapomněl přivřít kamna.

Pan Jáchym stál ve dveřích, pátravě na mne koukal a patrně si představoval, že se v příští chvíli zvednu od stolu, sednu na nějaké neskutečné kolo a pojedu do budoucnosti. Možná mě už viděl, jak šlapu, pravou nohavici sevřenou klipsnou, aby mi nevlezla do řetězu, šála za mnou vlaje jako korouhev a já se řítím městem, pak se začínám vznášet, jsem pořád výš a výš, už jedu do mraků, kolo mi

trochu drncá na berankách a pak zmizím někde vysoko.

Je to tak. Když někdo přemýšlí o budoucnosti, zvedne hlavu a dívá se nepřítomně nahoru, a když přemýšlí o minulosti, tak hlavu sklopí. Pan Jáchym stál ve dveřích a už se nedíval na mne, díval se vysoko.

Odstrčil jsem psací stroj.

„Víte, pane Jáchym, že jste první člověk, který vyslovil myšlenku, že se dá časem jezdit na kole?“

„To já jen tak plácnul. Chtěl jsem vám jen říct, abyste to přivřel, až se to trochu rozhoří. Tak vás nebudu rušit...“

„Počkejte,“ zastavil jsem ho. „Sedněte si, jestli nikam nespícháte. A řekněte mi jednu věc. Jak vy si představujete stroj času?“

Pan Jáchym se posadil na kraj lavice a nejspíše se rozhlížel po místnosti. „Jak? Jak... takhle,“ ukázal na budík.

Minutou ticha za mé přizabité myšlenky znělo jen kovové tikání. Pak řekl pan Jáchym tiše: „Že si takovou věcí lámete hlavu. Stejně se musíte každý den řídit podle tady toho budíku a nic nenaděláte. Ručičky mu půjdou pořád takhle.“ Namaloval prstem do vzduchu pomalu se točící kolo.

„A to je právě to podezřelé. Čas je jednou souřadnicí časoprostoru, a zatímco prostor má své nahoře, dole, vpředu, vzadu a těmi směry se můžeme pohybovat, čas plyne jen jedním směrem. Vám to nepřipadá divné?“

Pan Jáchym si nervózně poposedl blíž ke dveřím a díval se na mne upřeně, snad aby stačil reagovat při jakémkoliv dalším náznaku šílenství. Neřekl ani slovo.

„Můžete jezdit z místa na místo, rychle, třeba nadzvukovou rychlostí, ale čas jede pořád s vámi, pořád tím úmorně stejným tempem stárnete a stárnete...“

„Jo táák!“ vykřikl. „Kterápak vám to řekla?“

„Co?“ Teď jsem zase já nechápal vůbec nic.

„Já to znám,“ mávnul rukou. „Měl jsem taky vztek, když mi prvně řekla dvacetiletá holka, že už jsem pro ni moc starej!“

„Ale prosím vás! O tohle mi už vůbec nejde.“

Zamžikal očima, jako by chtěl říct: Nevěřím ti, ale radši lži, než abys mi tu brečel.

„To se ví, nechte to plavat. Žít se musí pořád dopředu!“ Vypnul

prsa jako voják a šel se podívat, jestli se mi nedusí kamna. „A je to tak dobře,“ pokračoval. „Řeknu vám, já bych o svý mládí už ani dvakrát nestál. Měl jsem černej kašel, neštovice... Dejte s tím pokoj!“

„To já bych se vrátit chtěl.“

„Asi jste měl hezký mládí.“ Zacukal táhlem roštu a kamna bafla jako golem.

„O to nejde. Kdybych vymyslel stroj času, tak bych si zajel na dva na tři dny zpátky třeba do svých devatenácti let. Tak, jako se jezdí na víkend na Slapy.“

„Jo takhle by to šlo?“ ožil pan Jáchym a posadil se proti mně na židli. „To bych bral taky.“

„Zvolil byste si rok, měsíc a den, stiskl pár tlačítek a stroj času by vás tam vmžiku dopravil.“

„No tak to já bych si zajel do šestatřicátýho roku tam k nám do Mejta. A na višňovku. Já tam byl jednou večír s Růženou Mádovou...“ zasnul se, ale náhle z něj krásná představa vyprchala.

„Jenže kolikátýho to mohlo být? Sakra, vždyť já ani nevím, jestli to bylo v červnu nebo v červenci... Nebo v květnu?“

„To máte jedno. Já ten stroj stejně nemám,“ chtěl jsem ho utěšit. Ale touha po Růženě Mádové v něm vzplála mohutněji než brikety v proroštovaných kamnech.

„A už ten stroj někdo má?“

„No jéje! Je jich už celá řada.“

„Kdo ho má?“ poposedl na židli a chytil mě za ruku. „Taky někdo tady v Praze?“

„Nějaký pan Veis. Říká tomu Hendersonův duplikátor. Ale není to nejdokonalejší. Je to strašně velká mašina, má toho plnou jeskyni a časem to nejezdí. Jenom vám to z minulosti přivede lidi, na které si myslíte.“

„To přece stačí! Vždyť já se s ní nemusím sejít na višňovce v Mejtu, na tom houby záleží. Na višňovce nebo v jeskyni. Jen aby byla pořád taková... Znáte toho Veise?“

„Je to můj kamarád.“

„No tak!“ plácnul mě do zad. „Vždyť už jsem pro vás taky, sakra, něco udělal, tak se přimluvte.“

„Věřte mi, že bych vám to zařídil, ale on to už zavřel.“

„Neblázněte! To přece muselo sypat! Co já bych za to dal – a že toho moc nemám...“

„Měl s tím potíže. Musel to mít někde přihlášený a na tom to kikslo. Pragokonzert to nechtěl, protože to není umělecká činnost a že návraty do dětství nebo do mládí odjakživa obstarávaly kolotoče a poutě. Poradili mu, ať se obrátí na národní podnik Lunaparky. Jenže tam mu k tomu chtěli přidat ještě střelnici a to byl konec.“

„Věčná škoda,“ povzdechl bolestně pan Jáchym. „Věčná škoda.“

Díval jsem se na něj, jak zkameněl tíhou vzpomínek a ztracené šance.

„Vidíte, a vy jste si myslel, že stroj času je pitomost.“

„Co já o tom věděl?“ omlouval se. „Myslel jsem si, že to jezdí jenom dopředu. Do těch bláznivejch dob, kdy bude i pivo v pilulce.“

„Kdepak. Musí to jezdit do budoucnosti i do minulosti. Většina strojů času, myslím ty starší modely, jezdila jenom do minulosti.“

„To přece bohatě stačí,“ řekl pan Jáchym. „Člověk se může vrátit k tomu pěknému, co prožil, zopakovat si to... To má smysl. Ale hnát se do budoucnosti, to je hnát se do nejistoty!“

„Jenže všichni vynálezci stáli mnohem víc právě o to, jet do roku tři tisíce než se vrátit do třicetileté války. Naráželo to ale na technické problémy. Cestovat časem do minulosti je přece jen daleko jednodušší.“

„Proč?“

„Představte si, že byste se teď, tuhle sekundu zastavil. Zůstal byste stát, čas by tekł kolem vás a vy tedy, aniž byste někam jel, byste vlastně cestoval časem do minulosti.“

Pan Jáchym svraštíł čelo, chvíli si to rovnal v hlavě. Najednou se na mne podíval nezvykle vážnýma, trochu polekanýma očima.

„Viděl jste někdy ten stroj času? Jak to vypadá?“ zeptal se.

„Je to nějaká bedna,“ fantazíroval jsem. „Vypadá to třeba jako kabina výtahu nebo jako skříň.“

Pan Jáchym těžce vstal. Pomalu zamířil ke dveřím. Než je za sebou zavřel, řekl bezbarvě: „Tak já mám ten stroj doma.“

Vyběhl jsem za ním na chodbu. „Nedělejte si legraci!“

Jáchym pomaloučku sestupoval po točitých schodech.

„Jak ten váš stroj vypadá?“

Ani se neotočil. „Vlastně tak, jak jste říkal.“

Dohonil jsem ho na odpočívadle. „Prosím vás, pane Jáchym, ukažte mi ten zázrak.“

Usmál se mému nadšení a rozvážně šlapal schody. Dusil jsem se zvědavostí. Kolik dní jsem si lámal hlavu tím, jestli má být stroj času konstruován na principu psacího nebo parního stroje, jestli má být na atomový nebo myšlenkový pohon, jakou rychlostí dokáže letět myšlenka ve srovnání se světlem... Těchto úvah jsem měl na stole dva plné bloky, vznášel jsem se v metafyzice, měřil hodinu zednickým metrem, a zatím dole v suterénním bytě pana Jáchyma... Víím, že má v bytě spoustu krámů. Dostane od lidí nejpodivnější věci za to, že jim složí uhlí nebo odveze staré hadry. Ale za to mu přece nikdo nedá stroj času! Jak se vůbec tenhle vynález do Prahy dostal? Zřejmě to bude pašovaná věc. Čím dál víc mi to bylo podezřelé. Rozhodně to bude hodně stará mašina. Nejspíš to bude ten model, co vymyslel John Wyndham pro Tarii Latteryovou. Jak to s tím strojem času bylo? Vzpomněl jsem si jen, že Wyndhamovi cestovatelé měli speciální obleky se skleněnými knoflíky ve funkci voličů cest.

„Máte k tomu stroji taky oblek?“

„Jistě,“ přikývl a hledal v kapse klíč od bytu. „Se skleněnými knoflíky?“

„To ne.“

V tom bude zřejmě vysvětlení! Někdo toho starého dobráka napálil, dal mu rozbitý, nekompletní křáp, který už není k ničemu. A chudák Jáchym se určitě při děkování klaněl, div se nepřelomil. Ale... přece musel doma zkusit, jestli to běhá!

„Nefunguje to, co?“

„Proč by to nefungovalo?“ otevřel dveře a ukázal, abych šel dál.

„Funguje?“ divil jsem se. Teď jsem se v tom už vůbec nevyznal. On má doma stroj času, který funguje, přede mnou se tváří, že neví, co to stroj času je, škemrá, abych se za něj přimluvil u Veise, protože chce cestovat časem za nějakou Mátlovou...

„A pane Jáchym, jakou rychlostí to cestuje časem?“

Podíval se na mne. „No, jak jste prve říkal. Rychlostí jeden den za jeden den. Do minulosti. Pojd'te se kouknout.“

„Od koho jste to dostal?“

„Udělal jsem si to sám. Z nejlepšího dřeva, jaký mi zbylo.“

Prošel chodbičkou a otevřel dveře do své bývalé truhlářské dílny. Na velkém ponku ležela černá rakev a na skříni visel sváteční oblek. Knoflíky na něm byly černé, ale ten prostřední se lesknul, jako by byl ze skla.

SPIRITUS VINIY

VIRUS BELLUM

„Váš objev, že agresivitu v lidech vyvolává virus, otřásl genetikou v základech. Snad se na vás kolegové nebudou zlobit,“ prezident akademie věd se při těch slovech strojeně zamračil a po odmlce dodal už zase tónem slavnostní vážnosti: „Zasloužil byste snad ještě větší odměnu než tuto Nobelovu cenu.“

Profesor Petr Silber se maličko uklonil a řekl jen: „Děkuji vám.“

„Michael Bert? Moment, Michael...“

„Mike! Vzpomínáš přece – Mike, gymnázium, předposlední lavice –“

„Miku! Promiň! Nezlob se, že mi to hned nedošlo. Ani by mě nenapadlo, že tě tady potkám. Totiž uslyším. Odkud vlastně voláš?“

„Zeždola z recepce. Nechtějí mě za tebou pustit –“

„Já jsem jim to řekl.“

„Chápu. Ježíšmarjá, já jsem ale hulvát, ani jsem ti nepogratuloval. Petře, co –“

„Díky, díky. Tak pojd' nahoru.“

„Senzace! Neotravoval bych tě, ale já jsem tady služebně.“

„Služebně?“ zeptal se profesor Silber, ale místo odpovědi mu do ucha přilétlo jen třesknutí sluchátka prudce zavěšeného do vidlice.

„Haló, haló!“ zopakoval ještě mechanicky, ale ani už nečekal na odpověď. „Mike, gymnázium, předposlední lavice,“ zopakoval si potichu to zvláštní představení a trochu se při tom usmál, protože se mu to všechno na vteřinku vybavilo v hlavě.

„Nazdar! A gratuluju ještě jednou!“ Mike z předposlední lavice vpadl do dveří stejným tempem, jakým vždycky vletěl na poslední chvíli do učebny. Pravici nataženou před sebe k ohlášené gratulaci.

„Co tak letíš? Ještě nezvonilo!“ zasmál se.

Stiskli si ruce a Michael Bert hned z vysoka dosedl do křesla.

„Neletělo mi letadlo. Pitomá mlha a já den tvrdnul na letišti,“ řekl a vztekle bouchl pěstí do měkkého opěradla.

„Počkej chvilku,“ profesor Silber odešel ke stolku a vyvěsil telefon. „A radši ještě zamкну dveře. Nikdy v životě mě nenapadlo, co je na světě novinářů.“

„A jéje!“ vzdychnul Michael Bert.

„Co je?“

„Právě sis tu jednoho zamkl,“ řekl Mike pokorně.

Petr Silber ztrápeně zvedl oči ke stropu. „Tak proto jsi říkal, že jdeš za mnou služebně.“

„No není to k vzteku? Jedu se podívat, jak dostaneš Nobelovu cenu a kvůli mlze to prošvihnu,“ zapálil si cigaretu. „Přiletím takovou dálku a už je dávno po všem.“

Profesor Silber si sedl do protějšího křesla. „To jsi snad věděl už doma, když jsi tak dlouho čekal na letišti, že to nestihneš.“

„Věděl.“

„Tak proč ses sem ještě hnál?“

Mike se najednou probral ze své ztrnulosti. Jako by rázem shodil únavu i rozmrzelost, že nestihl to, co chtěl. Předklonil se k Silberovi, lokty opřel o kolena a pomalu řekl:

„Prostě jsem přiletěl za tebou.“

„Miku...“ profesor nevěděl, jak si tuhle větu přebrat.

Mike pokrčil rameny a usmál se.

„Fakt, Miku?“

„Fakt.“

„Takže za mnou nejedeš služebně?“

Profesor Silber se upřeně díval na svého přítele, ten seděl se sklopenou hlavou, jako by konec jejich rozhovoru byl vepsán mezi složitým vzorem perského koberce v hotelovém apartmá.

„Jak jsem čekal na tom letišti, tak jsem měl najednou spoustu času. A víš, že možná bylo dobře, že to neletělo včas?“

„Jak to myslíš?“

„Protože bych přiletěl, ve spěchu bych se převlékl, honem na předání ceny, tam bych si poznamenal, kdo z významných lidí tam byl, co kdo měl na sobě, jednu větu z toho, co řekli, utíkal bych to odtelefonovat do redakce... no a co?“

Silber pokrčil rameny.

„No, řekni sám, jde o to, aby lidi věděli, žeš na to měl ušitý nový smoking, prezident akademie že přišel bez choti, protože ta měla migrénu, a mezi hosty bylo i dvanáct diplomatů a tři velvyslanci?“

„Skutečně jsem si na to nechal ušít nový smoking...“, ušklíbl se profesor.

„Promiň, já to nechci nějak shazovat.“ Mike sraštil čelo. Chvilí mlčel. „Víš, my novináři se pořád někam ženeme. A takovým tempem, že kolikrát stačíme jen zaregistrovat, jak co kde bylo, ale už nemáme čas domyslet, proč to tak bylo.“ Podíval se na Silbera. „A já najednou díky té mlze ten čas měl.“

„Asi se nemůžeme vyznat všichni ve všem,“ řekl profesor. Ale Michael Bert jeho poznámku nevzal vážně.

„Došlo mi, že lidi dokážou vymyslet takové věci, že jim za to prostě svět nemá co dát. Víš, jak to asi myslím. Že přijdou na tak úžasné objevy, že... Jejich cena se nedá nijak vyčíslit. Proti tomu, co vymysleli, je zkrátka všechno málo. I ta Nobelova cena...“

„Tohle včera řekl i prezident akademie věd,“ skočil mu do řeči profesor Silber. „Promiň, že jsem tě přerušil.“

„To je vlastně všechno,“ řekl Bert unaveně, jako by ho vyčerpalo hledání nejvhodnějších slov. Ale pak mluvil dál.

„Nebo i ta Nobelova cena... Většina lidí ví, jak a kde se předává, ale málokdo ví, kdo ji dostal a hlavně za co ji dostal. Aby se vědělo, že profesor Petr Silber tu cenu dostal za zjištění, že agresivita je virová nemoc, a co z toho tedy vyplývá. Že je potřeba proti ní bojovat jinak, než se proti ní dosud bojovalo...“

Bert si zapálil další cigaretu.

„Celou tu dobu na letišti jsem o tom přemýšlel. Je to něco...“

Mám z toho takové mrazení v zádech. To já mívám, když se třeba dívám do oblohy a snažím se představit si, jak je velké nekonečno,“ rozpačitě rozhodil rukama. „Vždycky mě mrazí, když cítím, jak už mi rozum bezmocně hrabe naprázdno. Vleče nějaký problém a nemůže s ním hnout, nedokáže ho domyslet...“ Mávl rukou, „ale to ty neznáš.“

„Znám, kamaráde, moc dobře to znám.“

Silber se v křesle protáhl, jako by mu to mrazení zrovna přeběhlo

po zádech.

„Řekni mi, kdy jsi na to přišel s tou agresivitou?“ zeptal se Mike a rychle dodal. „Ale tak nějak, abych to i já pochopil.“

„Víš kdy?“ profesor se pohodlně usadil v křesle.

„Kdy mě napadlo, že agresivita, sklon lidí k násilí, není vlastnost? Napadlo mě to dřív, než jsem vůbec věděl, co jsou to vlastnosti, co je to dědičnost. V době, kdy jsem vůbec netušil, že je nějaká věda, která se jmenuje genetika.“

„Počkej, to snad –“ koktal Milce.

„Kolik mi tenkrát bylo?“ pokračoval profesor. „Asi tak deset.“

„Cože? Deset let!“

„Víc mi určitě nebylo. Pořád mám ten den před očima. Bylo to takhle na jaře. Koukal jsem se z okna a po tom okně lezly mouchy. Znáš ty právě probuzené mouchy, jsou zpitomělé, malátné, lítat se jim nechce... A já ty mouchy chytal do krabičky a trhal jsem jim křídýlka. Nevím, jak mě to napadlo. Nikdy jsem nic takového nedělal! Byl jsem spíš precitlivělé dítě, dělalo se mi špatně při pohledu třeba jen na kapku krve – nakonec vždyť mě znáš, víš že i na gymnáziu jsem byl hodnej student. Nikdy jsem nedělal ani žádné klukoviny. Strašně jsem se bál bolesti. A pak jsem se přistihl, jak trhám mouchám křídla! Najednou jsem se toho zděsil. Polekaně jsem si přitiskl dlaň na čelo, jestli nemám horečku. Zdálo se mi, že hořím. Běžel jsem za maminkou a křičel jsem: Maminko, maminko, já stůňu, já mučím mouchy!“

Michael Bert bez hnutí poslouchal. Pro někoho profesorovo vyprávění mohlo znít neskutečně, ale on ho znal od dětství. Byl vždycky trochu zvláštní.

„Maminka se tomu smála a říkala, že to kluci dělávají. A víš, co mě v té chvíli napadlo?“ zeptal se profesor, ale Mike jen němě zavrtěl hlavou. „Dostal jsem strach, že je maminka taky nemocná. Že je nemocná stejně jako já, když jí ta hrozná věc nevadí. Nikdy jsem na to nepřestal myslet.“

„Hm, a pak jsi to dokázal,“ řekl Mike nepřítomně.

Seděl s rukama sepnutýma mezi koleny a po ohnutých zádech mu přecházel mráz, jaký přichází vždycky z marné snahy představit si nekonečno vesmíru.

„Co jsi tak zaražený,“ plácnul ho po rameni profesor Silber. „Tys taky trhal mouchám křídýlka?“ zasmál se.

„Ne, to ne,“ odpověděl zaraženě.

Silber se rozesmál: „Gratuluju, jsi naprosto zdravý člověk!“ Michael Bert se konečně probral ze ztrnulosti a usmál se. Profesor si proti němu sedl a upřeně se na něj díval. „Miku, já ti něco povím. Něco ti povím, abys tu cestu nevážil zbytečně.“

Bert ho zarazil: „Je to pro mne úžasné, že tady mohu takhle s tebou sedět a povídat...“

Petr Silber udělal rukou gesto, jakým si asi byl zvyklý zjednávat ticho. Pak mluvil tiše s důrazem na každé slovo, bez jakéhokoliv dramatizujícího zvyšování hlasu. Tak, jak se oznamují skutečnosti, jejichž velikost není třeba zdobit.

„Objevil jsem virus agresivity a násilí. Z lékařského hlediska tedy známe příčinu. Je pro mne ctí, že mi za to byla udělena Nobelova cena. Ale byl bych špatným vědcem, kdybych se v tomto bodě zastavil. Toužil jsem vypátrat příčinu především proto, abych ji mohl odstranit. A to se podařilo. Už brzy budu mít lék, který bude tento virus ničit.“

Reportér Michael Bert zíral na profesora Silbera. Právě slyšel, že za nekonečnem vesmíru je ještě jedno nekonečno.

„To ale bude pro lidstvo...“ vypravil ze sebe.

„Ten preparát je hotov. Zbývá mi jen vyzkoušet, jestli nemá na lidský organismus nějaké vedlejší účinky,“ Silber vychutnával každé své slovo. Bylo vidět, jak mu to přináší obrovské uspokojení.

„Jak tě za tohle svět ocení?“ vydechl Mike. „Co to bude, když ti příští rok dají zase Nobelovu cenu!“

„To snad už přijedeš včas, ne?“ zasmál se Silber.

Michael Bert jen zakýval hlavou.

„Miku, a už jsi slyšel, jak se ten virus jmenuje?“

„Ne.“

„Virus Bellum,“ řekl nahlas profesor.

„Bellum... bellum, to je latinsky válka?“ zeptal se Bert nevěřícně.

Silber přikývl.

Bert se na něho chvíli díval zpod zachmuřeného obočí, pak sklopil oči a řekl: „To je ale strašné jméno.“

Silber zvedl ruku a unaveně ji nechal spadnout do klína: „Je to taky strašný virus.“

V přístavu byl obvyklý shon. Hluk občas přerušil jen táhlý hlas sirén mořských kolosů loučících se s pevninou. K tomuto zahoukání chybělo již jen pár minut i lodi Androméda známé společnosti Atlant. Všichni cestující už byli na palubě. U nástupního můstku se však domáhala vstupu asi desetičlenná skupinka. Jeden z námořníků se jim v tom snažil zabránit. Zavolal na kapitána.

„Chtějí mluvit s profesorem Silberem!“

Kapitán chvíli váhal, koho má poslat do kajut, ale nakonec šel sám. Profesor seděl ve své kajutě, hlavu opřenou v dlaních.

„Pane profesore,“ kapitán stříhnul rukou ke štítku čepice.

„Asi deset lidí se domáhá vstupu na loď. Chtějí jet s vámi.“

Profesor zvedl hlavu. „Mají lodní lístky?“

„Ne. A všichni, co jsou na vašem seznamu, jsou už na lodi. Nikdo nechybí.“

Profesor chvíli váhal. „Není to možné. Nemá cenu brát víc než osmačtyřicet lidí, které jsem vybral. Řekněte jim, prosím vás, že to není možné.“ A potom už jen pro sebe zamyšleně dodal: „Je to příjemné, že tolik lidí chce.“

Kapitán se ve dveřích zastavil. „Příjemné?!“ ušklíbl se. „Ani bych neřekl.“

Profesor Silber na ta slova nereagoval. Slyšel jen z paluby kapitánův ostrý hlas, jak vydává rozkazy námořníkům na můstku. Natáhl se na lůžko a čekal, až ucítí, jak loď ožila mořem. Když uslyšel zahoukání lodní sirény, vyšel na palubu. Všichni cestující stáli u zábradlí, mávali svým známým nebo se jen očima loučili s Evropou. Nikdo z nich si ho nevšímal. Stál u vchodu do kajut a čekal, až se pevnina změní v nečitelnou konturu.

„Můžete mi na chvíli věnovat pozornost?“ řekl hodně nahlas a všichni pasažéři se k němu otočili.

„Jsem Petr Silber. Vítám vás a chtěl bych vám všem ještě jednou poděkovat za to, že jste se přihlásili na mou výzvu. V dopisech, které jsem vám zanesl, je všechno vysvětleno. Zatím se na tom nic nemění. Odjíždíme na ostrov Idelis, vzdálený asi tisíc námořních mil

od Komadekových ostrovů v Tichém oceánu. Všechno je tam připraveno tak, jak jsem vám psal. Bydlet budete v malých bungalovech, zásobování je taky dobře zajištěno, laboratoř je prý vybavena tak, jak potřebuji. Nebudeme tam tedy ten rok žít v přepychu, ale odjíždíme tam pracovat. Někteří z vás mi budou pomáhat v laboratoři při zpracování testů a ostatní se na ten rok stanou zemědělci. To jsem vám ostatně také psal. Tak vás vítám a ještě jednou vám děkuji za důvěru.“

Zazněl potlesk a profesor Silber se do něj trochu nemotorně uklonil. Když šel do své kajuty, zastavil ho asi čtyřicetiletý muž. Usmál se a řekl:

„Víte, že jsem si vás představoval úplně jinak?“

Silber nevěděl, co na to říci.

„Většího, silnějšího,“ pokračoval ten muž, ale pak se hlasitě rozesmál. „Představy! Kdybych si představil, že ze mne bude zemědělec!“

Profesor se rychle podíval, jak daleko je silueta pevniny. Napadlo ho, že tenhle chlapík zalitoval, že s ním jede. „A čím jste?“ zeptal se a pořád očima měřil vzdálenost k souši. „Doktor práv!“ zasmál se. Silber se na něj ustaraně podíval. „Litujete, co?“

„Já? Kdepak! Chtěl jsem vám poděkovat.“ Pevnina už byla daleko.

Profesor Silber se vrátil s Michaellem Bertem z procházky po ostrově.

„Tak jak se ti tu líbí, Miku?“

„Líbí, ale o to tak moc nejde. Jsem tady služebně.“

„Já už tu jsem služebně půl roku!“ zasmál se profesor.

„Petře, asi bych ti měl říct, proč jsem přijel,“ Bert byl vážný. „Napsat reportáž. To není těžké uhádnout.“

Mike se na něj pevně podíval: „V Evropě se objevily v některých časopisech hlasy, které ti zrovna nefandí.“ Silber sklopil oči a mlčel. Mike vyndal maličký magnetofon.

„Vezmeme to od začátku. Ať se v tom trochu vyznám. Petře, já vím z genetiky jen to, že deoxyribonukleová kyselina obsahuje genetické informace, zašifrované v genetickém kódu, jednotkou dědičnosti je gen, umístěný v chromozómu buňky...“

„Koukám, žes studoval,“ ušklíbl se Silber.

„Studoval... Ale chtěl bych vědět tohle – tys přece v učebnici genetiky vyčetl stejné definice, jako jsem tam našel já. Na medicíně ti naservírovali genetiku jako vědu, v níž je všechno základní definováno, objeveno. Ale tys musel o pravdivosti těch definic zapochybovat. Je to tak?“

„Je.“

„Kdy?“

„Hned, jak jsem si přečetl definici dědičnosti. Znáš ji?“

„No,“ špitl Mike nejistě a takticky čekal s odpovědí.

Profesor tedy odpověděl sám. „V té definici se říká, že dědičnost je základní vlastnost živých organismů...“

„A ty sis řekl, že agresivita, sadismus a podobné projevy nejsou základními vlastnostmi.“

Silber se nadýchl jako k dlouhému projevu, ale pak mávl rukou: „Tak nějak.“ Chvilí mlčel, ale pak přece jen začal vysvětlovat.

„Zaráželo mě, že jde o agresivitu mezi jedinci stejného druhu, když ti to mám říci nějak populárně. A to se mi nezdálo přirozené ani základní. Aby člověk napadl člověka, to přece nemá nic společného s řešením jeho základních existenčních otázek! Bez toho může žít. Potřebuje jíst, pít, množit se, chránit se před zimou, před horkem a tak dále, ale nemusí ubližovat jiným lidem. Projev násilí je projev nenormální!“

„Chtěl jsi vyvrátit teorii dědičnosti?“

Silber se rozesmál. „Kdepak! Nechtěl a taky jsem ji nevyvrátil! Copak jsi ještě nikdy nečetl výbornou knihu, v níž byla špatná jedna kapitola nebo jen jeden nesmyslný odstavec? Určitě jsi kvůli tomu tu knížku nevyhodil z knihovny.“

Mike na to neřekl nic, jen se díval na točící se osičky magnetofonové kasety.

„Asi to vykládám moc zeširoka,“ řekl profesor Silber. „Rád bych, abys to pochopil... Takže já nevyvracím objevy Mendela, vím, že velkou pravdu řekli na začátku století De Vries a Correns, nevyvracím Morganovu chromozómovou teorii dědičnosti. Pravdu měli později i Watson a Crick a další vědci. Zkrátka všechno, co bylo objeveno v genetice, platí, ale snad silou těch objevů bylo do

dědičnosti zahrnuto i to, co tam nepatří. Za vlastnosti byly považovány takové projevy, které vlastnostmi nejsou. Agresivita prostě není vlastnost, ale nemoc. Viróza...“

Mike vypnul magnetofon a chvíli přemýšlel.

„Petře, to jméno – virus Bellum – asi není nejšťastnější. Už jsem říkal, že jsou v Evropě lidi, co ti zrovna nefandí. Na mě to dělá takový dojem, žeš je naštvál tím jménem. Vem si to, virus Bellum, virus válka...“

„A jak se podle tebe ten virus měl jmenovat,“ vykřikl Silber. „To se snad měl jmenovat Kačer Donald, aby se to všem líbilo? Proč se to má líbit?!“ Silber se rozčilil.

„Ale válka...“ namítl chabě Mike.

„Zapni si tu krabičku,“ ukázal Silber na magnetofon, „a poslouchej!“

Odkášlal si, mluvil už klidněji, ale důraz na některá slova prozrazoval zadržovaný vztek.

„Těžko zjistit, jak jsme k těm virům přišli. Nejpravděpodobnější je, že se k nám dostaly přenášením z generace na generaci z dob, kdy vývoj živočišné řady teprve mířil k člověku. Je to strašně odolný kmen. Jeho základní škodlivost je v tom, že blokuje některé mozkové buňky nebo oslabuje výkon některých mozkových center, a tím u člověka vzniká neschopnost dosáhnout svými přirozenými kvalitami stavu, obecně označovaného jako štěstí.“

Silber si setřel s čela pot.

„Štěstí?“ zeptal se Mike. „Myslel jsem, že to působí v člověku nějak dráždivě nebo já nevím jak, nejsem doktor. Víš, že nějakou podrážděností vzniká sklon k brutalitě, surovosti.“

„To už je druhotný projev, vnější příznak nemoci. Proto nebyl tenhle virus tak dlouho objeven. Prvotní poruchou je, jak už jsem říkal, že takto nemocný člověk nedosáhne štěstí. Štěstí, pocit uspokojení, to je vlastně vytvoření jakéhosi uzavřeného vnitřního okruhu. Kruhu hodnot. Ale pozor! Hodnot, které musí vytvořit každý sám v sobě. Tyto hodnoty se nedají transplantovat, nikdo je nezíská tím, že je ukradne.“

Mike jen pokyvoval hlavou. Cítil, že svému příteli už nedokáže být partnerem v diskusi.

„No a štěstí chce dosáhnout každý. A ti, co nejsou schopni si potřebné hodnoty v sobě sami vytvořit, se je snaží získat jinak. Nechápou, že je to nesmysl. A tak nastupují ty druhotné, vnější projevy nemoci, které jsi tu jmenoval. Brutalita, surovost a tak dál. Od ubližování jednotlivce jednotlivci to jde až k válce. Válka je nejbrutálnější způsob krádeže těchto hodnot. A to je všechno, na co jsem přišel.“

„Mlčeli a dívali se na moře. Nad hlavami se jim s řevem přehnala dvě nadzvuková letadla.“

„Ten virus se nemohl jmenovat jinak,“ řekl profesor Silber.

Z jednoho bungalovu vyběhl mladý pár a vběhl do vln.

„Jak se jim tu vede?“ zeptal se Mike.

„Myslím, že dobře. Připadají mi naprosto šťastní.“

„To ty tvé prášky?“ Mike povytáhl obočí.

„Ne. Nemají žádné účinky,“ řekl pomalu Silber.

„Počkej... Jsou špatné? Nezabírají?“

Silber vyndal z kapsy krabičku tabletek a točil jí v prstech.

„Já tady přece zkouším, jestli nemají nějaké vedlejší negativní účinky. A to, bohudík, nemají.“

Mike natáhl ruku po krabičce. „Dobře, ale já chci vědět, jestli zabírají na ten virus.“

Profesor zvedl ruce, jako by se vzdával.

„To na těchto lidech nepoznám,“ řekl.

„Prosím tě proč? Máš tu přece bělochy, černochoy, Japonce...“

Silber se zasmál: „Ale všechny zdravé! Nezasažené virem agresivity, brutality. Přihlásili se právě proto, že jsou zdraví.“

„Petře, ale to se koneckonců dalo předpokládat.“

„Hm, to je problém,“ zabručel a ukázal na krabičku léků. „Druhou Nobelovu cenu bych asi neměl dostat já za tyhle prášky, ale spíš ten, kdo najde způsob, jak donutit lidi, aby je užívali. Aby je užívali ti, co by je užívat měli.“

„To nebude vůbec jednoduché.“

Od moře k nim doléhal křik koupající se dvojice. Moře mělo stejnou barvu jako nebe. „Petře, co tedy dál?“

„Dál?“ profesor Silber vstal a díval se k horizontu, kde se ničím nekaleny slévaly dvě modré barvy. „Až budeme mít lék proti viru“

Bellum a metodu, jak ho naordinovat všem, co ho potřebují, musí se změnit definice člověka. Člověk musí být definován podle své čisté, nezinfikované podstaty. Bude potřeba vypracovat definici lidského rozumu, nikoliv toho nemocného, jehož projevem byl sklon k násilí, uzurpování druhých, k sadismu...“

Mike si zamnul ruce. „Krásně se to poslouchá.“ Podíval se na svého přítele a lekl se křečovitě grimasy v jeho tváři. Jako by mu ta slova způsobila uvnitř nějakou velkou bolest, kterou nedokázal překonat. Ztěžka dosedl do proutěného křesílka.

„Petře, co se ti stalo?“

Profesor si zakryl oči. „Miku, já mám strach.“

„Z čeho? Proč bys měl mít strach?“

„Strach z těch, kteří ten můj lék nechtějí.“

Mike se přidušeně zasmál. „Co ty tady na ostrově o nich můžeš vědět?“ snažil se Silbera uklidnit. „Tady je ráj, ale možná bys už potřeboval normální život a město plné lidí.“

Profesor Silber ta slova neslyšel. Díval se strnule někam do moře. „Když jsem se snažil vymyslet lék proti viru Bellum, myslel jsem jen na ty, kterým násilí kazí život. Ale ani jsem si nevzpomněl na ty, co se na násilí živí. Teď mi to došlo. Víš, kolik je to lidí? Víš, kolik lidí by ztratilo práci?

Od šéfů zbrojařských koncernů až po najaté vrahy...“

„Akademie uděluje Nobelovu cenu profesorů Erikovi Gensovi za vynález umělé mořské vlny. Profesor Gens tímto vynálezem zachránil Zemi před dobou ledovou,“ zasmál se strojeně prezident akademie věd.

Profesor Gens v nově ušitém smokingu řekl jen: „Děkuji.“

Následovala velká tisková konference, kde profesor Erik Gens vysvětlil svůj objev. Jde o zařízení, které se umístí pod mořskou hladinou, pod vodou dojde k silnému výbuchu, Gensovo zařízení dá směr jeho tlakové vlně a tímto impulsem se na moři zvedne veliká mnohametrová vlna s ohromnou údernou silou. Bude se jí využívat k tříštění ledovců v Antarktidě. Ledovce totiž narůstají každým rokem o tři centimetry!

„Kontrolní pokusy v Tichomoří dopadly výborně,“ řekl profesor

Gens. „Při jednom z nich se nám podařilo vzedmout zvlášť velkou vlnu. Její střed zasáhl malý ostrov Idelis a úplně ho zničil. Jeho devětačtyřicet obyvatel je dosud nezvěstných.“

Po těch slovech jeden z novinářů vyskočil ze svého křesla, ale než stačil něco říci, zarazil ho prezident akademie věd:

„Pánové, chápejte přece, že vědecká revoluce se nikdy neobešla bez obětí!“

VZKAZ

To se tenkrát šéfové vlád sešli v Curychu. Tedy myslím, že v Curychu se rozhodlo o tom, že se všechny ty atomový, vodíkový a neutronový bomby naložej do nákladních lodí a všechno se to odveze na Měsíc. Ono se totiž v té době kdekomu hodně špatně spalo! Těch jadernejch rachejtlí bylo strašně moc, a i když byly vykoumaný tak, aby samy od sebe nebouchly, nedalo se tomu věřit na sto procent. Stačilo by pořádný zemětřesení! Z toho měli všichni nahnáno. Kdyby se zemětřesení trefilo do takový nacpaný zbrojnice, tak to tam o sebe křísne, země do toho párkrát plivne ty své horký sliny a o ohňostroj je postaráno. Tak se radši dohodli, že to všechno odlišují na Měsíc.

A když to tam odvezli, tak se všichni sešli podruhé. Bylo to v Římě, to si pamatuju nabeton. No a tam se dohadovali, jak to bude se světem dál, kdo jak bude mít velký slovo a jak se to udělá, když se na sebe dva státy naštvou. Pamatuju se, že jsme tenkrát všichni seděli u televizorů a napnutý jsme byli jak kšandy, jak se to vyvrbí. Bylo to děsně zajímavý! No, jen si to představte – všechny bouchadla uklizený na Měsíci a tady pěkně všichni s holejma rukama! Vypadalo to, že když se teď jedna země s druhou nepohodne, tak na sebe vyrazej a budou se fackovat a kopat do šimpánu! Nebo si možná uloměj klacky a bejvalí experti raketovejch vojsk budou házet kamením. Jenže tak to nedopadlo. Těm pohlavárům asi došlo, jaká by to byla děsná groteska, a tak si všichni pustili érkondyšn na rozpálený hlavy a vymysleli, jak to řešit na úrovni doby. No jo, přesně tak to bylo napsaný v konečný dohodě! Na úrovni doby, protože vývoj se prej nedá vrátit. Prostě pozvali si hromadu vědátorů a nechali si od nich spočítat, jak by dopadla válka, kdyby si zase všichni přivezli ty své rakety z Měsíce zpátky a spustili to.

Všichni by byli mrtví do patnácti minut! Polovina by natáhla perka hned a zbytek by prej umíral v děsivejch bolestech. To jim tam dali vědátoři černý na bílým. Když jsem to slyšel, tak jsem si odfrknul, zaplaťpánbu, že je to svinstvo pryč, ale šéfové v Římě se na to dívali úplně jinak. Tohle prej je lajna, na kterou civilizace došla, a ta se teď musí považovat za startovní čáru nový éry. Civilizace se prej tak

snadno nemůže vzdát výsledků, který tak pracně a tak draho vydřela. Vysvětlovali to učeně, ale v podstatě šlo o to, že přece neodvezli zbraně na Měsíc proto, aby honem začali vyrábět další a stejný, a taky že ty války s fackováním by byly nedůstojný, protože vyspělá doba nemůže mít primitivní válku, ve který padne jen pár tisíc lidí. Radili se tam tenkrát snad čtrnáct dní a pak slavnostně oznámili rozhodnutí všech vlád světa všem lidem. Když prej jsme se tak pracně dohrabali na úroveň, že jsme schopni udělat válku, v který zařvou všichni, tak od toho nesmíme ustoupit. Ale protože prej vývoj nejde dopředu jenom cestou techniky, ale zrovna tak rychle prej roste i lidskost, tak se rozhodlo, že se ty zbraně, kterejma smrt tak bolí, nechaj na Měsíci. Přál bych vám vidět, co udělaly v tý chvíli u televize některý slabší národy! I chlapi ječeli jak děti, tancovali... Jenže to prohlášení, nebo jak tomu říkali, pokračovalo dál: Jaderný zbraně se nechaj na Měsíci, ale každěj obyvatel planety dostane domů pistoli, a když se řekne, že je vyhlášená světová válka, tak se každěj sám zastřelí. To byste viděli, jak všichni ztvrdli! A ten chlap v černým kvádru, co to čet, ten se tak mile culil, jako by nám oznamoval, že jsme všichni vyhráli v tombole. Prej to je velikej důkaz toho, jak se svět v poslední době dokáže moudře dohodnout, povídal a dlouze nám vysvětloval, že co se týče konečného efektu, je stejnej, jako kdyby civilizace vynaložila všechny svý nejmodernější válečný vynálezy – budeme všichni mrtví – ale velikej pokrok je v tom, že nikdo nebude trpět. A když, tak to prej může přičíst jen a jen svejmu levejmu prackám. Záleží prej jedině na naší šikovnosti, a kdo si dá záležet a trefí se dobře do horního patra nebo pěkně na komoru, ten může mít krásně lehkou smrt! Tak se tenkrát dohodli v Římě.

A pak, nebylo to snad ani za půl roku, všechny rádia, televize a všechny tlapače na ulicích celýho světa zařvaly: „Začala válka! Zastřelte se!“

Všichni se odpráskli tak, jak to slíbili všem šéfkům. Já jsem se ale nezastřelil. Vždycky jsem byl podrazář a gauner a nikdy jsem neuměl držet slovo. A taky Mary se nezastřelila. Včas jsem jí tu bouchačku sbalil. Připadalo mi jako děsná pitomost, aby se odpráskla. Mary byla vždycky nejlepší ze všech šlapek v hotelu Palace.

Sakra, tohle jsem na nás dva asi neměl vykecat, když z nás teď

vzejde nový lidský pokolení! No – moc si od něj neslibujte...

VELKÝ TŘESK

„Tati, já tomu nerozumím.“

„Čemu nerozumíš?“ Otec složil noviny.

Syn ukázal do učebnice. „Tady tomu. Poslouchej: Odhaduje se, že v současné době je ve vyrobených zbraních tolik síly, že by dokázala každého z obyvatel naší planety zabít šestsetčtyřiapadesátkrát... Co je to za pitomost?“

„Ale vždyť je to úplně jasný.“

„Mně to tedy jasný není. Každý snad může umřít jen jednou, ne?“

„Tak to máš svatou pravdu,“ ušklíbl se otec.

„No a to někdo vymyslel zbraň, která člověka zabije, pak ho zase vzkřísí a provede to s ním takhle šestsetčtyřiapadesátkrát?“

Otec se rozesmál.

„Nedělej si ze mne legraci! To je myšleno tak, že zbraně, které dneska svět má, by dokázaly zabít šestsetčtyřiapadesátkrát víc lidí, než nás na téhle planetě je.“

„Tak to je ještě větší blbost.“

„Proč?“

„Copak je to normální nadělat tolik zbraní?“

„Bude jich ještě víc.“

„Tak to už vůbec nechápu.“

„Copak jsi nikdy nic neslyšel o zákonu rovnováhy sil? Jedině rovnováha sil je zárukou klidu.“

Kluk sklopil hlavu k učebnici, ale pak se ozval znovu. „Říkáš rovnováha... Dobře, ale ty zbraně mohly být v rovnováze, už když jich bylo mnohem méně,“

„Jenže nikdy nikdo nepřiznal, kolik zbraní má, a tak každý rychle vyráběl další a lepší, aby se ostatním vyrovnal nebo je pro jistotu o kousek předhlonil.“

„Ale to nikdy nebudou mít zbraní všichni stejně. Takže ta rovnováha...“

„Hele, jestli má jeden člověk sedmdesát milionů a druhý šedesát devět, tak v tom není žádný rozdíl. Oba jsou strašně bohatí.“

„Hm, jenže proč se dělají zbraně pořád dál?“

„Protože i ten bohatý může zchudnout, když se nebude snažit.“ Otec unaveně povzdechl a rozložil si noviny, aby se jimi zaštitil před synovými nekonečnými otázkami. „Tati, ale když to domyslíš...“

„Já nic domýšlet nepotřebuju!“ zarazil ho důrazně. „Ty si to koukej srovnat v hlavě. Pořád meleš nesmysly a nenecháš si nic vysvětlit.“

Kluk ostrý tón přehlédli. „Když to domyslíš, tak nás ty zbraně jednou všechny zničí.“

„Prosím tě, už přestaň! Snažil jsem se ti vysvětlit, že se ty zbraně dělají proto, aby byl mír.“

„Ale ty zbraně nás mohou zničit, i když se s nimi nezačne válčit.“

Otec složil noviny. „Jak, hospodářsky? To je nesmysl!“

„Prostě tak, že jich bude pořád víc a víc, už se nevejdou do skladišť, a tak se budou schovávat všude. My budeme mít v garáži bomby, v kůlně rakety, na zahradě...“

„Nech toho žvanění!“ vybuchl otec. „To je nápad, učit takovýhle cucáky tak vážný věci! Ty si to představuješ jako pohádku Hrnečku, vař.“

„Na světě nebude nic jinýho, než zbraně,“ řekl kluk a slova byla přidušená strachem.

„No dobře, chlapečku, takhle to dopadne,“ otec si zaklepal na čelo a šel ke dveřím. „Nelam si s tím hlavu a jdi si číst pohádky.“

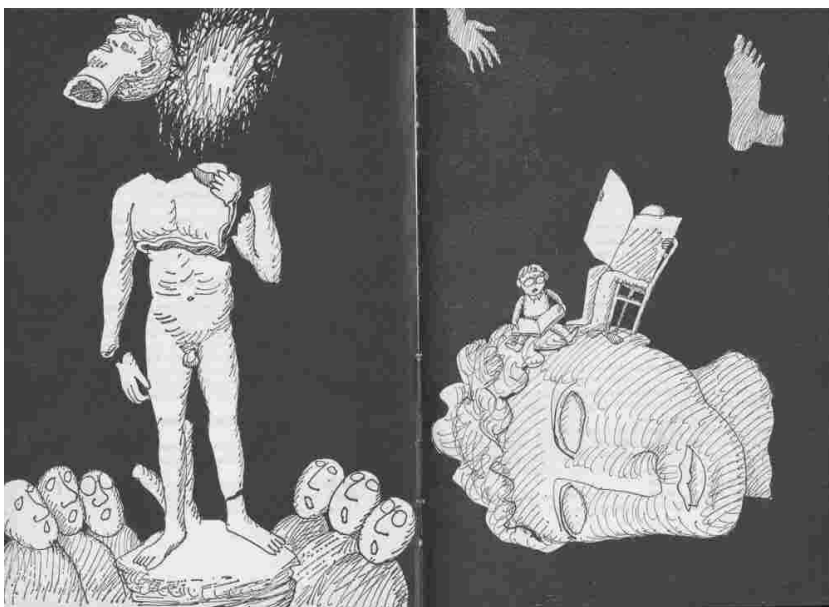
Tohle bylo moc. Copak táta neumí pochopit, že s ním mluví vážně? Copak z toho táta nemá strach? Musí z toho mít strach. Ale nejspíš se přetvařuje, dělá haura!

„To víš, že to takhle neskončí!“ vykřikl za tátou. „Někdo se v hospodě opije, půjde do kůlny, tam bude vedle sekery ležet atomovka, tak co by třískal kredenc sekerou...“

Víc nestačil dopovědět. Otec mu zavřel ústa velikou fackou.

„Ty spratku nevychovaná!“ sípal, „co si to dovoluješ?“

„Omluv se! Rychle se tátovi omluv!“ vložila se do hádky matka. „Tatínek to udělal...“ postavila se před kredenc tak, aby zakryla vyražená dvířka. „Rozčilila jsem ho. To se stane. A udělal to jen jednou.“

„To bude stačit,“ zašeptal mezi prsty, jimiž si třel tvář.

Otec se napřáhl k druhé facce, ale žena ho chytla za ruku.

„Já mu tady vykládám o míru a on takhle...“ otec si nervózně zapálil cigaretu. Třásla se mu v prstech. Šel se uklidnit k otevřenému oknu.

V té chvíli dům naplnilo světlo všech světél, jako by si na lavičku na dvorku přišlo sednout unavené polední slunce. Cihlové stěny i lidé se rozsvítili světlem absolutního poznání. Detonaci a vítr všech větrů už slyšel a cítil jen jejich popel.

„Tati, já tomu nerozumím.“

„Čemu nerozumíš?“ Otec složil noviny. Syn ukázal do učebnice. „Tady tomu.“ Na stránce bylo schéma elipsovitých drah planet. „Napřed se musíš dobře naučit jejich jména,“ řekl otec. „Umíš je vyjmenovat?“

„Pletou se mi. Je jich hodně.“

„Kolik?“

„Šestnáct,“ kluk se pro jistotu rychle podíval do učebnice.

„Ano, šestnáct planet. Ale podívej, líp se ti to bude učit, když si je

rozdělíš do dvou skupin.“

Otec si přitáhl židli a ukazoval na obrázek. „To žluté veliké kolečko znázorňuje Genium. Hvězdu, která nám dává světlo a teplo a kolem které všechny planety obíhají. Tahle nejbližší se jmenuje Žhavá, tahle Večerní, protože je z naší planety večer vidět jako první hvězdička...“

„A tady to pletu,“ ukázal syn na shluk osmi malých planet.

„Těch si teď nevšímej! Nejdřív vyjmenuj osm velkých planet.“

To jsou Žhavá, Večerní, Rudá, Veliká, Krásná, tu poznáš podle prstence, pak Matná, Skrytá a Toulavá. A teď se vrať k vyjmenování těch malých, co jsou mezi druhou a třetí velkou planetou.“

Kluk přikývl. „Těm osmi malým planetám se dohromady říká Rodina.“

„No vidíš!“ pochválil ho otec. „A teď jejich jména. Je to jednoduché.“

Chlapec se díval na malé tečky na schematickém nákresu a váhal, od které začít.

„Tohle je Matka,“ ukázal na jeden bod.

„Že ti není hanba! Nepoznáš naši planetu?!“

„Ne, tak tahle to je,“ sklouzl hrotem tužky o dvě tečky vedle.

„Ano, ta. Musíš si pamatovat, že naše planeta je druhou největší planetou Rodiny. Tak dál.“

„Tohle je Otec, tohle Syn, tohle Dcera, tohle Dědeček...“

„Kdepak, to je Strýček. Na to musíš dávat pozor. Hodně se to plete. Já to ve škole taky motal. Takže Strýček...“

„Pak je tedy Dědeček tahle. A tady Teta a ta nejmenší je Babička, to si pamatuju,“ řekl hrdě.

„Vidíš, že to jde,“ pohládl ho otec.

„Tati, ale já nechápu, jak to mohlo vzniknout.“

„Jak to vzniklo?“ otec chvíli hledal slova. „Já ti to taky nedokážu dost dobře vysvětlit. Vlastně se to ani přesně neví. Naposledy přišli vědci s teorií, že byl vesmír vytvořen velkým třeskem.“

„Velkým třeskem?“ vykulil kluk oči. „Jako že něco bouchlo?“

„Ano, že všechna hmota vesmíru byla v jedné kouli, pak to třesklo a rozletělo se to po kusech do všech stran.“

„No jo, tati, ale jak je možný, že to najednou tak silně vybuchlo?“

„To už se mě ptáš na moc. Tohle možná nikdo neví.“ Sedl si na protější židli a roztáhl před sebou noviny, aby se zaštitil před dalšími synovými dotazy. „Nelam si tím hlavu. To budete brát až v osmé třídě.“

VÁLKA DO PAMĚTI

Stálo nás tu na dlouhé chodbě Boletusova ústavu padesát. Každou chvíli se otevřely nějaké dveře a z nich vyšli jeden, dva, nanejvýš tři lidé. Měli za sebou terapii v různých malých simulátorech. Doplňovala se jim tak do paměti nějaká chybějící zkušenost, nebo se jim navozením jednou prožité situace pozapomenutá zkušenost aktivovala. Léčila se tu ztracená láska dětí k rodičům a rodičů k dětem, léčila se tu bezohlednost, sobeckost a spousta dalších vad, o nichž se zjistilo, že se dají zničit uložením potřebné zkušenosti do paměti.

Tyto metody objevil profesor Boletus. V padesáti letech ztratil následkem jakési virózy paměť. Byla to strašná nemoc. Jako by v den, kdy vypukla, shořelo v profesorově mozku všechno, co do něj za padesát let života nastřádal. Nikdo do té doby nedokázal odhadnout, jak obrovskou roli má paměť pro každý příští krok. Říkalo se, že hlavně v prvních týdnech si profesor strašně vytrpěl. Prý to bylo tím, že byl zkušenostmi na úrovni novorozeněte a lidem kolem bylo divné a trapné věnovat akademicky vzdělanému člověku, uznávanému vědci, stejnou péči, jakou se s naprostou samozřejmostí zahrnují od první minuty děti. Tak jsem to slyšel... Po roce se profesorovi paměť nečekaně vrátila. Neporušená, kompletní, jako se vrací půjčená kniha. Přišlo to prý tak náhle a prudce, jako kdyby někdo stiskl vypínač a v mozku se rozsvítilo. Profesor Boletus se v příštích dnech nervově zhroutil. Ale velice brzy se pustil do vědecké práce, na jejímž základě byl založen ústav pro výzkum paměti. Ve všech novinách tenkrát byla fotografie prezidenta akademie věd, jak odhaluje na hlavní chodbě ústavu pamětní desku profesora Boletuse. Pod tou deskou jsme teď už skoro hodinu čekali. Byla na ní všeho všudy jen tři slova: Zapomínat je nebezpečné.

Čekali jsme, až se otevrou největší dveře na konci chodby, abychom tam mohli vejít na tři dny a tři noci. Simulátoru, v němž jsme měli být preventivně léčeni a který byl celé mé generaci na návrh profesora Boletuse předepsán ústavou, se říká válčírna.

„Tak prosím, pánové!“ laborantka v bílém plášti začala vybírat naše

povolávací karty a chvíli je kontrolovala.

„Pane Lactarius!“ zavolala.

Přišel k ní rezavý kluk o pár let starší než my ostatní a nesouvisle jí vysvětloval, že měl dva roky povolený odklad a pak nenašel sílu přijít ani na druhou urgenci, protože měl nějaké maléry v rodině.

V předsálí válcírny byla velká světlá šatna. Svlékali jsme všechno, co jsme na sobě měli, a laboranti nám rozdávali mundúry napuštěné umělým potem a umělou špínou. Zaraženě jsme se po sobě dívali, pach zelených hadrů mi otáčel žaludek naruby. Hubený blondák vedle mne, říkal, že se jmenuje Pholiota Mutabilis, se tvářil stejně štitivě. Pak si rychle oblékl svetr, který si už složil do skříňky, a teprve na něj navlékl vyfasovanou smradlavou vojenskou košili. Jeden z laborantů si toho však všiml a dohlédl, aby si Pholiota vzal košili podle předpisu na holé tělo.

„Voják Amanita Spissa připraven do války!“ křičel na druhém konci šatny spory kluk a salutoval ve své smradlavé čepici, jak jsme to viděli ve starých filmech. Pak procházel mezi námi, chechtal se, a když viděl Pholiotu křídově bílého nevolností, dal mu herdu do zad: „Dělej, manekýne, za chvílku začne biják!“ A otočil se ke mně: „Jsem na to docela zvědavěj. Brácha tady byl loni, ale nechtěl o tom nic vyprávět. Byl z toho dost dlouhou dobu úplně vedle. Uvidíme...“

Amanita se ušklíbl a zamířil k černému obdélníku úzkých dveří, do něhož kluci, převlečení za vojáky, vcházeli jeden za druhým. Nepospíchal jsem. Loudal jsem se ke dveřím jako poslední. Ale tam mi dal Pholiota přednost, aby mě tma spolkla dřív.

Ten rachot rval uši. Oči mi lezly z důlků a hlava praskala ve švech. Nevěděl jsem, jestli mě víc drásá ten šílený hluk nebo tma, která tu všechno zalila. Třesky a dunění, syčení a detonace ze všech stran... Konečně v dálce trochu světla. Ale to nesvítalo, to hořelo město. Pořád víc a víc. Už bylo vidět, jak z domů vybíhají lidé, semtam tím propletencem řevů proletěl výkřik a lidé běželi přímo k nám, byli zestárlí nějakou hroznou nemocí a ta nemoc jim koukala z očí. Šel z nich strach. Krčili jsme se do tmy, aby nás neviděli. Jen pár kluků vstalo a natáhlo k nim ruce, chtěli jim nějak pomoci, ale ti lidé utíkali mezi námi a skrz nás, pořád utíkali. Otočil jsem se za nimi. Město

tam hořelo míň, ale v zádech mě pálilo vedro strašného požáru. Třem klukům povolily nervy. Poznal jsem mezi nimi Amanitu. Ti tři vyrazili za běžícím davem. Po pár krocích narazili do zdi a klesli na podlahu. Požár se rychle rozrůstal, kašlali jsme kouřem, vedro nás dusilo, žaludek se zvedal pachem hořícího města a lidé utíkali, jako by se báli i nás. Zůstali jsme sami uprostřed strašlivých plamenů, žár a rachot střelby nás přibíl k podlaze, zavřel jsem oči, pštosím rozumem si někdy říkáme, že co nevidíme, to není, asi jsme všichni zavřeli oči, ale síla ohně byla tak strašná, že propalovala víčka. Zakryl jsem si oči rukama...

Najednou bylo ticho. Úplné ticho.

Když jsem otevřel oči, procházeli mezi námi laboranti a zjišťovali, jestli se někomu neudělalo špatně. I žár zmizel a poslední chomáč kouře rychle polykala stropní klimatizace. Amanita a dva další kluci leželi u stěny a nevěřícně si ohmatávali hlavy. Nic se jim nestalo, stěny byly polepeny silnou měkkou pryží. Teď jsme teprve viděli, že válčírna je vlastně panoramatické kruhové kino s promítací plochou i na stropě a s dalším dokonalým zařízením, které dokáže člověka postavit doprostřed jakékoliv situace tak věrně, až to strhuje k jednání.

Po pár minutách jsme znovu jeli do války. Zase jsme vyjížděli ze tmy, vlak drncal, z dálky přinášel studený vítr rachot střelby. Zima byla čím dál větší, a když kolem nás zmizely vagóny a fanaticky bodavý hlas nás řadil na konec mohutného proudu pochodujících vojáků, začal ze stropu padat sníh. Stáli jsme jak ovce a v tom se nám pod nohama rozběhla podlaha. Posunoval se pod námi široký, nekonečný pás, abychom nemohli zůstat stát. Museli jsme pořád jít, čelem proti zdi, snad aby každému úplně došla ta nesmyslnost válečných pochodů. Před námi stejně nesmyslně šlapali stejně oblečení lidé, kterým také nebylo vůbec jasné, proč mají pořád jít, když se jim nikam nechce, když nic nehledají, když vědí, že ke štěstí se jde jinudy, protože na téhle cestě nemohou potkat nic hezkého. Nic než únavu, bolest, tragédii a snad i smrt.

Pomalu jsme docházeli k únavě. Prokřehlí studeným větrem a promočení deštěm. Zima rozežírala naše mozky, vyháněla z nich sny, myšlenky i úctu, kterou má člověk ke světu. A v tom přišli laboranti

a rozdávali nám prášky.

Kontrolovali, jestli je polykáme. Ale měli zbytečné obavy. Prášky v nás mizely okamžitě, každý v nich hledal úlevu. Rozkousal jsem tabletu v naději, že tak dřív zabere a do svalů se mi rychle vrátí síla. Jenže ta kysele chutnající tableta byla tečkou za tím hrozným pochodem v mrazu a na dvě minuty do mne vnesla bolest, jakou cítí člověk, který má omrzlé ruce i nohy. Svíjel jsem se bolestí. Střelba už nedoléhala z takové dálky, byla blízko, blizoučko, snad se střílelo i mezi námi, ale slyšet ji nebylo, protože místnost byla dvě minuty plná sténání. Našeho sténání. A pak jsme šli s frontou a chvíli jsme i vyhrávali, ale různé bolesti a stressy nás neopouštěly ani na okamžik, poznávali jsme, že i vítěze válka děsivě bolí a ničí, že ve válce nikdo neutěče z drtivých drápů strachu. Válka se přes nás přelévala, cítili jsme ji ze všech stran, prostupovala námi, procházeli námi neznámí, zubožení lidé, neznámé osudy, ale v ničem jsme nikomu nemohli pomoci, byli jsme pro ně neviditelní. Cítili jsme však mráz, který je mučil, jejich hlad a bolesti těch raněných, kteří vbíhali mezi nás. Každou chvíli přišli laboranti a rozdávali další prášky. Polykali jsme je z donucení. Nikdy nezapomenu, jak jsem se zmítal na zemi a chroptil po malinkaté pilulce, která mi na dvě minuty zavedla do těla bolest, jakou cítil voják, co ke mně přiběhl ze zákopu s průstřelem plic. Anebo pilulky hladu a rozdrcených prstů a prostřelené nohy... A válka se valila dál, protože se žádnou bolestí zastavit nedá.

Slyšel jsem, jak Pholiota vedle mě pláče a pak jsme najednou byli uprostřed cizího města, v němž už nezůstal ani jediný celý dům, šli jsme znovu nekonečně dlouho po nekonečném pásu, bylo ticho, protože už i jazyky ohně, který to město spálil, přestaly mluvit. Odněkud se ozvaly šouravé kroky mnoha nohou. Pak se objevilo mezi rozvalinami torzo jakéhosi pluku. Trhání, snad někým vyhnání ze světa, jeden s rukou ve špinavých fáčích, druhý se zavázanou hlavou...

„Dědo!“ vykřikl Amanita a rozběhl se k pochoduujícímu zástupu.

„To je můj děda!“ ukázal na muže s rukou na pásce a zakrvaveným obvazovým turbanem na hlavě, ale v tom narazil do zdi a znovu se zřítíl na zem.

„Proboha, zastavte už ten pás!“ zasténal Amanita, ale podlaha pod

námi už dávno neutíkala, jenže Amanitův děda na ní nebyl s námi, ten musel pochodovat pořád dál, ten pochodoval s válkou. „Ať už to někdo zastaví!!“ křičel Amanita a na to se začalo pomalu rozsvěcet. Viděli jsme, jak Amanita leží u zdi a brečí, jeho děda se zatím kousek od něj ztrácel, jako by ho i celou jeho žalostnou kumpanii polykala houstnoucí mlha. Bylo to tím, jak ve válčirně přibývalo světla. Končil třetí den.

„Kam zase šel? Proč se nevrátí? Babička mi ho ukazovala na fotografii. Pořád na něj čeká. Dědo!“

Dva laboranti položili Amanitu na nosítka a nesli ho do předsálí.

„Už je vám líp?“

Amanita těžce pootevřel oči a díval se apaticky na muže, který se nad ním skláněl. Náhle se však prudce zvedl. „Nejste vy profesor Boletus?“

„Ano, jsem,“ usmál se vlídně profesor. „Klidně ležte, ještě potřebujete klid.“

Zbědovaný Amanita se postavil na nohy a nakrčil se proti profesorovi, jako by se s ním chtěl prát. „Proč tohleto děláte? Proč takhle mučíte lidi? Proč jste si tuhle d'ábelskou válku vymyslel?!“

„Já?“ zeptal se profesor klidně.

„A kdo jiný!“ Amanita šermoval Boletusovi pěstmi před obličejem. Profesor instinktivně ustoupil a zvedl ruce, aby se bránil.

Poprvé jsem viděl, že má pravou ruku zmračenou. I Amanita se lekl té divné krabaté kůže a zůstal stát jako přibitý. „Co se vám stalo?“ zeptal se tiše. „Sáhl jsem si na rozpálená kamna.“

„Jako dítě?“

„Ne,“ řekl vážně profesor a díval se zaraženému Amanitovi přímo do očí. „V té době, kdy jsem neměl paměť. Prostě jsem zapomněl, že rozpálená kamna pálí.“

PAVILÓN J

Jim Jefferson stál konečně před branou. Na hlavním náměstí v srdci toho podivného města. Bylo celé bílé, rozdělené do uzavřených bloků postavených jako ze stejné stavebnice. Připadal si, že prochází velikánskou nemocnicí a jen si marně lámal hlavu, proč každý blok tvoří deset typů domů. Ta pravidelnost ho zarážela, pochyboval, že jde o pouhý architektonický záměr vyvarovat se monotónnosti, na první pohled bylo zřejmé, že každý z těch domů nabízí různou míru pohodlí. Společné na nich bylo jen to, že byly všechny stejně bílé.

Na bráně se leskla malá tabulka. Pětkrát pod sebou – anglicky, německy, rusky, francouzsky a japonsky – na ní bylo napsáno jediné slovo: Vynálezci.

Ještě se jednou ohlédl a opřel se do dveří. Nebylo zamčeno. Vešel do bílé chodby a z pootevřených dveří na jejím konci se ozval stařecký hlas:

„Pojďte dál! Pěkně vás vítám.“

Stařec se důstojně narovnal nad stolem a pečlivě si upravil uzoučké klopky podivného bílého obleku, který ze všeho nejvíc vypadal jako japonské kimono.

„Jmenuji se Eibos. Jsem vynálezcem pečeti a vedoucím příjmacího oddělení.“

„Jefferson, Jim Jefferson. Těší mě!“

„Máte s sebou nějaké osobní materiály?“ zeptal se stařec.

Jim se na něho podíval dost překvapeně, ale pak si rychle sáhnul do náprsní kapsy: „Je to velká náhoda, ale mám.“

Vyndal hnědou obálku a podal ji panu Eibosovi. Ten se dlouze podíval na její tři červené pečeti, něžně je pohladil ukazovákem pravé ruky a na tváři se mu roztáhl spokojený úsměv: „Dobrá práce!“ Pak obálku otočil. V místech, kde se píše adresa, byla vytištěna jen dvě slova: Přísně tajné.

Eibos dlouho a pozorně četl obsah listu.

„Tak vy jste pan Jefferson,“ řekl pomalu a upřeně se zadíval na muže, který před ním sebevědomě vystrkoval ramena. „Vy jste tedy vynálezcem bomby XZ 2001...“

„Ano, jsem,“ řekl Jim Jefferson hrdě. A se žoviálním úsměvem dodal: „Tady se to snad může říkat. Tady přece nejsou žádná tajemství!“

Vedoucí přijímacího oddělení na to neřekl nic. Vytáhl ze zásuvky formulář a pečlivě do něj vypisoval Jeffersonova data. Pak mu dal malou kartičku.

„Budete bydlet v pavilónu J. Najdete to snadno. Je to nejmenší budova našeho objektu.“

Jim Jefferson se nechápavě naklonil nad Eibosův stůl. Měl pocit, že špatně slyšel:

„Cože? Mám bydlet v nejmenším baráku?! Já! Copak jste si nepřčetl, kdo jsem?“

Úředník se zatvářil přísně.

„Pane, o tom, kdo kde bude bydlet, nerozhoduji já, ale zákon, přijatý správní radou. Podle jeho znění se musíte nastěhovat do pavilónu J. Ale ještě než tam půjdete, stavte se v této budově ve dveřích číslo sedm a jedenáct. Přeji vám, aby se vám tady líbilo. Nashledanou.“

Jim Jefferson stál na chodbě před dveřmi a ani nevěděl proč. Takhle s ním už dávno nikdo nevypoklonkoval a mohli to být ministři, státníci, diplomati... Proč alespoň hystericky nezařval, jak to v poslední době dělal až příliš často? Jako by v tom bílém světě pomalu ztrácel některé výrazné barvy svého charakteru. Pomalu se vlekl chodbou a zaklepal u dveří číslo sedm. Dostal tam od člověka ve stejném kimonu, jaké měl vynálezce pečeti Eibos, přesně stejný oblek. Převlékl se a pak zaklepal v místnosti číslo jedenáct. Uvítal ho sympatický chlapík.

„Já jsem Bell,“ napřáhl temperamentně pravici.

„Ten vynálezce telefonu? Moc mě těší. Jefferson.“

„Pane Jeffersone, mám tu na starosti telefonní síť – taky jak jinak,“ s trochu hranou skromností se lehce uklonil. „A tak bych rád věděl, jestli stojíte o zavedení aparátu. Tady vám dám hned telefonní seznam.“

„Samozřejmě. Díky!“

Jefferson vzal do rukou objemnou knihu. Byla skoro stejně velká a těžká jako telefonní seznam soukromých stanic ve Washingtonu.

„Tohle všechno,“ přešel stránky palcem, „jsou jenom vynálezci?“
Bell rychle přikývl. „Jenom vynálezci. Je jich dost, co?“

„A všichni tady bydlí?“

„Jistě. Poznáte sám, na jak malém prostoru se dá najít spokojenost.“

Jim Jefferson otevřel seznam. Náhodou u písmene E. Jel prstem po sloupci a četl:

„Edison Thomas Alva, Eigen Manfred, Eikman Christian, Einstein Albert... pane Belle, těm všem mohu zavolat?“

„Samozřejmě,“ usmál se vynálezce telefonu. „A všichni také mohou zavolat vám. Řekněte mi laskavě, v jakém pavilónu bydlíte.“

„Pavilón J,“ řekl Jim Jefferson.

Bell na něj překvapeně vykulil oči a úsměv z jeho tváře zmizel.

„Děkuji,“ řekl studeně a sklonil hlavu, jako by sluchátko jejich rozhovoru zavěsil do vidlice.

Vedoucí přijímacího oddělení a vynálezce pečeti pan Eibos měl pravdu. Pavilón J se hledal snadno. Byl nejmenší, nejstřídmější, jednoduchostí ze všeho nejvíc připomínal kasárna. Jima Jeffersona z toho přepadla slabost. Otrásla jím hrůza, že bude bydlet v pokoji se spoustou cizích lidí, jak to v kasárnách bývá. Nesnášel to. V posledních letech si už nebyl jist ani jediným přítelem. Neuměl žít v něčí těsné blízkosti. Vyvolávala v něm svíravý strach. Nezabavoval se pocitu, že ho někdo chce zabít. Ve dne v noci. Přes den cítil na prsou pálivé lechtání představy, že po něm neustále běhá kříž optických mířidel kulovnice, jakou to v Dallasu spočítali Kennedymu, a v noci se nejmní desetkrát probouzel hrůzou. Vždycky se k jeho posteli někdo blížil s napřaženým nožem a on mu nemohl upřít šanci. Potil se svou bezbranností, děsila ho právě ta šílená jednoduchost. Připadal si bezmocný i se svou bombou XZ 2001, s bombou, které se bál celý svět. Připadal si bezmocný právě se svou bombou XZ 2001. Pochopil, že zapomněl vynalézt zbraň, která by ho chránila proti nenávisti vyvolané jeho zbraní. Byl to nekrytý tah. Myslel na šach světě a zapomněl hrát svůj život. Chtěl najít příčinu toho konfliktu, ale uvědomil si, že je stejně už pozdě, protože světem i životem nehýbají příčiny, nýbrž důsledky. K důsledkům patřil i ten nůž, který ho děsil ve snech. Uštvane se díval po lidech a pořád hádal, kdo z nich tu dýku skrývá pod kabátem. Nervy mu definitivně povolily

zrovna ve chvíli, kdy mu ministr války dával metál. Roztrhl si košili na prsou a řval, ať už ho konečně bodnou. Medaile mu letěla z klopů velkým obloukem a žbluňkla do sklenice šampaňského. Nikdo nevěděl, o čem mluví. Řekli mu, že je přepracovaný, že by si měl pořádně odpočinout. Zdálo se mu, že tentokrát mají stoprocentní pravdu. Cestou domů se v autě zastřelil. Než zavřel oči, tak si ještě všiml, jak krásně modrou barvu má jarní nebe.

Opatrně otevřel dveře pokoje číslo 4735 a nahlédl dovnitř. Ulevilo se mu, když našel maličkou místnost s jedinou postelí. Vůbec mu v tom okamžiku nedošlo, že je to nejmenší místnost, v jaké kdy bydlel. Hlavně, že byl sám. Natáhl se na postel. Naplnil ho pocit usmíření a usnul.

Když se probudil, bylo ještě světlo. Rozhlédl se po svém maličkém pokojíku. Kromě postele, stolku, židle a věšáku v něm nebylo nic. Na stole ležel jen telefonní seznam, co mu dal pan Bell, a v zásuvce našel reklamní letáky Dreisseho cestovní kanceláře a firmy Coca-Cola. Upravil si kimono, měl pocit, že v něm vypadá směšně, ale vypjal prsa, nasadil bohorovnou, sebejistou masku a trochu houpavým krokem vyšel před dům.

Ulice byly prázdné. Mezi pavilóny I a J visely bílé houpací lavičky. V jedné z nich si hověl hubený stařec. Jim Jefferson si k němu přisedl. Představil se, vyslovil své jméno s důraznou vážností, aby si stařec nemohl nevšimnout, že to jméno něco znamená.

„Vizitku bohužel nemám,“ rozhodil Jim omluvně rukama. „Na co vizitku? Tady je každý jen tím, kým opravdu je. Nikdo si tu na nic nemůže hrát.“

„To je správné!“ řekl vesele Jim. „Mně to úplně stačí.“ Byla v tom výzva k otázkám, ale stařec ji unaveně přehlédln. „Já jsem Traperaius. Řek.“

Jim Jefferson horečně přemýšlel, jestli to jméno už někdy slyšel a s čím by si ho měl spojit. Nepřišel na nic a ptát se nechtěl. Řekl tedy jen:

„Vy bydlíte tady v tom pavilónu J, že?“

Stařec se probral z ospalého zadumání a trochu se napřímil:

„Zřejmě jste tu nový... Já mám apartmá v pavilónu A. A v prvním patře, co bydlí členové správní rady. Sem chodím jen proto, že je tu

největší klid. Nikdo sem nepřijde, a ti z tohoto domu,“ ukázal kostnatým prstem na pavilón J, „moc nevycházejí. Jsou to většinou zvláštní lidé. Geniální, ale zvláštní. Potrestaní sami sebou. Po čase se všichni změní, ztratí přehnané sebevědomí, jsou mírní a zamlklí. Pak už se tady na ně všichni dívají s odpuštěním, ale oni zůstávají dál zamlklí, protože sami sobě nikdy nedokážou odpustit.“

Jim Jefferson se zachvěl. Nedal však na sobě nic znát a rychle zalhal:

„Promiňte, že jsem si vás spletl, ale viděl jsem tu ve dveřích pavilónu J stát muže, který se vám něčím podobal...“

Traperaius se usmál: „Ach, ta nešťastná podoba... To byl Kain, vynálezce vraždy. Už vám snad nemusím říkat, kdo bydlí v tom nejnižším pavilónu.“

Jefferson zavřel oči. Chtěl honem někam zmizet, uletět, propadnout se. Nebo se zastřelit. Ale ani to nešlo, zastřelit se může člověk jenom jednou. Vrazil zaťaté pěsti hluboko do kapes. V pravé kapse to zašustilo. Měl tam složený reklamní leták cestovní společnosti. Prudce ho před starcem roztáhl. Viděl v něm naději.

„Kam se dá s touhle kanceláří cestovat?“

„Nikam,“ odpověděl klidně Řek. „Pan Dreisse, vynálezce kola, má rád žerty. Nechal si vytisknout tenhle leták. Správní rada mu to povolila.“

Správní rada... Ještě jedna šance. Jistě je možné se k ní odvolat. Usmílovat někoho, ovlivnit. Nebo prostě jen znovu připomenout vědeckou velikost vynálezu. Podrobně vysvětlit sílu neutronové reakce, o jaké lidstvo nemělo vůbec tušení. Kdo by mohl lépe pochopit velikost toho vynálezu, když ne vynálezci!?

Tyhle myšlenky letěly Jimu Jeffersonovi hlavou jako hejno vyplašených ptáků. Horečnatě se zeptal:

„Řekněte mi, kdo je v té správni radě?“

„Sto vynálezců,“ stařec naznačil výmluvným gestem, že se mu nechce všechny jmenovat. Ale Jim Jefferson se nedal odbýt.

„Prosím vás, řekněte mi alespoň nějaká jména...“

Traperaius se na něj zkoumavě podíval, chvíli mlčel a pak tiše jmenoval:

„Prezidentem je Leonardo da Vinci, dál jsou v radě pánové Edison,

Watt, Galilei, Faraday, Marconi, Roentgen, Chang Či...“

„Kdo je to?“

„Viceprezident. Vynálezce papíru.“

Jim Jefferson rozpačitě pokrčil rameny. A pak mu hlavou proletěla myšlenka, která mohla vykresat jiskřičku naděje.

„Dobře, dobře. Nemusíte mi jmenovat celou stovku. Řekněte mi jen, jestli je tam taky pan Nobel! Alfred Bernhard Nobel, vynálezce dynamitu a jiných výbušnin!“

Traperaius se na něho podmračeně požíval, jako by váhal s odpovědí. Pak pomalu řekl:

„Byl ve správné radě, ale v roce 1914 z ní na vlastní žádost odešel.“

Zmlkl a díval se Jeffersonovi přes rameno někam daleko, snad až za všechny bílé domy jejich města. „Odstěhoval se i z apartmá v pavilónu A. Žije teď v pavilónu I a vyhýbá se i starým přátelům. Nemůže se smířit s tím, co dal lidem do rukou. Zdrtila ho ta válka, které se teď říká první světová.“

Jim Jefferson měl pocit, že se topí.

„Neříkal jste, že bydlíte taky v prvním patře pavilónu A? Vy jste tedy taky ve správné radě?“

„Ano,“ kývl stařec a v tom přitakání bylo nezakryvané uspokojení.

„Můžete mi prozradit, čím jste ohromil svět, že tady patříte mezi jeho největší giganty?“ Jeffersonův hlas se chvěl vibrátem zoufalství i podrážděnosti.

Starý Řek se mu požíval pevně, sebevědomě do očí: „Jsem Traperaius, vynálezce postele.“

Jim Jefferson se začal nepřičetně smát. Záchvat smíchu otrásal zavěšenou lavičkou a mizel bez ozvěny. Jim se bláznivě chechtal a z očí mu tekly veliké slzy:

„Vy jste největší vynálezce, jakého jsem kdy poznal. Proboha, to snad není pravda?! Chacha!! Řekněte mi, pane, o čem si s vámi povídá třeba takový Einstein?“

„Chválí mě, kdykoliv si lehne na postel,“ řekl stařec vážně a bez loučení odešel.

Jim Jefferson se pomalu loudal opačným směrem k pavilónu J.

V pokoji se zničeně sesypal na židli. Z úvah ho vytrhlo pískání na chodbě. Vyběhl před dveře.

„Nástup! Nástup!“ křičel asi pětasedmdesátiletý muž neobyčejně pevným hlasem. „To platí pro všechny, co jsou tady noví!“

Jim Jefferson se poslušně postavil do řady. Muž přestal křičet a pozorně si je prohlížel. Zastavil se dva kroky před Jimem. „Vás neznám. Kdo jste?“ zeptal se příkře. „Jim Jefferson, fyzik.“

„Hm. Já jsem doktor Guillotin.“

„Ten proslulý vynálezce gilotiny?“ zeptal se lísavě Jefferson.

„Bohužel. Ale zajímá mě, co jste vynalezl vy.“

Jim Jefferson vypjal prsa. „Jsem vynálezcem bomby XZ 2001.

V současné době nejúčinnější zbraně světa.“

Guillotin se nahrbil a rysy ostře řezaného obličeje mu úplně ztvrdly: „Gratuluju vám, Jeffersone! Pro dnešní rajóny zrovna potřebuji takového člověka.“

„Prosím.“ Jim se tvářil hrdě a sebejistě. Vždycky, když řekl nahlas, co dokázal vymyslet, se cítil sebejistě. To nepřestalo platit ani v těch posledních hrozných, ustrašených měsících. Ty měsíce byly možná ustrašené jenom proto, že musel o všem mlčet, že měl přes pusu razítko: přísně tajné. Strach byl v těch tajemných prostorách přikázaného ticha. Ted' ho necítil, mluvil o tom, co dokázal vymyslet jako jediný člověk na světě.

„Jeffersone, vezmete si tady kýbl a rejžák a půjdete plnit pracovní dvouhodinu do pavilónu A.“

Guillotinův hlas byl ocelový a ostrý jako jeho automatická sekera. Jim nechtěl věřit svým uším.

„A co tam budu dělat?“

„Mejt hajzly!“ zařval Guillotin a na čele mu naběhly žíly. „Vydrhnete všechny záchody, až budou bělejší než sníh. Rozumíte?! A až s tím budete hotov, tak se ohlásíte u pana Flamberta. A slušně! Přijdete za ním slušně! Je to jemný člověk. Rozumíte?“

Jim Jefferson stál jako v hypnóze. Zmohl se jenom na to, aby zopakoval:

„U pana Flamberta...“

„Jo, přesně tak. U pana Flamberta, vynálezce patentního kolíčku,“ řekl už klidněji Guillotin a pak k sobě přimáčkl ukazováček s palcem a zasněně, spíš už jen pro sebe, dodal: „Je to stejně geniální – takhle se to vzadu stiskne a ono to tak báječně drží prádlo na šňůře, že ho

vítr nemůže vzít. Někteří lidé stejně přišli na báječné věci!“

AMORÁLIE

TOT-AMOR

Bylo to v pondělí odpoledne, kdy jsem poprvé viděl ten reklamní leták.

Vím, že to bylo určitě pondělí, protože v pondělí jsem chodil pravidelně hrát do Taratury kulečnick. Prošel jsem zahradou a od branky jsem ještě zamával své ženě. Všiml jsem si, že máme plnou schránku, a tak jsem zavolal na Lindu, aby ji šla vybrat. Normálně si schránky ani nevšímnu a vůbec by mě nevzrušovalo, že je plná. Na to si už každý musel zvyknout. Denně tam agenti všech možných firem cpou reklamní letáky. Kdosi prý zjistil, že je to nejúčinnější forma, jak nabídnout lidem zboží. Nevím, moc bych tomu nevěřil. Nevzpomínám si, že bych si někdy koupil něco na sebe nebo do bytu na radu těchto letáčků. Ale možná že ostatní takoví nejsou, a když už musejí brát ty křiklavě popsané lístky do rukou, přečtou si taky, co se na nich říká.

Počkal jsem, až Linda otevře schránku, čekal jsem dopis od bratra. Dopis tam nebyl. Jen čtyři letáky. Jeden nalhával, že moje auto nejlíp naleští leštěnka Super Gold, druhý mi sliboval nejdokonalejší opálení s olejem Niger, třetí tvrdil, že nejlepší pití na světě je limonáda Galaxy.

Na tom čtvrtém letáku nebyla žádná kýčovitá barevná fotka. Žádná krasavice, jejíž úsměv by něco sliboval. Byl to čistě bílý papír se sloupkem textu, z něhož bilo sytou černí do očí sedm velkých písmen: TOT – AMOR. A pod tím ještě malá kresba Amorka, toho baculatého, nahatého andělíčka s vždycky uličnickýma očima. Určitě to byl Amorek. Byl stejně baculatý a nahatý, ale oči měl zavřené. Šíp, který obvykle míval na tětivě svého luku, mu vězel hluboko v prsou...

„Ukaž,“ vytáhl jsem ženě kartičku z ruky. „Snad už nám nenabízejí služby pohřebního ústavu?“

„Tomu tedy nerozumím,“ zavrtěla hlavou. „Jsou to nějaké tablety

nebo co...“

Taky jsem z toho nebyl nijak moudrý, když jsem si přečetl:

Váš život naplní novou formou štěstí tabletky Tot-Amor, tabletky proti lásce. Pojistí vaše manželství. Zaručí vám klid, dodají duševní rovnováhu. Ochrání vás před láskou ve věku, kdy už je milostné vzplanutí nerozumem. Zbaví vás roztržitosti a umožní vám dosáhnout v životě všech cílů, které před sebe postavíte. Tabletky Tot-Amor jsou dokonalým závažím, které na vahách vašich nejdůležitějších životních rozhodování zaručí, aby chladný rozum zvítězil nad emocemi.

„Je to nějaká pitomost,“ bylo všechno, co jsem na to dokázal říct, ale ještě cestou do herny Taratura mi to vrtalo hlavou. Tabletky proti lásce, tabletky proti lásce... Zdálo se mi to neskutečné. Podivné, že si takovou větu vůbec někdo dovolí vyslovit, že někdo začne nabízet něco proti lásce! Vždyť láska byla vždycky na tomhle světě něčím největším. Vždycky se jí svět dovolával, a co bylo proti lásce, bylo bráno, jako že je proti světu.

Pak jsem se sehnul nad zelené plátno kulečníku a zapomněl jsem na to.

Vracel jsem se domů pěšky. Cítil jsem, že koňaku bylo asi o skleničku víc, a řekl jsem si, že mi taková procházka může jen prospět. Byl příjemný chládek, jako by ten noční vánek foukal z nedovřené ledničky nějakého baru. Myslím, že jsem si trochu zpíval.

Zabočil jsem do naší ulice, zvedl hlavu, abych se podíval, jestli Linda ještě svítí.

„Prrr,“ zastavil jsem se a napadlo mě, že jsem zabloudil. Tohle přece nikdy v naší ulici nebylo! Opřel jsem se jednou rukou o zeď a druhou jsem si protřel oči. Tohle vážně v naší ulici nikdy nebylo! Pár metrů přede mnou stál vysokánský neonový poutač, na němž propalovalo letní tmu sedm jedovatě zelených písmen – Tot-Amor. Kulil jsem na to nevěřícně oči. Jak si může někdo dovolit dát do ulice vilové čtvrti takovouhle svítící nehoráznost? Měl jsem chuť jít a kopnout do těch studeně svítících trubic. Byly však moc vysoko. Zřejmě ten neon stál na vysokých sloupech. Mžoural jsem, abych je v té tmě rozeznal. Ale tma pod písmeny byla černá jak sukno

katafalku a mně se najednou zdálo, že v té černi vidím tu černou kresbu zastřeleného andělíčka. Možná tam skutečně byl a jenom nesvítíl. A ráno, až se rozední, ho tam lidi najdou. Bled'oučkého, se zavřenýma očima a rozhozenýma rukama, prostřeleného šípem. Byla to odporná představa.

Otočil jsem se a šlapal rychle domů. Nevím proč, ale pamatuji si, že mě v tom spěchu lekala ozvěna vlastních kroků. Ulevilo se mi, když za mnou zapadly dveře předsíně.

Žena se ještě dívala na televizi.

„Lindo, vidělas, co nám tu svítí v ulici?“

„Nejhorší je, že nám to svítí do ložnice. Nemůžeme mít okna dokořán. Já bych při tom světle asi neusnula.“

„Prosím tě, kdo to tam dal?“

„Nevím.“

„A to nikdo neprotestoval?“ bouchl jsem vztekle pěstí do zdi.

„Co se vztekáš? Já o ničem nevím. Teprve před chvílí jsem si všimla, že to tam svítí. Já za to nemůžu, tak se uklidni.“

Měl jsem špatnou náladu. „Ještě že nám to nepřitloulkli na barák,“ zabručel jsem. „Tot-Amor! Nějaká pitomost. Nikdo neví, co to je, ale –“

„Před chvílí o tom mluvili v televizi,“ řekla Linda už úplně klidně a otočila se k rozsvícené obrazovce, na níž se nějaká zpěvačka neskutečně kroutila.

Vzal jsem si v kuchyni sklenici sifonu a šel za Lindou do pokoje. Zpěvačka se kroutila čím dál tím více. Líbilo se mi to.

„To je d'áblice!“

Linda ke mně ani neotočila hlavu. „Proč jsi zase pil?“ řekla vyčítavě.

„Protože jsem tady jen jednou, umím žít a mám rád kamarády.“ Tohle řeknu vždycky, i když vím, že to moji ženu štve. Ale já v té chvíli tomu věřím a ten výrok mi připadá skoro filozofický.

Věřil jsem tomu i tenkrát, ale nepil jsem zas tolik, abych se chtěl kvůli téhle jedné větě se svou ženou hádat. Radši jsem tomu předešel, dřív než stačila nějak zaútočit.

„Řekl jsem to jen tak. Abych tě pozlobil. Radši mi pověz, co říkali v televizi o té ceduli, co mi tu šajní do okna.“

„O ceduli neříkali nic,“ řekla s povzdechem. „Mluvili o těch tabletkách.“

„Tak nebuď protivná,“ zaprosil jsem možná až přehnaně. „Řekni mi o tom něco.“ Otočila se ke mně.

„Mluvil o tom Tot-Amoru nějaký profesor a pak psycholog. Docela zajímavě. Je to možná docela ohromný vynález...“

„Pilulky proti lásce,“ vykřikl jsem, protože jsem znovu měl před očima toho probodnutého andílka.

„Tak chceš to slyšet nebo ne?“ zvýšila taky hlas.

„Ale vždyť jsem ti už řekl, že chci. Povídej!“

„Nedokážu ti to opakovat slovo od slova. Ale nejsou to pilulky tak úplně proti lásce. Jenom na její usměrnění. Blokuje to některá mozková centra, kde dochází k zamilování. Tak nějak to říkal.“

„A k čemu to je? To je nejdokonalejší způsob antikoncepce nebo co? Blokuje to snad v člověku taky žlázy? To vymřeme?“

„Proč bychom vymírali,“ Linda mávla vztekle rukou. „Víš co, zítra si to někde přečti v novinách.“

„Snad mi alespoň můžeš prozradit, co ti pánové vykládali. Jak to chtějí udělat, když lidi vyléčí z lásky a přitom budou chtít, aby lidstvo nevymřelo. Aspoň tohle mi vysvětlí.“

„To se nebude dávat všem. Svobodní to jíst nebudou, mladí bezdětní manželé taky ne.“

„Prosím tě, tak k čemu to vůbec je?“

„Pro manžele, co už děti mají. Pro ty, co už jejich manželství nestojí na nějaké bláznivé lásce, ale spíš na zvyku...“

„Na zvyku?“

Skočil jsem jí do řeči, protože jsem tenhle výrok od ní slyšel snad poprvé takhle. Myslím tím řečený v klidu. Dřív, když na to přišla řeč, křičela, že kdyby se někdy naše manželství mělo stát zvykem, že ode mne uteče. Nemohl jsem tomu věřit. Jak ta to slovo nesnášela! Myslel jsem, že se zblázní, když jsem jí jednou řekl, že i v našem vztahu je v posledních letech vedle lásky i velká síla zvyku. Řekl jsem jí to tenkrát upřímně, jak jsem to cítil. A dlouho jsem pak té upřímnosti litoval. A teď tohle!

„To jsem asi trochu popletla,“ přehlédla klidně můj údiv. „Jestli už některé manželství přežívá jen ze zvyku, tak už v něm žádná láska

není a není potřeba tím pádem proti ní jíst prášky. Hm, to je nesmysl. Ale je to nějak tak, že se prostě lidi mohou zbavit lásky v tu chvíli, kdy už ji nebudou potřebovat. Když se ožení, když už nebudou chtít děti a tak... Povídali, že láska je v některých situacích závaží. Brzdí lidi. Je to něco, co nepřináší žádný užitek. Takže kdo se toho závaží zbaví, bude mít víc času a víc sil dělat něco, z čeho užitek je. To je ale fakt, že se z lásky dělá spousta volovin.“

„Ty tomu snad vážně věříš?“ připadalo mi to šílené. „Tak z lásky se dělá spousta volovin... No dělá, ale z lásky se taky dělá spousta krásných věcí. A mnohem větší spousta! To ti nedošlo?“

Tvářila se dost podrážděně. Když uvěří nějakým cizím myšlenkám, nenechá si je snadno vzít. „A jéje,“ otočila se naštvaně, „ty víš všechno nejlíp.“

„Nevím všechno nejlíp, ale –“

„Ti vědátoři, co mluvili v televizi, si to nechali spočítat úplně přesně, abys věděl! Nevím jak, ale změřili, jakou společenskou užitečnost má zamilovaný člověk a jakou člověk, co žádné milostné problémy nemá. Rozdíl byl třicet procent!“

Vztekl, co ve mně pálivě bublalo, byl najednou pryč. Změnil se v tupou, tíživou beznaděj, jako když prudce zchladne láva. Zvrátil jsem unaveně hlavu v křesle a ruce mi mrtvě klesly přes opěradla. Stejně mrtvě jako tomu namalovanému Amorkovi.

„Nevěřil bych, že mi jednou někdo bude měřit lásku. Měřit a brát, abych byl užitečnější. Co nám schází? Copak může někdo udělat z lidí veveryky, co běhají v kole... Jdu spát.“

Šoural jsem se ke dveřím pokoje. Slyšel jsem za sebou Lindino přidušené Dobrou noc. Nepřál jsem si v té chvíli nic jiného než spát, dlouho a tvrdě spát. Šaty jsem neskládal, hodil jsem je na hromadu přes opěradlo židle, zalezl jsem pod deku a zhasl lampičku. Jejím cvaknutím však do pokoje nevešla tma. Ložnice byla plná jedovatě nazelenalého světla. Zvenku se na mne dívala oknem první tři písmena z té šílené reklamy, kterou nám postavili do ulice. Znovu mnou projel vztek. Byl to ale jen záchvěv, který ve mně nemohl roztavit tu ztuhlou lávu. Neměl jsem sílu se vztekat. Ležel jsem na lopatkách, oči apaticky dokořán. Beztrestně mi do nich teklo to zelené světlo. Přicházelo, jako by chtělo hlídat nejen mne, ale i

všechny mé sny.

Myslel jsem, že vůbec nedokážu usnout. Byl to však omyl, jeden z těch stovek případů, kdy se člověk splete sám v sobě.

Usnul jsem a nezdálo se mi vůbec nic.

V sobotu svítilo slunce z úplně modrého nebe.

Moje žena Linda se natřela opalovacím krémem Niger, leštila své auto leštěnkou Super Gold a pila při tom oranžovou limonádu Galaxy.

Večeřeli jsme později než obvykle. Už se stmívalo a v ulici právě rozsvítili reklamu Tot-Amoru. Nesmířil jsem se s ní, ale už mě nedráždila tak moc, abych se třásl vzteky s chutí rozběhnout se a kopnout do toho jejího protivného světla. Pomalu jsem to slovo přestával vnímat. Naučil jsem se ho z rádia a televize neslyšet a nevidět. Jenže ten večer jsem se s ním setkal a nemohl jsem mu uhnout.

Linda sklidila se stolu, přinesla překapávanou kávu a dorty a pak položila doprostřed stolu malou, plochou krabičku.

„To je ono,“ řekla.

Mezi námi ležel malinkatý, mrtvý andělíček a těch sedm černých písmen Tot-Amor. „Sehnala jsem to od jedné známé.“

Ticho jako by lezlo z té černobílé krabičky. Nechápal jsem, proč mezi námi leží, a myslím, že jsem se dost vyděšeně podíval na Lindu. Seděla vzpřímeně, vážná a soustředěná. Taková je vždycky ve chvílích, kdy jí jde o něco důležitého. Můj zmatek tím ještě nabobtnal.

„Co to má znamenat?“ zeptal jsem se pomalu.

„Tot-Amor,“ usmála se.

A zase ticho a její obrněné vyčkávání.

„Proboha, snad to nechceš začít jíst?“ chytil jsem se za hlavu.

Pokrčila rameny a znovu se koketně usmála: „Pomohlo by nám to. Je fakt, že bychom se měli ještě líp.“

„Lindo, prosím tě, chybí ti něco?“ zeptal jsem se. Připadal jsem si jako v pasti nebo před nějakou velikou horou, ze které na mne padá kamení, a já nemůžu nic dělat, bránit se, protože ta hora a všechno kolem mě je moc veliké. I proti těmhle slovům jsem si připadal jak

trpaslík.

A kameny padaly dál:

„Já vím, že je tady na Ostrově nejvyšší životní úroveň. Proto jsme sem přijeli. Nic mi nechybí. Tedy zatím mi nic nechybí. Ale budeme mít všechno jako ti druzí, když oni budou brát tyhle pilulky a my ne?“

Cvrnknul jsem štitivě do krabičky Tot-Amoru, až narazila do Lindina šálku s kávou.

„Budeme mít naopak víc než ti druzí! Tyhle pilulky přece nikomu nic nedávají. Ty jenom berou!“

„Nemáš pravdu,“ Linda klidně utřela prstem pár kapek kávy, které vyšplouchly z jejího hrnečku. „Nic o tom nevíš. Neuvědomuješ si, že bez těch prášků nikdy nedokážeš udělat stejně práce jako ti, co je berou. Těch třicet procent ti bude chybět. A to si myslíš, že ti někdo odpustí?“

„Vždyť ale tohle je nejstrašnější způsob vykořisťování, jaký si kdy kdo vymyslel!“ vykřikl jsem. „To je snad horší než za otrokářů. Otroci se mezi sebou směli mít rádi. My ne! Vždyť z nás chtějí udělat roboty! To je zvěrstvo!“

Hlava mi padla do dlaní a Lindu má slova bez škrábnutí minula.

„Jestli to je vykořisťování lidí nebo zvěrstvo, to nevím. Víم jenom, že je to skutečnost. Tot-Amor tu jednou je a tím, že se někdo bude stavět na hlavu, se na tom nic změnit nedá.“

Mluvila s důrazem na každém slově.

„Počkej, nech si těch přednášek,“ zastavil jsem ji. „Řekni mi, co po mně chceš.“

Pomalu si zapálila cigaretu. „Snažím se ti vysvětlit –“

„Ptal jsem se tě jasně, co po mně chceš!“

„Myslím, že by bylo rozumné, abychom ten Tot-Amor začali brát.“

Díval jsem se jí nevěřicně do očí, jako bych tam chtěl najít nezamaskovanou jiskřičku úsměvu, která by prozradila, že je to všechno jen žert, jen hra. Tak to Linda občas předvádí. Ale nic jsem nenašel. V těch očích nebylo ani kousek žertu, byly pevné a nakonec jsem to byl já, kdo uhnul pohledem. A snad právě to, že jsem tuhle srážku očí prohrál, ve mně zatřáslo jistotou. Napadlo mě, že takovou sílu jí asi může dát jen jakási pravda. Ale jaká pravda to byla, jsem

vůbec netušil.

Chtěl jsem se na to zeptat, ale ona mě předběhla otázkou:

„Řekni mi, co ti vadí víc – že bych ty prášky brala já, nebo že bys je bral ty?“

„Já,“ vyhrkl jsem a ani jsem v té chvíli nevěděl, proč jsem odpovídal zrovna takhle.

„Děkuji za upřímnost,“ řekla studeně a oči se jí stáhly do štěrbin. „Potvrdils mi, co jsem si v posledním roce myslela. Byla jsem hloupá...“

„O čem mluvíš?“

„Věděla jsem, že se to v téhle chvíli pozná. Když nebudeš chtít užívat Tot-Amor, bude jasné, že máš ještě nějakou ženskou.“

Vyrazilo mi to dech. Cinkala lžičkou o podšálek, jako by počítala vteřiny. Za oknem houstla nazelenalá tma.

„Přestanu ale mít rád i tebe,“ namítl jsem, když jsem se probral z rány té její divoké logiky.

Zarazila se. Zvedla hlavu a znovu jsem cítil tlak jejího rozhodnutého pohledu: „Láska v manželství se stejně jednou změní ve zvyk – to jsi řekl ty. Se zvykem tyhle prášky nic nedělají.“

„Proč všechno zkresluješ, překrucuješ? Tohle jsme si snad nedávno vysvětlili?“

Vůbec na má slova nereagovala, monotónním hlasem pokračovala dál: „A budu mít jistotu, že se nezamiluješ do jiné. Ta jistota je pro mne dnes víc než láska.“

Vstala a zapnula televizor. Komisař Socter honil pět chlapů, co vykradli banku. Všichni měli modrá auta. Bouráky, perfektně naleštěné. Nejspíš leštěnkou Super Gold. Socter byl opálený jako už nikdo jiný v tom filmu. Zřejmě jen on používal krém Niger. Jen mi bylo divné, proč pijí whisky, když nejlepší pití na světě je limonáda Galaxy...

Když jsme šli spát, natáhl jsem v posteli pomalu a jemně ruku ke své ženě. Chtěl jsem ji k sobě přitisknout, chtěl jsem, abychom se k sobě přiblížili tak těsně, že se mezi nás už žádná roztržka nevejde. Tak jsme vždycky dusili své hádky.

„Miláčku,“ zašeptal jsem a dotknul jsem se jejího nahého ramene.

Odtáhla se, jako kdyby má ruka byla žahavá kopřiva. Takhle už se

tedy spory smířovat nikdy nebudou. Pokoj byl plný jedovatě zeleného světla a oknem na nás koukala první tři písmena reklamního nápisu – TOT.

Začal jsem užívat pilulky Tot-Amor.

Ve čtvrtek jsme byli u lékaře, abychom se s ním poradili na dávkování. Čekali jsme před ordinací dvě hodiny, protože tam přišla spousta manželských párů se stejným problémem jako my. Museli jsme mu podrobně popsat náš manželský život a každý z nás musel ještě co nejpřesněji vyjádřit vztah, jaký má ke svému partnerovi.

Doktor Braun nám pak na čistě bílou zadní stranu krabičky Tot-Amoru připsal: V pondělí, středu, čtvrtek, pátek, sobotu a neděli 3 x denně jednu tabletu (vždy po jídle!). V úterý jednu tabletu po snídani.

V úterý je dávka přerušena, protože středa – jak jsme se dohodli – bude dnem lásky. Doktor Braun nám doporučil, abychom středeční milování pečlivě dodržovali, přinutili se k němu, i když nebudeme mít chuť, protože je to věc tělesné hygieny. Srovnával to s čištěním zubů. To prý nás taky někdy nebaví, ale je to pro zdraví nesmírně důležité.

Při odchodu nám doktor Braun potrásl rukama a řekl, že jsme obdivuhodně cílevědomí lidé.

Večer jsem si vzal první pilulku Tot-Amoru. Nechává na jazyku trošičku banánovou chuť. Zapil jsem ji sklenicí limonády Galaxy.

Začal jsem brát pilulky Tot-Amor. Pilulky proti lásce jako důkaz lásky.

V pondělí se mi nechtělo na kulečník. Bylo to snad poprvé, co jsem se do Taratury netěšil. Samotnému mi to bylo divné. Snažil jsem se vybavit si to příjemné přítmi klubu, dřevem vykládaný strop stojící jakoby na světelných kuželovitých sloupech, opřených o krásně zelená plátna kulečnickových stolů, vůni španělského brandy Terry... Nic, vůbec nic. Mám dost velkou obrazotvornost, všechno jsem to měl živě před očima, a přece mě to vůbec nelákalo.

Kdyby mě nepřemluvila Linda, asi bych do Taratury nešel. A možná, že bych udělal líp.

Bylo tam živo snad víc než jindy, ale já se nebavil. David slavil

narozeniny. Měl už trochu v hlavě. Vítal mě divoce, byli jsme vždycky nejlepší kamarádi, všechny oslavy jsme táhli spolu. Čím víc jsme se měli spolu rádi, tím méně měla Linda ráda Davida a Davidova žena mne.

David hned běžel k baru a pak se ke mně vrátil s obří napoleonkou, v níž byly snad dvě deci Terry.

„Ty jsi zase pil?“ parodoval fistulí mou ženu a hned si se smíchem odpověděl mým hlasem: „Pil, protože jsem tady jen jednou, umím žít a mám rád kamarády!“

Připili jsme si, dělal jsem, že se směju jeho vtipům. Poprvé v životě jsem musel předstírat, že mi jeho fóry připadají směšné. Lekl jsem se toho.

Brandy mi nechutnalo, kulečník se mi zdál bůhvíproč nudnou hrou. Vždycky jsem si dokázal vychutnat mistrovsky zahrané šťouchy, ale teď najednou jsem v tom nenacházel žádné kouzlo. Hrál jsem bez zájmu. David při ukázkových karambolech nadšeně vykřikoval, při chybách lomil rukama, a když viděl, že má prohráno, namaloval si křídou na čelo křížek. Zdálo se mi to komediantsky přehnané.

Všechno jako by pro mne ztratilo smysl. Lámal jsem si hlavu, v čem jsem ho tady mohl tolik let vidět. Brandy, karamboly...

V půl desáté jsem u baru zaplatil.

David mě chytil za ramena: „Kamaráde, kam se ženeš? Vyrážíme jinam? Někam v klidu popít a pokecat...“

Vykroutil jsem se z jeho stisku: „Nezlob se, Davide, jdu domů.“

Chytil se za hlavu a chechtal se jak hurón. „Fakticky jdu domů,“ opakoval jsem vážně a ten tón přesekl jeho smích v půlce. Díval se na mne zarudlýma očima: „Je ti něco? Seš marod?“

„Nevím,“ řekl jsem vyhýbavě.

Ztěžka dosedl na barovou židli. „No ty mi dáváš. To snad není možný, aby ses tak změnil.“

Nechal jsem ho tam tak zkamenělého a rychle jsem odešel.

„To jsem zvědav, kdy tuhle svítící pitomost sundaj,“ řekl jsem taxikáři, když jsme vjeli do naší ulice a míjeli jsme neonovou reklamu Tot-Amoru.

Ani nevím, co řidič odpověděl. Řekl jsem to jen tak, abych něco řekl, ale vůbec jsem o tom v té chvíli nepřemýšlel. Myslel jsem na to,

že příští pondělí mě už do Taratury nikdo nedostane.

To snad není možný, aby ses tak změnil...

Uvažoval jsem, proč ve mně ta poslední Davidova slova zůstala. Jaká slova v nás vlastně většinou zůstávají? Ta, kterými nám někdo nejvíc ublížil, nebo ta, co se nám zdají pravdivá? David mi neublížil. Měl tedy pravdu?

Asi jsem se změnil.

Přemýšlel jsem o sobě: skutečně mě nebaví hrát kulečník a pít španělské brandy. Nebaví mě to, připadá mi to k ničemu. Taky jsem málomluvný. Dřív jsem věčně něco vykládal, teď promluvíم většinou, jen když se chci na něco podstatného zeptat nebo odpovím stručně, když se mě někdo na něco ptá. Nebaví mě vzpomínat. Co já se dřív navyprávěl historek o tom, co jsem kdy prožil! Ted' nic. Nemám ke vzpomínkám žádný vztah. Jsou pro mne úplně plytké, vím, že jsou k ničemu.

Dokážu rozdělovat věci podle toho, jestli jsou prospěšné nebo zbytečné. Divím se, proč jsem nepřišel mnohem dřív na to, že jinak rozdělovat věci ani nejde. Dělán tedy jen to, co je prospěšné. Linda měla pravdu, když tvrdila, že se zbavím rozptylování a budu pracovitější. Baví mě sledovat, jak vydělávám čím dál víc. Poznal jsem nevyloučitelnost jedné přímé úměrnosti, před níž jsem skoro celý život slabošsky zavíral oči – čím víc peněz budu mít, tím větší kus štěstí si budu moci koupit. Musím hodně vydělávat a jednou si koupím celé štěstí. Pro nic jiného to přece nedělám.

Linda navrhla, že bychom mohli začít s chovem nutrií. Prý to hodně vynáší. Příští jaro se do toho určitě pustíme, i když oba máme k myším hrozný odpor. Těším se na to jaro.

Umím se těšit. Dokonce možná víc, než jsem to uměl dřív. Dřív jsem se těšil na kdejakou hloupost, teď už ne, ale je to silnější. Myslím si, že se to mé těšení prodloužilo o rozměr, o který se zkrátila má radost. Raduji se z něčeho jen malinkou chvilinku, protože každou radost okamžitě udusí pocit, že bych měl rychle udělat něco ještě většího pro štěstí, na které šetřím. Je to nejspíš tím, že se život opět zrychlil. Kdo ví, jestli je ještě člověk, který dokáže žít ve třech rozměrech času? Já to nejsem. Minulost jako by za mnou

okamžitě padala z nějaké vysoké skály, přítomnost se valí pod rukama tak, že ji není možné vychutnat, a tak mi nezbývá, než myslet jen na budoucnost a štvát se za ní dopředu. Je to dost vyčerpávající.

V televizi jsou často přednášky o Tot-Amoru. Zdá se, že je to zázračnější lék, než se předpokládalo. Většina lidí tomu už určitě uvěřila. Dokazují to i hospodářské výsledky. Životní úroveň se má na Ostrově během dvou let zvýšit o 96 procent! Psychologové zjistili, že lidé užívající Tot-Amor mají daleko silnější vztah k majetku, k hromadění hodnot. Je to prý přirozené, když jsou vyléčeni z lásky. Láska je rozdávání. Určitý druh marnotratnosti.

Taky jsem poznal, proč je limonáda Galaxy nejlepší na světě. Je totiž nejlevnější a nejzdravější, protože má vysoký obsah vitamínu C a přesnou koncentraci jakýchsi iontů, napomáhajících regeneraci sil. Je jen nepříjemně trpká. Nemohu už bez ní v těch vedrech existovat. Piji ji i v práci a je mi jedno, že se mi Zuzana Noxová, moje mladá, dokonale stvořená kolegyně, směje. Ví, proč to dělá. Chce, abych ji občas, tak jako dřív, pozval na cinzano. Naivní holčička! Mám ji snad někde zvat a platit za ni jen proto, že je hezká, příjemná a chytrá? To je k ničemu.

Předevčirem jsem jí prodal docela výhodně lampičky na noční stolky. Přivezl jsem je kdysi z Francie. Mají zvláštní stínítka, která barví světlo žárovky oranžově. Prodal jsem je, protože nám už stejně nebyly k ničemu. Do ložnice nám svítí zelený neon reklamy Tot-Amoru a na to, aby člověk zalezl pod deku, moc světla nepotřebuje.

Sousedovic Toma jsem nikdy neměl rád.

Jednou jsem ho načapal, jak se dívá ze žebříku k nám do okna koupelny na Lindu. Tehdy mu bylo patnáct. Dnes je mu o čtyři roky víc a rád bych věděl, kolikrát se za tu dobu na mou ženu ještě díval. Vždycky, když k nám přijde, mám dojem, že ji svléká očima. Dívá se jen po ní, i když se baví se mnou. Pokaždé to ve mně budilo žárlivost, kterou jsem jen taktak dokázal zamaskovat. Linda by se mi smála. Měla z něj vždycky legraci, ale kdyby se dověděla o mé žárlivosti na toho kluka, byl bych jí pro smích asi ještě mnohem víc já.

Nemám Toma rád a je mi líp, když ho u nás nevidím.

„Přišel jsem vám vrátit knížky,“ řekl mi bez pozdravu a očima hledal mou ženu.

„Nazdar, Tome!“

Linda vešla do obývacího pokoje a nesla na tácu sušenky Erento, o nichž tvrdil reklamní leták, který jsme našli v kastlíku, že zabraňují kornatění a neurózám.

„Dobrý den,“ řekl jí uctivě a pověsil se na ni tím pohledem, který mě tak dráždil.

„Vezmeš si s námi?“ ukázala mu na volnou židli a postavila tác na stůl.

„Ne, děkuju,“ řekl a maličko se uklonil a pak dodal úplně vyměněným hlasem: „Já tyhle do nebe vychvalovaný zázraky nemůžu ani vidět.“

Přesto si sedl.

„Jsi nerozuma. Erentky jsou prima.“

Tom se přihloupce usmál a tvářil se slastně, jako kdyby mu Linda těmi slovy udělila nějaký metál. Civěl na ni, jak prochází pokojem, pusou maličko pootevřenou. Měl jsem pocit, že tou škvírou musí každým okamžikem vyjít nějaký bolestivý sten nebo jím z té šílené, uvězněné lásky náraz vykvete růže. Připadal mi strašlivě směšně. Jako rozbitý chrlič u staré kašny. Lví hlava. Nebo otrok, co zády podpírá morový sloup. Ano, spíš jako otrok, bláznivý otrok v nesmyslném dobrovolném otroctví.

Připadal mi strašlivě směšně a začal jsem se nahlas smát. Otočil ke mně prudce hlavu a zamračil se.

„Čemu se smějete?“ vyštěkl vztekle.

„Nenech se rušit,“ řekl jsem mu mírně, ale nedokázal jsem se přitom zbavit smíchu. „Nekoukej na mě. Táhle se dívej,“ ukázal jsem na Lindu, opřenou o dveře do kuchyně. „Jen se dívej, pokochej se! Ale asi se ti bude blbě spát!“

Narovnal se, vztekle zaťal pěsti, a jak sevřel zuby, růže lásky, která mu mezi nimi měla vykvést, vyrazila červeně v každém póru jeho hubeného obličeje. Nezmoohl se na slovo.

„Ty se díváš a já se směju. Každý něco, kamaráde!“

Polekaně se podíval na Lindu. Ale i ta stála trochu zaraženě. A v tom tichu jsem si uvědomil, jak jsem se změnil. Jako bych znovu

slyšel svá slova. A nemohl jsem jim věřit! To, co jsem vždycky tak těžko snášel, jsem najednou sám nabízel! A nebylo to z bezbrannosti, v níž nás zoufalství vede ke křečovitému gestu předstírat, že to, co jsme ztratili, vlastně dáváme. Nebylo to ani z pocitu převahy. Kdyby to bylo z jedné či z druhé pohnutky, cítil bych to. Cítil bych bolavou úzkost nebo příjemnou sílu sebevědomí. Ale nic z toho ve mně nebylo. Co tedy ze mne promluvalo? Kde se ta slova vzala?

Uvědomil jsem si – a bylo to poprvé v životě – že nežárlím. Ztratil jsem žárlivost. Zvrátil jsem hlavu v křesle a začal jsem se znovu šíleně nahlas smát.

Středa, zase středa.

Zjistil jsem, že tyhle dny nemám moc rád. Jsou skoro tak protivné jako sobota a neděle, kdy je volno. Víkendy byly strašně dlouhé. Začal jsem dělat přípravy pro chov nutrií a díky tomu mi to alespoň trochu utíkalo. Kdykoliv mě Linda viděla, jak stloukám z prken a pletiva výběhy, otrásla se odporem, ale slibovala, že si na ty myši zvykne a bude je mít ráda. Za první peníze, které dostaneme za kůže, si prý nechá postavit na zahrádce bazén s umělým vlnobitím. Tohle vždycky řekla a já se těšil s ní.

Ale byla středa. Den, který nekončil jen vyčištěním zubů. Týden co týden to bylo stejné. Po lehké večeři dvě deci bílého vína. Ne víc a ne míň. Sexuologové to vyzkoušeli na reprezentativním vzorku populace, užívající Tot-Amor. Nádobí do dřezu, já do koupelny. Já z koupelny v županu, Linda do koupelny. Dvaceminutová přestávka, než vyjde v kalhotkách a průsvitné podprsence, navoněná reklamami doporučeným sexy-sprayem Soho...

To čekání se mi vždycky zdálo dlouhé. Kdysi z nedočkavosti. Ale teď už to dávno nebylo neklidem nucené zadrženého vzrušení. Připadalo mi jako ztráta času. Dvacet minut zbytečně ztraceného času, v němž jsem se neměl na co těšit. Znal jsem už přesně, co přijde. Kdysi jsem si tím lámal hlavu, čas od času jsem se nad tou neměnností vztekal a vynutil jsem si nějakou změnu. Ale co jsme začali brát Tot-Amor, nepřemýšlel jsem o tom. Tak jako jsem nepochyboval, že ze všech limonád je nejzdravější Galaxy, že nejvíc opaluje olej Niger a auto nejlíp naleští leštěnka Super Gold, tak jsem

věřil i v průhledné kalhotky a průhlednou podprsenku. Jen jsem se na to prostě už netěšil. Tak jako jsem se třeba uměl těšit na krásné kůže nutrií a bazén s umělým vlnobitím. Ale vztek se proto ve mně už nezvedal. Proč taky? Piju denně litr mléka, protože je to zdravé, a taky se nerozčiluji nad tím, že ho prodávají pořád ve stejném balení. Středy jsem prostě jen neměl moc rád. Nic víc a nic míň.

Nevím, proč jsem se tenkrát zvedl z válendy a vytáhl si pro to čekání z knihovny Kámasútru. Nevím, proč jsem to udělal. Našel jsem kapitolu Milování. Zběžně jsem listoval stránkami o objetí, polibku, škrábání, kousání a způsobech soulože. Připadalo mi to neskutečně vzdálené. Jako by na papíře nebyla písmena, ale bylo tam rozsypano pro mě neznámé orientální koření. Cítil jsem, jak se ve mně maličko sevřela lítost.

Vrátil jsem Kámasútru do knihovny a šel jsem do ložnice čekat na svou ženu. Přišla tak jako vždycky a lehla si na levou půlku postele. K ženám se má vždy přiléhat zprava, tvrdí v Kámasútře Vátsjájana mnich, a my to v životě nikdy nedělali jinak. Ale pak jsme přeskočili pár kapitol ještě rychleji, než jimi já před chvílí listoval, a setkali jsme se až tam, čemu ta kniha rozkoše říká rozkvět.

A v tom se znovu sevřením ozvala ta lítost. Lítost snad z toho, že už neuvidím žádnou další stránku, dokonce ani další řádku, protože na téhle všechno skončí. A měl jsem před očima Kámasútru a její líčení, že blízko rozkvětu je zívání a pak poloha královny bohů Indrání.

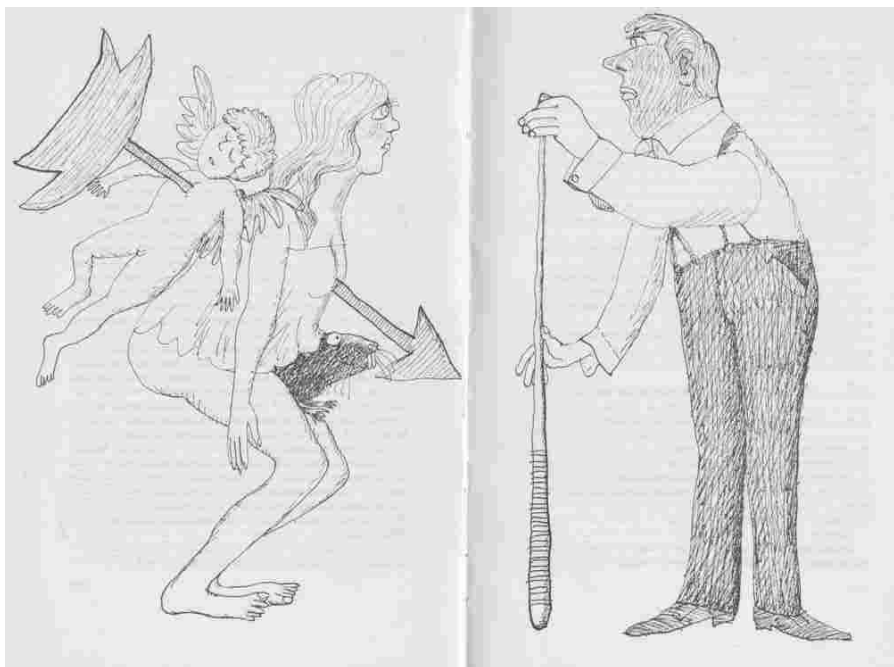
Ale bylo to nedosažitelně daleko, bylo to až v teritoriu her a my už jsme si s ničím neuměli hrát, protože hry jsou zbytečností, dá se bez nich žít, jsou tedy k ničemu. Nikdy nepoznám rozkoš polohy královny bohů Indrání...

Vzepřel jsem se rychle na rukách. Změnil jsem se i v tomhle. I radost téhle chvíle se stáhla snad jenom do několika vteřin. Minulost za mnou okamžitě padá z vysoké skály. Nic nedokážu prožít. Vzepřel jsem se tedy ihned na rukách a díval jsem se na to oddechující tělo pod sebou. Nechvělo se slastí, bylo jen uvolněné, spokojené. Spokojené tím, že pro sebe dobře a rozumně udělalo nutnou práci.

Marně jsem se snažil rozpomenout, jestli takhle končí Kámasútra...

Podíval jsem se na to tělo znovu. Bylo zelené. Jako všechno v

pokoji, do něhož teklo světlo reklamy na Tot-Amor. Bylo studeně zelené, jen černý klín pod břichem. Jako by se tam schovávala skrčená nutrie.

Za jejich kůže se hodně platí. Jednou si za ně postavíme bazén s umělým vlnobitím.

Ale bude to moře? napadlo mě.

Přinesl jsem domů čtyři nutrií samičky a dva samečky. Když jsem je vypustil do pečlivě zadrátovaných výběhů, zavolal jsem na Lindu. Zastavila se v uctivé vzdálenosti, na rukou jí naskočila husí kůže, ztuhlé tváře přinutila do nepřirozeného úsměvu a řekla: „Víš, že jsou to docela hezké myši?“

Připadaly mi stejně odporné jako jí.

„Roztomilé,“ přisvědčil jsem a nebylo mi jasné, proč lidi šílí zrovna po myších kůžích a jak se mohou choulit do nutriových límců.

„Cvoci,“ uletělo mi.

„Kdo?“

Myslel jsem na lidi, ale ukázal jsem na nutrie: „Podívej se, jak se honějí! Aby si při tom neošoupaly kožichy.“

Linda se na mne starostlivě podívala. „To snad ne.“ A pak se zeptala: „Kdy budou mít mladý?“

„Ve středu.“

„Už tuhle středu?!“ nepochopila mou narážku.

Smál jsem se. Vždycky se jí rád směju, když nepochopí nějakou narážku. „Tuhle středu určitě ne. Možná nějakou jinou středu. Ale v tomhle domě to určitě budou dělat ve středu!“

Oči se jí vztekle stáhly do šterbin: „Umiš být nechutnej!“

„Snad jsem tak moc neřekl?“ Vzal jsem ji za ruku. „Ale Tot-Amor před nimi schovej!“

Dívala se na skotačící nutrie a byla pořád ještě plná dynamitu.

„Stejně s nimi budou problémy,“ zamlouval jsem to dál. „Dva samečkové a čtyři samičky. Třeba budou holky žárlit a...“

„No kdyby byly ty nutrie tak žárlivé jako ty,“ smířlivě mávla rukou a odcházela k domu.

„Ale vždyť já už vůbec nežárlím!“ křiknul jsem za ní.

Ani se neohlédla.

„Vždyť já už vůbec nežárlím,“ opakoval jsem tiše ještě jednou. Ta věta mi připadala najednou těžká jako přiznání. Vzpomněl jsem si na sousedovic Toma, jak jsem mu dokázal nabídnout Lindu k pokoukání. Mimoděk jsem zvedl oči k našemu domu a k oknu z koupelny, které vykukuje zrovna to téhle strany zahrady. Nepomohl bych mu přistavit žebřík, kdyby se zase jednou chtěl podívat?

Vyrušilo mě zadrnčení pletiva, do kterého narazily skotačící nutrie.

„Neodřete si kožíšky!“ okřikl jsem je. „Dal jsem za vás spoustu peněz!“

Opravdu nebyly levné. Nevyplácel jsem za ně ty peníze zrovna s úsměvem. Otáčel jsem bankovky v prstech, jako by se mi na ně lepily. Vůbec jsem už nedokázal pouštět peníze a štválo mě, že na ně má sahat a mít z nich radost někdo jiný. Vlastně jsem žárlil. Žárlivost je asi vlastnost, které se člověk nikdy nezbatí. Jen se v něm mění, stěhuje se vždycky na to, co má nejvíc rád. Nebyl jsem o nic menší žárlivec než dřív. Jenže jsem žárlil na peníze.

Nutrií sameček dorážel předními tlapičkami na jednu ze samic. Nadzvedl jsem síť a vděčně jsem tu ošklivou myš pohladil. Prudce se otočila a zahryzla se do ukazováčku ruky, která ji přišla vyznamenat.

V zavázaném prstu cukalo, jako by mi do něj kousnutím skočilo divoké myší srdíčko. Cítil jsem ještě tupou, rozlévající se bolest po injekci proti tetanu.

Doktor mi podával bílou krabičku tabletek s antitoxickým účinkem, řekl, abych bral dvě tablety ráno a dvě na noc, a pak se zeptal: „Neberete pravidelně nějaké prášky?“

„Ne. Jsem naprosto zdravý člověk.“

„Tohle,“ doktor ukázal na krabičku, kterou mi podal, „se s některými léky nesnáší. Se sedativy a s některými analgetiky...“

„A s Tot-Amorem?“ zeptal jsem se potichu. Připadalo mi to trapné před sestrou.

„Berete Tot-Amor?“ zeptal se doktor.

Kývl jsem.

„Hmm, bylo by lepší s ním na tři týdny vysadit.“

Linda na mě čekala před ordinací a odvezla mě domů. Po večeři jsem zapil první dva prášky a zdálo se mi, že se myší vztek v prokousnutém prstě ještě víc plaší.

„Bestie mizerný,“ pohrozil jsem přes okno do tmy nutriím. A pak jsem se rozčilil ještě víc, když žena řekla: „Nemůžou za to. Neměls je dráždit, když se chtěly mazlit.“

Tu noc jsem spal strašně špatně. Míval jsem poslední dobou dost často divoké sny, ale tyhle mě málem dohnaly k šílenství. Jindy se mi zdálo, že někam běžím, štvu se a nemohu tam doběhnout, lezu na skály, které nekončí, jen jsou čím dál strmější a není možné se vrátit, plavu přes řeku a vždycky, když natáhnu ruku ke břehu, vzdálí se mi. Tu noc jsem taky plaval řekou, ale ta řeka neměla jen hladový proud, byla plná hladových nutrií a snad i krokodýlů a ještě jiných příšerných neexistujících zvířat. Ze všech sil jsem se snažil dostat ke břehu, jenže ten mi odplooval pořád dál a já cítil čím dál víc stisky těch hladových zubů, co mě hnaly jedovatě zelenou vodou, kterou snad jakýsi ďábel zahříval, takže už byla horká skoro k varu.

V té strašné chvíli jsem se probudil. Propocený kabátek od pyžama

se na mne lepil a i vlasy jsem měl mokré, jako bych vystoupil skutečně z té řeky. Světlo v pokoji bylo od neonové reklamy Tot-Amoru stejně zelené jako voda ve snu.

Dlouho jsem nemohl usnout. Převaloval jsem se z boku na bok a pak jsem se upřeně díval na víčka své ženy v bláznivé naději, že se třeba nakazím jejím klidným spánkem. Nevím, za jak dlouho jsem usnul. I ve spánku jsem měl Lindu dál před očima. Pohádali jsme se – proč, to v tom dalším hrozném snu nebylo – a já ji začal bít. Uhodil jsem ji přes tvář a zarazil jsem se. Lekl jsem se, co jsem udělal. Ale ona se usmála. Pohrdavě se mi smála do očí a já ji znovu bil. Tloukl jsem ji pěstmi, ale bylo to úplně bez účinku. Neměla na obličeji nejmenší stopy po ranách, jen se pořád víc smála! Šíleným, pobaveným smíchem, kvetoucím na mé bezmocnosti. Mlátil jsem ji dál a cítil jsem, jak ztrácím síly, ruce mám jak hadrové, nohy se klepou. Vyčerpáním jsem se jí zřítíl k nohám. Její šťastný smích na mne klesal z ještě větší výšky.

„Bestie!“ zachroptěl jsem.

Probudil mě lehký dotek dlaní na čele. Otevřel jsem oči. Musel jsem vypadat jak k smrti uštvané zvíře. Nade mnou se skláněla Linda. Zelené světlo jí teklo po vlasech jako voda řeky, v níž jsem se tu noc topil. Na obličeji neměla ani jedinou stopu po bití.

„Nemysli pořád na ty nutrie,“ řekla mírně.

„Bestie!“ zasyčel jsem znovu. Musel jsem to říct. Byla přesvědčena, že to platilo nutriím.

Musel jsem jí to říct.

Už jsem neusnul. Ráno šla poprvé krmit ty odporné myši Linda.

Nutrií kousnutí mě udělalo práce neschopným. V první chvíli to ještě víc zvedlo hladinu mého vzteku, ale třetí den jsem už nutriího samečka neproklínal. Objevil jsem to, co se ví už na světě dávno, že nicnedělání je příjemná věc.

Najednou jsem se zastavil, nikam jsem se neštvál, nepře počítával jsem minuty protíkané v zahálce na peníze. Po strašně dlouhé době jsem neviděl hodnotu času v penězích, které se za něj dají vydělat. Připadal mi cenný a báječný prostě tím, že je. Vychutnával jsem ho jak kuřák vonící tabák. Vychutnával jsem v dýmce své zahálky minuty, zapálené žhavým letním sluncem.

Jen středa by měla být častěji, říkal jsem si, protože ani zahálka nemůže být úplně prázdná. I spokojení se vždycky na něco těší. Celý život je jedno nekonečné těšení.

A když ne středa, tedy alespoň pondělí! – napadlo mě to, co jsem už v sobě považoval za mrtvé. Zdálo se mi, že slyším jasné tlesknutí kulečnickových koulí v Taratuře a mimoděk jsem sevřel prsty pokousané ruky do špetky, snad abych zjistil, jestli udržím napoleonku s koňakem.

V pondělí jsem šel po dlouhých týdnech opět do Taratury. Snědl jsem k večeři ve spěchu čtyři chlebičky s pastou Mixivit, podle televizních reklam nejzdravější pomazánkou, ale sklenici Galaxy, nejlepší limonády na světě, jsem vylil tajně do umyvadla. Zdálo se mi, že smrdí. Nemohl jsem se dočkat, až řeknu barmanovi:

„Jako vždycky! Terry a sodu!“

Ve dveřích Taratury jsem zůstal stát jako sloup. Myslel jsem, že jsem zabloudil. Kdybych tak dobře neznal ten dřevem vykládaný strop, podepřený v přítmi kuželovitými sloupy světla nad zelenými plátňými kulečnickových stolů, byl bych snad vycouval a podíval se na nápis nad dveřmi, jestli je to opravdu Taratura. Kulečnickové koule ležely mrtvé na zeleném hicu. Nikdo nehrál. Celá místnost byla mrtvá, tichá, jak jsem ji neznal, a jen u pěti stolků mimo dosah světla sedělo pár hostů.

Zamířil jsem k baru. Všechny židličky prázdné. Barman Benet četl noviny.

„Dobrý večer.“

„Vítám vás,“ pomalu vstal a usmál se. „Kde se tu berete?“ Tohle mi nikdy v životě neřekl. Dotklo se mě to, ale nedal jsem na sobě nic znát. „Jako vždycky! Terry a sodu.“

Pomalu nalil španělské brandy.

„Co to má znamenat?“ ukázal jsem na prázdný lokál.

„Tak to tu teď vypadá,“ řekl nevzrušeně.

„Že tu není David?“

„Toho už jsem neviděl...“

„Přestal sem chodit?“

„Jo,“ Benet se zase usadil za pultem a sáhl po novinách. „Přeskočilo mu nebo co?“

Barman ke mně zvedl překvapeně oči, pak nevěřicně zakroutil hlavou. „Kde jste seděl vy teď těch pár pondělků, že jsem si vás nevšiml?“

Nalil jsem do sebe na ex skleničku brandy. Znovu jsem měl před očima Davida, jak mě tu chytá kolem ramen, jak vykřikuje při karambolech, jak tu řádí s na čele namalovaným křížkem, leje do mne brandy. Vždyť ještě posledně... Posledně! Kolik to už je měsíců?! Jak je to dlouho, co jsem mu řekl, že s ním nejdu popít a pokecat, že jdu raději domů, a on se na mne díval ustrašeně jak na nemocného a pak řekl: „To snad není možný, aby ses tak změnil.“

Díval jsem se od jednoho stolku ke druhému. Přece tady David někde musí sedět! U každého stolu si šeptaly něco jen mladé, sotva škoie odrostlé páry. Nikdo známý tu nebyl. Ani David.

„Ještě jednou,“ ťukl jsem o pult prázdnou sklenicí. Barman složil noviny.

„Co tam píšou zajímavého?“ zeptal jsem se jen tak.

„Čtu jen Černou kroniku,“ zabručel. „Je pořád delší. Mám dojem, že za pár let budou noviny jenom jedna velká Černá kronika.“

„Pořád delší?“

„To jste si nevšiml?“ Benet rozložil noviny. Skutečně byla tahle rubrika přes celé dva sloupce. „Vážně. To jakživo nebylo.“

Benet se usmál a přitáhl si noviny před sebe. „A jaký je to čtení! Mrazí vás v zádech. Autohavárky se tam vůbec nedostanou. Jen samý přepadení, loupeže a mordy. Strašně to roste. A všechno kvůli prachům.“

Tón, jakým vyslovil tu poslední větu, jsem dobře znal a setřásl ze mne alespoň kus zklamání prázdnou Taraturou. Byl to despekt, povýšenost, chlapské haurství. Byl to krásný despekt, krásná povýšenost a krásné haurství. Tak jsme tu vždycky mluvili o penězích.

„Peníze budou a my nebudem,“ snažil jsem se říct stejným tónem, ale nějak jsem to zapomněl. Cítil jsem, že to zaznělo falešně.

Zvedl jsem druhou skleničku brandy. „Šéfe, přece tu nebudu pít sám! Zvu vás.“ Nalil si a ťukli jsme si. „Ještě jednou,“ poručil jsem.

„Co říkáte tomu procesu v severním kantonu? To snad není pravda, co?“

„Já o ničem nevím,“ přiznal jsem.

„Vy musíte báječně žít, když si vůbec ničeho nevšímate,“ pokýval uznale hlavou. „Souděj chlapa za to, že vlez do postele ke své vlastní ženě.“

„Ale...“

„Vy se pořád něčemu divíte! Tohle je fakt. Proč bych si to vymýšlel? On chtěl a ona nechtěla, on jí nutil – ale žádný facký! – a ona to práskla. Teď se neví, jestli to dostane jako pokus o znásilnění nebo omezování, no omezování...“ sklonil se nad noviny, „... omezování osobní svobody“.

Sáhl jsem po další nalité skleničce. Chytil jsem ji pevně, jako by ona byla jediným pevným bodem vesmíru, který mě může zachránit před pádem, do něhož mě užuž srážel náhlý pocit slabosti. Měl jsem dojem, že to, co teď zalilo můj mozek, je pokračování mých nedávných horečnatých snů.

„Půjdu...“ pomalu jsem se postavil s oběma rukama opřenýma o bar.

„Snad ne už domů?“ ušklíbl se barman.

„Domů ne,“ odpověděl jsem rychle. Instinktem, ne rozumem. V té chvíli bych řekl ne na všechno, protože ve zmatku, který ve mně panoval, jsem věděl jen jedno – že se musím bránit. Ze se musím postavit proti všemu, co na mne padá.

„Jdu si zahrát kulečnick,“ zahučel jsem. „Nalijte mi ještě. A dvojitou.“

Pomalů, s pečlivě hlídaným každým krokem, jako kdyby se na mne díval celý svět, jsem přešel k prostřednímu stolu. Nakřídloval jsem konec tága a pak jsem probudil mrtvě ležící koule prvním karambolem. Lekl jsem se jejich třesknutí. Připadalo mi, že nikdy nedělaly takový rámus. Asi to bylo tím tichem, které teď v Taratuře leželo.

Hrál jsem poprvé v životě kulečnick sám proti sobě. Chtěl jsem na všechno zapomenout. Koule však bloudily po zeleném plátně, vyhýbaly se jedna druhé, jako by i ony dávaly přednost samotě. Blesko mi hlavou, že sám se sebou prohrávám. Vrátil jsem se k baru a radši jsem se opil.

„Pane, kde to bude?“

„Magnóliová ulice,“ řekl jsem těžce.

Taxikář mnou zatřásl. „To už jste říkal. Tady jsme v Magnóliové, ale v kterém domě tu bydlíte?“

Trochu jsem se probral: „Číslo třináct. Naproti svítí taková velká zelená pitomost. Reklama.“

Taxík zastavil před naším domem. „Devatenáct padesát.“

Nemotorně jsem hledal peněženku. „Nechcete radši jednu nutrii?“ Skrčil jsem nos a vycenil na něj horní zuby. „Z tý budete mít peněz! A ještě vám sežere ruce a nebudete muset nic dělat!“

Zaplatil jsem a vratkým krokem jsem se motal zahradou.

„Lindo, miláčku!“ křičel jsem z předsíně, a když se žena neozvala, křičel jsem ještě víc.

Vyšla na schody v županu. „Ty vypadáš.“

„Poslední Mohykán z Taratury,“ představil jsem se s prkennou úklonou. „Představ si, v Taratuře je ticho jako v tomhle baráku. Nikde nikdo. Ani David! Jen starej Benet a já.“

„Jdi si rychle lehnout,“ přerušila mě.

„Já jsem musel hrát kulečník sám proti sobě!“

„Nehulákej tu a jdi spát!“

„Za chvíličku jsem u tebe, drahoušku!“

Osprchoval jsem se, jak nejrychleji jsem mohl, a pak jsem vklouzl k Lindě pod deku. Řekla mi, že je pondělí, že jsem opilec a že se chovám jako zvíře.

„Jsem poslední normální mužskej na tomhle ostrově!“ opakoval jsem jí.

„Jsi jedinej nenormální chlap na tomhle ostrově,“ řekla tvrdě.

„Přiznal jsi, žeš byl v Taratuře sám. Úplně sám!“

Vyskočil jsem z postele a znovu se mi vrátil pocit bezmocné slabosti.

„Byl jsem tam sám, protože ti ostatní, ti ostatní doma krměj nutrie,“ ječel jsem hystericky. „Nebo přemýšlej, jak někde ukrást prachy, jak někoho praštit přes hlavu a okrást! Víš, jak to skončí? Válkou všech proti všem!“

Těžce jsem dosedl na židličku vedle postelí. „Hry už nejsou. Nejsou, protože jsou k ničemu!“

Linda se posadila na posteli. „Normální lidi poznali, že štěstí je v něčem jiném.“

„Normální lidi nacpaný Tot-Amorem!“ šlehnul jsem vztekle pěstí k neonu, který nám zeleně nakukoval do ložnice. „Nenávidím ty pilulky. Co mi z tebe nechaly? No co!“

„Přestaň! Myslíš kromě toho taky na něco jiného? Chováš se jako zvíře!“

„Jako který zvíře?“ křičel jsem a z očí mi vyhrkly slzy. „Jako ty naše nutrie?! Musím se chovat jako užitečný zvíře. Nejužitečnější zvíře na světě! Protože já, proti těm pitomejm myším, můžu svou užitečnost dovést k maximální dokonalosti rozumem!“

Vyběhl jsem jen tak v pyžamu na zahradu a otevřel jsem dvířka u výběhů. Kopal jsem nepřičetně do drátěných plůtků.

„Běžte pryč! Vypadněte! Táhněte k čertu! A ne abyste se někde v roští milovaly! Dneska není středa! A třeba by to některá z vás dala k myšimu soudu!“

Ráno mě bolela hlava. Linda se mnou nepromluvila ani slovo. Snažil jsem se jí vysvětlit příčiny své deprese, líčil jsem jí své hrozné sny z nedávné noci. Neřekla na to vůbec nic.

„Přestaň jíst Tot-Amor a ve všem mě pochopíš,“ zaprosil jsem v poslední naději.

Zjistil jsem sám na sobě, že užíváním Tot-Amoru se v člověku nejen potlačí emotivní část osobnosti, ale změní se spousta dalších vlastností, a tím i celá logika myšlení. Duševní rovnováha, slibovaná všemi reklamními letáky Tot-Amoru, byla ve skutečnosti rovnováha uměle posílené ctižádosti, netečné k jakémukoliv rozptylování.

„Přestaň jíst Tot-Amor,“ opakoval jsem ještě jednou, ale Linda mi nevěnovala ani ten svůj obvyklý pohrdlivý pohled.

Práskl jsem za sebou dveřmi a vyšel do města. Chtěl jsem těm svým šíleným myšlenkám utéct, přijít někam mezi lidi a povídat si o zbytečných věcech. Ale kam přijít? Došlo mi, že nemám kam jít, a znovu se mi vybavila včerejší prázdná Taratura. Šel jsem však dál ke středu města. Alespoň nebýt doma. Prohlížel jsem si lidi, co se valili v davu po chodníku kolem mě. Snad jsem mezi nimi hledal někoho, kdo nespíchá. Otočil jsem se za krásnou asi dvacetiletou

blondýnkou. Pospíchala stejně jako ostatní, nesl ji proud, zatímco do mne chodci s tichými nadávkami naráželi. Ale díval jsem se dál, jak v davu mizí její zářivá vlečka blondatých vlasů. A v tom mě napadlo jedno jméno – Zuzana Noxová!

Zařadil jsem stejnou rychlost jako ti, co do mne právě naráželi, a šlapal jsem tím proudem na Třidu 6. ledna ke kancelářím našeho podniku. Byl bych nejradši běžel, ale zrovna tak, jako se nemá chodit pomaleji, nemá se ani víc spěchat. Těšil jsem se na tu svou dokonale stvořenou kolegyni, která má snad ze všech lidí největší dar umět se třeba celé hodiny bavit o ničem.

Na rohu Měsíční a Třídy 6. ledna jí koupím kytku, rozhodl jsem se, a i z tohoto svého nápadu jsem měl radost.

Jenže na rohu Měsíční ulice a Třídy 6. ledna květinářství nebylo. Na zamčených dveřích visela cedulka, že se prodejna adaptuje na půjčovnu svatebních oděvů, a hned vedle vysvětlovaly reklamní letáky, že je výhodnější si bílé šaty se závojem půjčit, než za ně dávat peníze, když svatba trvá jen 30 minut jednou v životě. Pak tam ještě bylo, že nejbližší a jediné květinářství v tomhle městě je na Náměstí tradic č. 12.

To bylo hodně daleko a já se už nechtěl zdržovat.

„Dobrý den, Zuzanko!“ vrazil jsem do dveří.

„Dobrý den,“ přeměřila mě chladným pohledem a ukázala na můj zavázaný prst. „Tak je to správné – ruka chromá, ale práce volá!“

Otočila se ke mně zády a sklonila se nad nějaké spisy. „Ale já nejdu pracovat.“

„Pak jste si asi spletl datum. Dneska nebereme.“

„Chtěl jsem vám na rohu Měsíční koupit kytku, ale ten kšeft zavřeli.“ Vstala a vykulila na mne oči.

„Kytku tedy nemám,“ pokračoval jsem.

„Proč to vlastně zavřeli?“

„Rozhodlo se, že je to zbytečné. Dávat kytky dneska není k ničemu. Nikdo je nekupoval.“ Mluvila o tom se zjevným pohrdáním a pak se zeptala: „K čemu jako pro mě tu kytku?“

„Chtěl jsem vás tím pozvat na cinzano,“ snažil jsem se mluvit co nejpříjemnějším hlasem. Nebylo to těžké, Zuzana byla skutečně parádní slečna.

Ale ve chvíli, kdy jsem tohle pozvání vyslovil, ze sebe jedinou grimasou schválně všechnu krásu strhla. „Přestaňte si dělat legraci. Moc dobře vás znám, kavalíre.“

Drobnými krůčky docupitala ke skříni. Vytáhla dva dopisy a časopis Zítřejší svět. „Tohle je všechno, co pro vás mám.“ Hodila to přede mne na stůl. „Ten časopis se vám bude líbit. Dole u kiosku se o něj lidi prali! Má nejatraktivnější stránku, jakou kdy prý nějaký časopis měl. Nashledanou. Mám moc práce.“

Přestala mě vnímat a sklonila se nad svůj stůl. Natáhl jsem tedy ruku po Zítřejším světě v naději, že alespoň tam se na mne z fotografie usměje nějaká pěkná ženská.

Na titulní stránce byl ale portrét miliónu. Milión v hromádkách drobných bankovek.

Bez pozdravu jsem odešel.

Seděl jsem celý den v parku a všechno mi vířilo v hlavě jako ve splašené pračce. Propíral se mi tam celý život na Ostrově a nebylo mi z toho nijak dobře. Pochopil jsem, že jsem se tu stal satelitem příšerného životního stylu. Satelitem, který má určenou dráhu a nemůže ji opustit, protože síla Tot-Amoru se překročit nedá. Nikdo ji nepřekročí, jako se nedá překročit vlastní stín. Nemůžu utéct k jiné ženě, protože každá žena ví, co je Tot-Amor. A Tot-Amor učí, co je a není zbytečné. Zbytečné je jakékoliv zdržování. A přemýšlet o změně zdržováním je.

Došlo mi, že mi zbývá jenom Linda, i když právě s ní můj konflikt vyrostl do největších rozměrů. Ale jenom pro Lindu jsem muž. Linda je satelitem vystřeleným na stejnou oběžnou dráhu jako já. Je mi nejblíž. Ať chce nebo nechce. Nic na tom nemůže změnit.

Všechno jsem si rozmyslel. A když jsem si dal navečer v Taratuře dvakrát brandy, rozhodl jsem se definitivně, že Lindu otrávím.

Cestou domů jsem koupil tubu nejsilnějších prášků na spaní. Pak jsem našel v telefonním seznamu číslo na záchranku a přesvědčil jsem se, jestli je správné. V Lindině dóze jsem vzal krabičku Digeny, silných analgetik, a vysypal jsem její obsah do záchodu.

Usadil jsem se v křesle a čekal, až si Linda uvaří zeměžlučový čaj a odejde do koupelny. Když jsem slyšel zurčení sprchy, hodil jsem jí do chladnouceho čaje pět uspávacích tablet a pečlivě je tam

rozmíchal. Cítil jsem, jak se mi při tom potí dlaně a jak mi studený pot teče i po zádech.

Linda vyšla z koupelny.

„Jdeš už spát?“ zeptal jsem se a slova mi sotva prolezla nervózně sevřeným krkem. Neodpověděla.

Vzala hrníček s čajem, z dózy jako každý večer tabletu Nihoupanu pro lepší usínání a zamířila ke schodům do ložnice. V té chvíli mi málem povolily nervy. Ale dokázal jsem v sobě udržet výkřik a místo toho jsem ze sebe dutě vypravil: „Dobrou noc, miláčku.“

Zůstal jsem sám. Pochybnost, jestli jsem to s tímhle nápadem nepřehnal, ve mně rostla, div mi neroztrhla lebeční kosti. Asi čtvrt hodiny jsem bezcílně chodil po pokoji, pak jsem to nevydržel a vyběhl nahoru do ložnice. Nespala. Četla si. Na nočním stolku prázdný hrnek. Víčka měla těžká, když ke mně nepřítomně otočila hlavu. Předstíral jsem, že něco hledám ve svém stolku. Sešel jsem dolů a znovu chodil po pokoji. Minuty byly čím dál tím delší. Tikání hodin mi tlouklo v hlavě jako tikot pekelného stroje. Nevím, za jakou dobu jsem se po špičkách vrátil do ložnice. Rozevřená kniha jí ležela na dece, oči měla zavřené.

„Spíš?“

Nic, jen pravidelné, rychlé oddechování.

„Spíš?“ řekl jsem hlasitěji a zatřásl jsem jí ramenem. Nepohnula se, a tak jsem s ní zacloumal víc. Obličejem jí proběhla malinká křeč, ale nevzbudila se. Rychle jsem doběhl do obývacího pokoje k telefonu a vytočil číslo nemocnice.

„Přijďte! Rychle přijďte!“ křičel jsem do sluchátka. „Moje žena se asi otráвила. Našel jsem vedle její postele prázdnou krabičku Digeny! Nemůžu ji přimět k vědomí. Přijďte! Magnóliová ulice číslo třináct...“

Znovu jsem se šel podívat na Lindu, pohodil jsem na její noční stolek krabičku Digeny a pospíchal před dům čekat na sanitku. Přijela skutečně rychle.

„Pane doktore, prosím vás, dopadne to dobře?“

Strach jsem v té chvíli nemusel předstírat. Sanitka ječivě houkala a pádila s námi po ulicích.

„Vypumpujeme jí žaludek a bude to v pořádku,“ řekl doktor

konejšivě. A pak se zeptal: „Máte tušení, proč si to udělala?“

„Trochu jsme se pohádali,“ vykoktal jsem. „Včera jsem se víc napil a potom...“

„Byla hodně citlivá,“ napůl se zeptal, napůl konstatoval doktor.

„Byla,“ odpověděl jsem a doktor netušil, jak velká časová propast leží mezi minulým časem, který použil on, a minulým časem, který jsem myslel já.

„Vaše paní je ještě trochu omámená. Vůbec nechápe, co se s ní stalo.“

Doktor mě přátelsky chytil kolem ramen. Asi mě litoval.

Musel na mě být příšerný pohled. Celou noc jsem nespál a vytrpěl jsem si asi víc než Linda. Nadával jsem si, co jsem udělal. Už jsem držel v ruce sluchátko telefonu, abych všechno přiznal policii. Ale v poslední chvíli jsem se vzepřel sám sobě. Copak mě má právo soudit někdo, kdo sám by zasloužil soud za to, co udělal z lidí? Praštil jsem sluchátkem do vidlice. Jenže hned jsem se znovu obžalovával: Měl jsem mít přece rozum. Nemusel jsem si Tot-Amor brát! A hájil jsem se: Nemohl jsem tušit, co se stane, když ty prášky měly být jen proti lásce. Obelhali nás. A já si je nebral dobrovolně. Vnutila je do mě Linda. Tak jako já do ní teď ty prášky pro spaní. Je to naše věc. Neměl jsem na to právo... Musel jsem to udělat...

Soudil jsem sám sebe. Byl jsem sám žalobcem i obhájcem v příšerné, ještě schizofreničtější partii než byla ta kulečnicková, kterou jsem před pár hodinami hrál sám se sebou v Taratuře.

Propadl jsem svým životem až na dno.

„Chtěl bych s ní mluvit,“ zaprosil jsem a v ruce jsem žmoulal puget růží, který jsem hned ráno koupil v květinářství na Náměstí tradic, jedné z posledních prodejen zbytečných věcí, která na Ostrově zůstala.

„Dobře, ale jen pár minut.“

Doktor mě vedl chodbou k jejímu pokoji.

„Lindo, drahoušku!“ polykal jsem slzy, když jsem viděl její kalné oči v bledém obličejí. „Už je ti dobře?“

„Vůbec nevím, co se se mnou stalo,“ řekla tiše a pomalu.

„Vím jen, že když jsi šla spát, vzala sis prášek na spaní, a pak jsem

na tvém nočním stolku našel prázdnou krabičku Digeny. Dostal jsem strach a chtěl jsem tě vzbudit. Nepodařilo se mi to. Zavolal jsem záchranku.“

„Ale já nevím, že bych Digenu brala. A celou krabičku. To je přece nesmyslné...“

„Kdo ví, kde se v lidech rodí nesmyslné nápady, ale fakt je, že se v nich rodí. Už na to nemysli,“ podal jsem jí puget růží a ona se po dlouhé době na mne usmála. Po dlouhé době potěšena zbytečností.

„Prosím vás,“ ve dveřích stál doktor. „Vaše paní potřebuje klid.“

Vyšel jsem s doktorem na chodbu. „Mohl bych s vámi chvíli mluvit?“ Otevřel mi dveře své ordinace.

„Pane doktore, mám k vám jednu prosbu. Zakažte mé ženě brát prášky.“

Doktor se usmál: „Myslím, že jí to nebudu muset zakazovat. Bude opatrnější než dřív.“

„Ale všechny prášky,“ skočil jsem mu do řeči. „I Tot-Amor.“

„Proč i ten?“

„Moje žena ho nesnáší, ale nechce ho přestat...“

Doktor udiveně stáhl obočí: „To je první případ, kdy tenhle preparát někdo nesnáší.“

„A ještě jí doporučte změnu prostředí. Doporučte jí, abychom se odstěhovali někam do Evropy.“

„To je přece nesmysl! Nikde na světě se nemůžete mít líp!“

„Doktore, kdy jste naposledy koupil své ženě růže?“

Nechápavě se ušklíbl. „Proč se ptáte?“

„Vzpomínáte si, kdy jste naposledy koupil své ženě růže nebo nějaký jiný kytky?“ opakoval jsem otázku.

„Kdy... ani nevím.“

„Je to už dávno, co?“

„Dost dávno,“ přiznal neochotně.

„A víte, že jsou země, kde mají klidně každý týden peníze na tyhle zbytečnosti? A čas na spoustu jiných zbytečností?“

Viděl jsem, že tyhle mé argumenty považuje za bláznivé. Satelit spěchající na určené dráze, kde růže nekvetou. Nemělo cenu s ním mluvit dál jinak než jeho řečí.

„Napište mi to pro ženu. Nic vám to neudělá.“

Vytáhl jsem balíček bankovek a položil jsem je před něj na stůl. Věděl jsem, že potom už nemusím říci ani děkuji, protože v té partii už slovo nemohlo mít žádnou cenu. Jako nemělo na Ostrově žádnou cenu všechno, co bylo nehmotné a mohlo být tedy připisováno jen na konto duše. Duše byla odsouzena, aby uprostřed bohatství zůstala jediným žebrákem.

Odplouvali jsme z Ostrova.

Slunce padalo do moře a za přístavem se rozsvěcela první světla. Šerem proskočila jedovatá zeleň velikých neonových reklam.

„Budeme si muset koupit na noční stolky zase lampičky,“ řekl jsem své ženě.

Dívala se ke vzdalujícímu se pobřeží a sevřela mou ruku.

„Už je ti líp?“

Neurčitě se usmála a přitiskla se ke mně.

„To já jsem tě otrávil k životu,“ zašeptal jsem.

Nevím, jestli tu větu pochopila, ale stiskla mi rozechvěle ruku tím stiskem, který každý normální muž musí pochopit. A vedla mě rychle do kajuty, přestože bylo úterý.

POZŮSTALÍ PO AMOROVI

„Deg byl možná tvůj otec,“ řekla Fany a dívala se, jak tři muži pracně skládají dlouhé tělo do pohřebního vaku. Obličej měla podivně rozšklebený, svraštělé obočí. Proč najednou tak divně vypadá? „Nejsi nemocná?“

„Ne,“ šeptla tiše a dívala se tak zvláštně za odnášeným tělem mrtvého Dega, jako by na smrti bylo bůhvíco pozoruhodného. Byla vážně divná. Napadlo mě, jestli jí nechybí kousek inteligence. Zřejmě to u ní bylo nějaké krátké spojení v mozku. Proč by mi jinak přišla vykládat, že jsem její syn a že tenhle odnášený Deg je můj otec?!

„Promiň, Degu,“ mluvila jako v horečce, „jen jsem myslela, že bys měl vědět, že Deg byl patrně ten...“

„Fany, to s tím musíš otravovat zrovna mne?!“ Vážně jsem si nezasloužil poslouchat její fantazírování. Zeptal jsem se jí, jestli není nemocná? Zeptal! Řekla, že není? Řekla. Tím jsem splnil svou povinnost podle zákonů homony o účasti a lhostejnosti a nikdo po mně nemohl chtít víc.

„Vyber si na to své tlachání nějakého jiného Dega.“ Ukázal jsem vztekle na dva stejně staré Degy, kteří šli právě okolo nás.

Měl bych asi vysvětlit jednu věc: všichni jsme byli Degové. Tedy každý muž v naší homoně se jmenoval Deg, zrovna tak jako každá žena se jmenovala Fany. Bylo to logické. Deg a Fany jsou nejhezčí jména a jak by někdo přišel k tomu, že dostane jiné jméno než nejhezčí? Bylo by to nespravedlivé. Byli jsme přece vychováni ke stejnému vkusu! Ještě před sto padesáti lety se jmenoval skoro každý nějak jinak, ale pak se objevil ve filmech ten nejslavnější herec všech dob. Měl všední tvář, že si ji nikdo z lidí nikdy nezapamatoval, přestože ji všichni viděli denně. Pro kdekoho v homoně se stal idolem a všichni chlupci si dali jeho jméno, Deg. S Fany to bylo podobně. Byla hrdinkou mnoha reportáží na výchovných videokazetách, byla příkladná, měla také své problémy, ale všechno pochopila a řešila naprosto správně. Bylo až neuvěřitelné, v kolika oborech lidské činnosti se dokonale vyzнала. Videokazety sledoval

kdekdo jen kvůli ní, lidé na ně stáli fronty v naději, že na té nové už konečně bude vidět, jak Fany vlastně vypadá, jaké má oči, jak se usmívá, jak si češe vlasy. Ale zase nic. Jen nádherný, živý příběh o senzační Fany. Nikdy ji nikdo neviděl. Všechny dívky si vzaly její jméno.

Nechal jsem tu únavnou Fany stát na chodbě a pospíchal jsem k výtahovým šachtám. Ještě jsem tam doběhl Degy, co nesli mrtvého Dega v pohřebním vaku. Cestou dolů jsme si vyprávěli fóry o diagnostických strojích. Bůhví proč se vypráví tolik vtipů právě na diagnostické stroje? Deg je uměl senzačně vyprávět, chechtali jsme se, až jsem zapomněl vystoupit v přízemí. Sjel jsem s nimi do minus pátého a musel jsem se vrátit.

Byl jsem rád, že jsem na jezdícím chodníku. Už jsem na sobě cítil, že potřebuju proudit. Čtyři dny jsem zůstal na jednom místě, ani nevím proč, ztratil jsem tam spoustu času s tou bláznivou Fany, co pořád mlela, že je mojí matkou. Musím ale přiznat, že když mluvila normálně o ničem, bylo mi s ní dobře a ani se mi od ní nechtělo. Zdálo se mi, že mě s ní něco podivného spojuje. Pochopitelně, že takový pocit je nesmysl, protože není možné, aby měl jeden člověk k druhému jiný vztah než k těm ostatním. Narodili jsme se z lůna homony, její teplo pro nás bylo a je bezpečím a jistotou a to teplo vzniklo z dechu všech. Bylo nedělitelné i pro tak dokonalou a vyspělou společnost, jakou jsme byli. Nikdo nemohl říci, že ten kus tepla, který hřeje mě, nadýchal on. Cítil jsem, že bláznivá Fany měla občas sklon něco podobného naznačit. Naštěstí to nemohla říci nahlas. Jak by mi podala důkaz? Nebyl žádný přístroj, kterým by se nějaká taková fantasmagorie dala měřit.

Ještě že mě naštvála šklebením nad tím mrtvým Degem, říkal jsem si spokojeně, když jsem proudil na jezdícím chodníku. Vždyť bych málem zapomněl, že už jsem na jednom místě čtvrtý den a že bych se mohl jediným přespáním dostat do maléru se škatulovým zákonem.

Měl bych asi vysvětlit princip tohoto základního zákona s nádherným jménem. Je to jeden ze zákonů pohybu a jméno dostal podle jakési staré evropské hry Škatule, škatule, hejhejte se! Byla to prý – a to je neuvěřitelné! – dětská hra, při níž hráči na pravidelná

vyzvání měnili místa a spoluhráče. Historikové tvrdí, že šlo o první náznak bourání zkostnatělých vztahů mezi dvojicemi či malými skupinkami lidí. Je přece logické, že třeba sraženiny několika molekul v roztoku snižují jeho kvalitu. Nebo u krupicové kaše! Kdo má rád ty hrudky, které vzniknou, když se špatně míchá?! Je potřeba neustále proudit. Jeto nutné a logické. Proudění zaručuje kvalitu homony, jak praví škatulový zákon.

Přestoupil jsem do rychlejšího pruhu jezdícího chodníku, uháněl jsem bydlíštěm a bylo mi krásně. Říkal jsem si, že pojedu až na druhý konec. Dlouho jsem tam nebyl a bláznivá Fany mě tam nenajde. Seskočil jsem u homoúlu se žlutým trojúhelníkem – všechny homoúly byly označeny žlutým trojúhelníkem; dřív měl každý jiné označení, ale všem se nejvíc líbil žlutý trojúhelník a jak by k tomu některé homoúly přišly, kdyby měly jiné než nejhezčí označení?! – a vyjel jsem do dvacátého patra. Našel jsem si kóji s volným lůžkem. Byly tam jen dvě Fany, ostatní se šly společně smát. Svlékl jsem šaty i všechno prádlo, nacpal to do koše na špinavý textil, který stál hned u dveří, a odešel jsem do skleněné sprchové buňky uprostřed kóje. Pustil jsem vlažnou vodu prudkým proudem a pocit štěstí ve mně ještě nabobtnal. Fany za mnou vešla do buňky a bez jediného slova mi umyla záda. Byla to její povinnost podle zákona o účasti a lhostejnosti. Člověk si sám nikdy nedokáže pořádně umýt záda, vždycky k tomu bude potřebovat pomoc druhého člověka. Proto mají ve všech kójích homoúlů našich bydlíšť sprchové buňky průhledné skleněné stěny. Je to logické. Každý vidí, že ten uvnitř potřebuje pomoc a musí mu ji bez vyzvání poskytnout – což je krásné, a ten uvnitř nemusí o pomoc nikoho žádat – což by bylo ponižující. Zavřel jsem vodu a nechal jsem se sprchovat horkým vzduchem, jen tak trochu jsem se otřel ručníkem.

„Půjdu se za ostatními smát,“ řekla Fany a odcházela.

„Počkej!“ Fany vykřikla za odcházející dívkou právě v okamžiku, kdy jsem vycházel ze sprchové buňky. „Lekla jsem se, že tu zbydu a sama budu muset ještě teď navečer proudit jinam.“

Šel jsem pomalu ke skříni, abych si tam vzal nové šaty.

„Degu, nemysli si, že jsem nemocná soukromím,“ vysvětlovala horlivě, a přesto jí bylo trapně. Zbytečně, vždyť přece nebyla v kóji

sama, jak to dělají psychicky nemocní lidé. Našel jsem ji tu přece s Fany a ani mě nenapadlo, abych ji z něčeho tak strašného podezříval.

„Já si to nemyslím,“ řekl jsem popravdě a taky trochu za odměnu, že mi tak pěkně vydrhla záda. Vlastně ani jsem nevěděl, jestli mi je vydrhla tahle Fany nebo ta Fany, co se odešla smát. Na tom pendrek záleželo, rozhodující je, že jsem měl bezvadně vydrbaná záda. Teplo homony, které vzniká dechem nás všech... Košili jsem sundal a hodil zpátky do skříně.

„Fany, buď mi prospěšná,“ řekl jsem skoro prosebně. Ani nevím, kde se v mé dobré náladě najednou takový tón vzal. Jak se mi připletl do tak samozřejmé věty. Prosí se jen při porušení zákonů homony a k tomu já měl ten den daleko jak k rohům vesmírného býka. Proudil jsem dál než jiní, celým bydlištěm, dokázal jsem tím svou ochotu znát všechny kolem sebe, svou vitalitu, svůj vztah k zákonům...

„Ráda,“ řekla Fany. Díval jsem se na ni a najednou mě hrozně zajímalo, jestli je to ta Fany, co mi myla záda. Trvalo to jen sekundu. Znáte to, takové divoké myšlenky bez smyslu, které občas proletí mozkem. Prý ale mohou být zárodkem těžké nemoci, duševní mozkové embolie. Taková myšlenka se v nějak zcitlivělem mozku zasekne, mozek ji nenechá proletět, nedešifruje ji jako netypickou a začne ji zpracovávat. Dochází k závěrům a dalším myšlenkám, kterým ostatní nerozumějí, myslí jinak než homona. Musí to být strašně zlá nemoc. Ale mým mozkem všechny ty divoké myšlenky našťestí vždycky proletí jak zrnko písku obilným sítem. Fany vůbec nepoznala, jaké pitomosti jsem obětoval sekundu.

„Ale pojď jinam, Degu,“ ukázala na prázdnou kóji. Byli jsme tu sami a to nebylo dvakrát příjemné. Odešli jsme do vedlejší kóje, kde sedělo kolem stolu šest lidí a byli si prospěšní poučnou hrou, při níž jeden hráč řekne nějakou vlastnost, jakou mívali lidé před tisíci lety a druhý si musí rychle vymyslet krátký příběh o tom, k jak trapným situacím tahle vlastnost mohla naše prapředky přivést. Smáli se nějakému příběhu, který právě dovyprávěl Deg. Je to moc pěkná hra.

Lehl jsem si na volné lůžko a čekal, až se Fany svlékne. Trvalo jí to, každou věc pečlivě skládala.

„Láska!“ vykřikl u stolu Deg úlohu pro protihráče Dega.

Ten se ohradil. „To nebyla vlastnost!“

„Tak laskavost,“ nedal se Deg.

„To je moc těžký,“ zastala se Dega Fany.

„No, fakt, Degu. To fakt asi nebyla vlastnost, to bylo takový něco...“ Chtěla vypadat chytře jiná Fany, ale došel jí dech.

Fany už byla svlečená, klekala si ke mně, ale pořád při tom poslouchala společnost u stolu. Díval jsem se na ni a snad pod vlivem té hry na bývalé vlastnosti mě napadlo, že by o ní asi naši prapředci řekli, že je úžasně krásná. Bylo na ní všechno tak pozoruhodně utlumené, byla prostě tak bezvýrazná, že na ní člověka nezaújalo vůbec nic. Fany byla úžasně běžně dokonalá. Ano, Fany by asi byla pro mé předky skutečně krásná.

Už se mi dralo na jazyk zašeptání: Jsi krásná, ale naštěstí jsem to spolknul.

„Potřebuj mě,“ řekl jsem věčně, tak, jak to má být.

Neřekla na to nic. V rozsahu pohybů byla naprosto přesná, citlivě reagovala na všechny změny tempa, na každé natočení, ale měl jsem pocit, že při tom vnímá hlavně to, co si vyprávějí hráči u stolu. Chyběl mi v tom ten nepatrný náznak vlastní vůle, který v některých ženách stále tajně přežíval a chutnal všem tak, jak chutná zakázané ovoce. Proto ty ženy nikdy nikdo neudal.

„Žárlivost!“ vykřikla u stolu Fany. „Teď se předved', Degu!“

Všichni se smáli, byl to opravdu výborně vymyšlený úkol. Deg byl v rozpacích. Rozhlížel se kolem sebe, až uviděl nás, jak jsme si na lůžku prospěšní. Rychle vstal, přišel ke mně, chytil mě oběma rukama za krk a naznačoval, že mě škrtí. „Ta je moje!“

Předstíral rozzuřený křik. Společnost řvala smíchy. „Vyhrál jsi!“ tleskali mu.

Byl bych seskočil s postele a dal právě vyhlášenému vítězi pořádnou facku, ale Fany mě k sobě přitáhla a právě v té chvíli jsem u ní ucítil tu sladce pálivou, dráždivou jiskru vlastní vůle.

„Řekni něco, Fany,“ požádal jsem ji, aby svým hlasem překryla hulákání těch u stolu.

„Budeme si prospěšní. Oba,“ řekla. Znělo to tak krásně. A bylo to ještě krásnější. Ležel jsem vedle ní a bylo mi nádherně. Těšil jsem se, že už ji nikdy neuvidím a zítra ráno budu zase proudit dál.

Zvukový signál prohlásil noc za skončenou. Ozval se stejnou pronikavostí a ve stejnou dobu ve všech kójiích všech homoúlů celého bydlíšťe. Bylo to logické, proč by se taky měl ozvat někde jinak a jindy, když tohle byl ten nejpříjemnější zvuk a v tu nejsprávnější hodinu? A vstávat jsme museli stejně, všichni jsme byli hlídači robotických strojů. Úplně všichni. Neznám krásnější povolání.

Konečně jsem se tedy dostal k oblečení košile – byla trochu pomačkaná, jak jsem ji odhodil, když mě napadlo, aby mi Fany byla prospěšná – a šatů ze skříně, která patřila k lůžku, na němž jsem přespal. Těšil jsem se do práce, včerejší dlouhé proudění z jednoho konce bydlíšťe na druhý mě naplnilo energií, a tak jsem se oblékal až nezvykle rychle. Kalhoty mi byly krátké, sako jsem nemohl dopnout, ale byl to nesmysl, byli jsme přece všichni stejní. Vyzrazil jsem do chodby jako jeden z prvních a připadal jsem si báječně. Tak nějak všední a nezapamatovatelný možná býval ten velký, slavný Deg, po němž mám jméno!

Na jezdicích chodnicích ještě mnoho lidí nebylo. Dobrá nálada mě nabádala, abych i teď do práce proudil daleko, co nejdál to půjde. Potřeboval jsem proudit a uvědomoval jsem si to velice silně. Zřejmě jsem musel dohonit ty čtyři dny, v nichž jsem téměř zůstal stát na jednom místě a několikrát jsem se bavil s Fany. Připadalo mi to absurdní. Ta Fany musí být blázen. Je divná. A najednou jsem si vybavil její tvář. Bylo to děsné! S hrůzou jsem si uvědomil, že kdybych ji teď viděl proudit některým směrem po pohyblivém chodníku, poznal bych ji! Je to snad jediná žena v homoně, kterou bych při setkání poznal! Proto nemůže být normální. Vrývá se do paměti. Určitě není normální jako ostatní moderní ženy, jejichž dokonale bezvýrazné tváře člověkem tak krásně proletí, aniž by se dotkly jeho mozku. Chudák...

Rychlý pás chodníku se mnou zatím minul všechny haly robotáren. Nestačil jsem vystoupit, a tak jsem se rozhodl, že pojedu ještě dál, až k pavilónům dětišť. Náladu mi to nezkazilo, dávno jsem tam nebyl pracovat. Služba je tam méně klidná než jinde, protože chovní roboti jsou vystaveni agresivitě dětí a ne vždy se jí ubrání. Jistící systém strojů je tam však velice pohotový a člověk v produktivním věku

jako já se nemá bát práce a nesmí zoufat nad tím, že bude muset za směnu stisknout tlačítka na povelové desce třikrát, zatímco v jiném provozu by je stiskl jen dvakrát. Vůbec mi to nevadilo, měl jsem od rána do práce velkou chuť. Našel jsem si volné místo ve výchovníku chlapců.

Sotva jsem se usadil do pohodlného křesílka ve velíně, vešel do dveří Deg. Zatvářil se zklamaně a pospíchal chodbou dětiště dál.

„Nestrachuj se, Deg!“ křikl jsem za ním, jak mi předepisoval zákon žluté řeky, který říká, že žlutá je jenom řeka a ne hrst její vody. Jen řeka má svou podobu a sílu, hrst vody je vždycky stejná. Je to logické. „Budu tu prospěšný tak, jako bys tu byl prospěšný ty!“

Zavřel jsem dveře zvukově izolovaného velína a přehlédl hlášení svítících písmenek na displejích. Všechno bylo v pořádku a najednou jsem měl pocit, že mi vadí to těsnou buňkou uzavřené ticho. Jindy jsem ho považoval za nutnou podmínku pro dokonalé soustředění na práci, ale teď jsem cítil, že v sobě mám energii na víc.

Chlapci měli právě výchovu ke štěstí pomocí hraček. Otevřel jsem nouzový výhled do výchovny a zakřičel jsem na ně dolů: „Ahoj, kluci! Tak co už umíte?“

Lekli se mého hlasu, vyjeveně si mě prohlíželi.

Ukázal jsem na jednoho z nich, ale na tu dálku zřejmě nepoznali, kterého myslím. „Jak se jmenuješ?“

„Deg,“ řekli všichni.

„Prima. Tak abych se vám taky představil, ne? Hádejte, jak se jmenuju já!“

„To nevím,“ křikl jeden.

„Deg!“ představil jsem se a musel jsem se chechtat, jak na mne vykulili oči. Asi si to vůbec nedokázali srovnat v hlavě. Byli ještě malí.

Chůvní stroje jim začaly rozdávat hračky. Jednomu letadlo, druhému raketu, třetímu psa, čtvrtému jezdící chodník. Každý dostal jednu hračku a chůvní stroj ho přinutil, aby si s ní hrál. Když se všichni do hraní plně zabrali, chůvní stroje jim vytrhly hračky z rukou a daly jim jiné. Většina chlapců začala křičet, někteří vztekle tloukli pěstičkami do plastických těl chůvních strojů. Bylo to legrační, pozorovat ty malé kluky běsnící v naději, že se dá stroj

dojmout a přemluvit. Jednou se tomu budou sami smát a nebudou chtít věřit, jak se chovali! Brečeli a vztekali se, aby jim chuťní stroje vrátily jejich hračku, k níž si jejich primitivní mozeček vymyslel nějaký vztah. Nemohli tušit, že o zpřetrhání takových vztahů právě jde, že v tom je geniálně vymyšlený způsob výchovy ke štěstí. Chuťní stroje všem po pár sekundách rozdaly jiné hračky. Nikdo nedostal tu samou hračku, hračku, jakou chtěl. Někteří je odstrkávali, zahazovali, točili se k nim zády, ale výchovné stroje s naprostým klidem plnily svou povinnost a nabízely nové hračky všem chlapcům tak dlouho, až si s nimi začali hrát. A ve chvíli, kdy se zklidnili a byli s hraním v nejlepším, výchovné stroje jim hračky znovu vzaly a nabídly jim jiné. Zase příšerný křik.

Už jsem to nemohl poslouchat, zavřel jsem nouzový výhled do výchovny. Člověk by zřejmě nikdy nedokázal vychovat dítě ke štěstí, to dokáže jedině stroj, jedině stroj se svou dokonalou trpělivostí. Kolikrát ti chlapci budou ještě křičet, než je výchovná metoda dovede k tomu, že budou rozlišovat u všeho na světě jen absolutní význam? Paragraf o štěstí ze zákona o životě přece jasně říká: Šťastný je pouze ten člověk, který se naučí počítat život v absolutních hodnotách.

Je to přece logické!

Dítě musí pochopit, že ke hře je potřeba hračka. To je absolutní význam. A jestli je to letadlo, raketa, míč...? To všechno jsou přece hračky! Má-li být dítě vychováváno ke štěstí, pak musí být jeho dětská potřeba hrát si uspokojena jakoukoliv hříčkou. Kdo dojde naplnění svých potřeb absolutními hodnotami věcí, ten je téměř vždycky šťasten. Dřív prý si dítě neřeklo, že chce hračku, ale řeklo, že chce auto, a ještě navíc nákladní, k tomu ještě setrvačnickové a dokonce ještě třeba modré! Je to neuvěřitelné, jak daleká bývala cesta ke štěstí v době, než lidé odložili ty naprosto zbytečné otázky jaký, jaká, jaké.

Díval jsem se na ty naříkající chlapce a cítil jsem se skutečně šťastný. Jednou se i oni dočkají toho báječného pocitu, který mám v sobě já, zaručuje jim to zákon o výchově ke štěstí a dokonalost chuťních strojů. Přijdou na to sami. Budou mít hračku, ženu, práci, jídlo a nebudou věnovat ani jedinou sekundu primitivnímu

přemýšlení o otázkách jaký, jaká, jaké.

Jen plačte, ať to máte dřív za sebou, říkal jsem si. Vtom se na displeji rozsvítila písmena SOS. Rychle jsem vyhlédl z nouzového výhledu. Dole ve výchovně jeden chlapec čůral chůvnímu stroji rovnou do relátkové skříňky. Stroj se zkratem okamžitě umrtvil. Kluk si honem zapnul kalhotky, jako by se styděl, a pak vytrhl bezmocnému stroji z přísavky modrého koníčka, kterého mu měl robot podle výchovného programu sebrat.

Stál jsem před dětištěm a cítil jsem duševní únavu. Ne, asi to nebyla únava, byl to spíš pocit jakéhosi duševního naplnění. Odvedl jsem kus práce, dneska asi daleko větší než všichni ostatní, co kolem mě proudili po chodnících z továrních hal do homoúlů. Musel jsem třikrát zasahovat bezprostředně po sobě a myslím, že jsem prokázal rozhodnost i bystrou reakci. Napřed jsem zmáčkl zelený knoflík, jímž jsem přivolal robota, aby opravil chůvní stroj s tím zkratem v reléové skřínce, ale včas jsem zareagoval a dvojím stisknutím modrého tlačítka jsem přivolal bleskově uklízecí stroj, aby vytřel tu loužičku dřív, než dojede opravní robot, protože opravní robot by mohl po té loužičce dostat smyk nebo taky zkratovat, a v tom se ještě roztrhl pilinový pes, a tak rychle žluté tlačítko...

Zamnul jsem si spokojeně ruce. Šlo mi to všechno ráz na ráz, opravdu jsem měl proč být se sebou spokojen. Je to málo platné, celá výrobní, výchovná, výživná – prostě všechny sféry našeho života jsou zajištěny stroji, stroje vyrábějí stroje, stroje opravují rozbité stroje, ale co je to všechno platné, člověk je člověk. Cítil jsem v sobě tu vítěznou sílu, kterou přispívám homoně, aby mohla nést pevně svět rovinou nezranitelného štěstí. Dostal jsem ještě silněji než ráno chuť proudit, proudit po těch nejrychlejších pásech jezdících chodníků, abych přispěl ke kvalitě homony, jak praví škatulový zákon.

Ze skleněných dveří levého křídla dětiště vyšlo několik rozesmátých žen. V tom nízkém pavilónu byly porodní sály. Tyto ženy určitě vycházely z porodnice. Jen tak, šťastné, s rukama v kapsách. Zastavily se blízko mne a nadšeně se dívaly po lidech na nekonečných pásech jezdících chodníků.

„Tak tam, nebo tam, Fany?“

„Támhle, Fany!“

Nemohly se dohodnout, kterým směrem budou dneska žít. „Nebo tímhle rychlým proudem a hodně dlouho!“

„Ale... Vlastně vždyť je to jedno!“

Smály se tomu zbytečnému vybírání. I mně to přišlo legrační, byla to skutečně absurdní hra, vždyť všechny chodníky vedou k homoúlům se žlutým trojúhelníkem. Nastoupily nakonec na pás mířící úplně jiným směrem a já naskočil na stejný chodník pár metrů za ně. Měl jsem v sobě stejnou nálož štěstí jako ony. Proudění je cestou ke štěstí, ale je třeba proudit neustále a rychle jako čas, to člověka očistí. Při proudění si každý uvědomí, že se vzdaluje minulosti tak rychle, že nemá smysl jakékoliv ohlížení. Kdyby v sobě člověk musel nosit všechno, co prožil, propletené do nějakých složitých vztahů, nemohl by snad ani žít. Jak je možné, že zákon pohybu kdysi neexistoval? Prý nebylo zákonem nařízené proudění!

Díval jsem se na všechny lidi kolem, řítící se po jezdících chodnících do lhostejných směrů, viděl jsem před sebou pořád ty ženy, co vyšly z porodnice. Určitě dobře porodily svou povinnost, takže je k téhle minulosti už nic nemuselo vázat. Ujížděly od ní po rychlém chodníku a pořád se smály. Jako já. Já už taky v sobě necítil tíhu nějakého naplnění nebo únavy ze zodpovědné práce. Stačilo pár metrů proudění a bylo ve mně báječně prázdnno. Stejně prázdnno jako v bříchách těch rodiček. Ty se taky zbavily tíhy a byly prázdné pro štěstí. Pro své štěstí!

Právě jsem proudil kolem homoúlu se žlutým trojúhelníkem, když se na připomínacích stojanech rozsvítily fialové žárovky oznamující, že je čas mít hlad. V tom okamžiku jsem si uvědomil, že vlastně hlad mám. V břiše mi začalo kručet a slin jsem měl v puse tolik, jako kdybych zív!; pod sprchou. Ale tady ještě nevystoupím, ještě nevyskočím z chodníku a nepoběžím do nejbližšího homoúlu jako všichni ostatní, říkal jsem si a jel jsem dál, abych svůj hlad ještě víc podráždil. Tohle určitě dokáže jen člověk. Inteligentní bytost si dokáže prožitek ještě umocnit rozumem. Pohled na fialové žárovky se skoro nedal vydržet a pramínek slin mi neposlušně vyběhl

koutkem úst. V poledne byla rasová kaše s masovým extraktem. Fantastická! A ráno, co bylo ráno k snídani? nemohl jsem si vzpomenout a přemýšlení ve mně mučilo hladový žaludek tak, že nařikal jako zvíře. Jo, ano! vzpomněl jsem si. Ráno přece byla ta výborná řasová kaše s masovým extraktem! Mozkem projelo uspokojení, že je bystrý, ale tělem nová ničivá vlna hladu. Utíkal jsem k nejbližšímu homoúlu.

Ve stravovně bylo plno. Musel jsem si stoupnout na konec fronty, ale kručení v břiše nebylo už tak nesnesitelné, nesvítila tu ani jedna fialová žárovka.

„Pustíš mě, Degu?“

„Jistě.“

Nevšiml jsem si, že jsem zastoupil cestu těm, co odcházejí od dávkovacích strojů. Udělal jsem krok dozadu, aby žena s jídelní miskou mohla projít.

„Fany, prosím tě, co je dneska k večeři?“

Na okamžik sklonila hlavu ke své misce: „Řasová kaše s masovým extraktem.“

„Řasová kaše s masovým extraktem! No to je báječné!“

Udělalo mi to ohromnou radost. Opravdu neznám lepší jídlo!

Za pár sekund na mne přišla řada u dávkovacího stroje. Postavil jsem se do pozoru a na displeji naskočilo červené číslo 181 a modré 76. Stroj mě změřil a z vážil a z těchto údajů bleskově vypočítal, jak velkou dávku potravy mi dá. Do misky pleskly tři lžíce kaše. V první chvíli se mi to zdálo málo. Proč musím dostat tak malou porci, zrovna když je má oblíbená řasová kaše s masovým extraktem!? Ale hned jsem si připomněl základní zákon o výživě: a) Dávkování podle podílu výšky a hmotnosti zaručuje, že každý dostane přesně prospěšné množství kaše. b) Dostane-li každý člověk přesně prospěšné množství kaše, je to vlastně totéž, jako kdyby dostal každý stejně. Je to logické!

Vrátil jsem prázdnou misku do hrdla mycího robota a chtěl jsem se napít. Z nápojového automatu se však ozývalo bušení, jak v jeho útrobách pracovali opravní roboti, a na obrazovce svítila rada náhradního řešení: Napijte se ve sprchách. Zamířil jsem tedy do

sprch. Jen jsem tam vešel, přistoupila ke mně žena, sundala mi košili a pečlivě mi umyla záda.

Je to Fany! Určitě je to ona! říkal jsem si, když jsem dole v homoúlové hale uprostřed sročení lidí viděl ženu sevřenou mezi strojem spravedlnosti a diagnostickým strojem.

Šel jsem se podívat blíž, abych se přesvědčil. Ano, byla to jediná žena, která mi bůhvíproč ulpěla v paměti. Bylo mi zle, když jsem pochopil, že ji poznávám, že skutečně existuje člověk, kterého poznávám. Lekl jsem se, jestli u mne nezačíná psychická mozková embolie. V mém mozku uvízla podoba jedné ženy, zaryla se tam a teď jsem cítil, jak kolem ní začínají vířit divoké myšlenky. Jak skončím? Tragicky! Nemůžu skončit jinak než bídně. Jestliže tam ty myšlenky zůstanou, tak už se nikdy nevyprázdním pro štěstí. Zaplní mě nesmyslné, komplikované vztahy... Poprvé jsem Fany sám poznal! Dřív to bylo vždycky tak, že ke mně přišla ona, ona mne poznávala a otravovala svým fantazírováním, ale teď...

„To je on!“ vykřikla a ukázala na mne očima. „To je můj syn Deg!“

„Udání tedy nebylo křivé,“ zakrákal stroj spravedlnosti. „Teď jsi proti sobě položila důkaz. Slyšel jsem tě, a obžalovávám tě ze zbytečného zatěžování druhé osoby vztahem.“

„Je to můj syn,“ řekla pevně Fany.

„Vystup,“ vyzval mě stroj spravedlnosti. „Jak se jmenuješ?“

„Deg,“ řekl jsem.

„Ó“ vykřikl někdo za mými zády. „Jméno souhlasí!“

„Mlč, Degu!“ okřikl ho syčivě jiný muž.

„Provedu zkoušku pravidlem rozpůlené mince,“ krákal stroj. „Mají-li mít dva lidé něco společně, rozdělí si to. Jinak to nemůže být ani s pravdou. Každý má půlku pravdy. Obě poloviny musí k sobě pasovat. Tak praví pravidlo rozpůlené mince.“

Bylo to logické.

„Fany, řekni svou pravdu.“

Přál jsem si, aby se jí vrátil zdravý rozum, aby promluvila tak logicky jako stroj spravedlnosti nebo jako některý ze zákonů homony. Ale Fany se mi podívala do očí a zopakovala tu šílenou větu:

„Je to můj syn.“

„Ted' ty, Degu,“ vybídl mě stroj. „Jak mi odpovíš na otázku: Jsi její syn?“

„Nemohu říci, že jsem její syn.“

„Stačí,“ řekl stroj spravedlnosti a Fany byla uznána vinnou pro zatěžování druhé osoby vztahem.

Polovičky k sobě nepasovaly, jak požaduje pravidlo rozpůlené mince. To musel uznat každý.

Měl bych vysvětlit ještě jednu věc:

Nikdo z nás neví, kdy se narodil. Je to logické. Okamžik narození si nikdo nepamatuje a k jeho uvědomění by musel být později vychováván. Byla by to výchova opačným směrem, směrem k minulosti, proti smyslu času, proti zákonu proudění, proti všem zákonům. Otázka, kdy jsem se narodil, nemá žádný smysl. A otázka, komu jsem se narodil, je tedy ještě stokrát nesmyslnější. Smysl má pouze otázka, pro koho jsem se narodil. Pro homonu! Ona je věčná! Nejdůležitější a jediné důležité je narodit se, říká první paragraf zákona o životě.

Ve vedlejšíhomoúlu jsem si našel volné lůžko a hned jsem si lehl. Přikryl jsem se až po bradu, chtěl jsem se z divokých myšlenek vypotit, abych tak ze sebe dostal hned v zárodku tu nemoc, která při zanedbání může vést k hrozným koncům. Nemoc se o mne pokoušela, to bylo jisté. Jak jsem zavřel oči, viděl jsem tvář šílené Fany. Asi mě nakazila.

Někdo mi sáhl na rameno. Ten dotek mnou projel jak elektrický proud. To je ona! napadlo mě. Ale nade mnou stála mladá dívka a smála se mému leknutí.

„Degu, máš tam teplo?“ Strčila pod mou pokrývku prsty bosé nohy.

„Mám,“ zabručel jsem a přitáhl jsem si deku pevněji k tělu.

„Degu, buď mi prospěšný,“ řekla a dobývala se ke mně.

„Ne, Fany. Promiň, ale já ti dneska nemůžu být prospěšný...“ koktal jsem.

„Tomu nerozumím,“ dobývala se dál.

Konečně jsem si vybavil odmítací formuli podle zákona o účasti a lhostejnosti: „Promiň, Fany, nemohl bych ti být tak prospěšný, jak by

sis zasloužila.“

„Jsi nemocný?“

„Ano,“ vyletělo ze mne a hned jsem si s hrůzou uvědomil, co jsem to přiznal. Fany si sedla na kraj lůžka a čekala, až jí ukážu své potvrzení o nemoci, vystavené diagnostickým strojem. Já ale žádné potvrzení neměl. Pomalu jsem vstal a oblékl si šaty. „Jdu se nechat vyšetřit.“

Zdál jsem se Fany asi dost podezřelý. Pátravě si mě prohlížela a pak se mi zblízka podívala do očí. „Neonemocněl jsi soukromím? Nevypadáš dobře.“

Ušklíbl jsem se, jako kdyby to byly největší nesmysly, jaké jsem kdy slyšel. V hlavě se mi bůhvíproč rozkřičel nabádavý hlas, který nám pouštěli každý den ve výchovných z nekonečných magnetofonových smyček: Varujte se soukromí! Soukromí je semeništěm všech nemocí! Varujte se soukromí! Soukromí je semeništěm všech nemocí! Varujte se...

„Soukromí je semeništěm všech nemocí!“ řekla Fany. „Ale diagnostický stroj ti řekne víc.“

Diagnostický stroj mi neřekne vůbec nic, myslel jsem si a koukal jsem co nejrychleji vypadnout. Diagnostický stroj mi neřekne vůbec nic, protože si před něj nestoupnu a hotovo. Byla by to pěkná pitomost, svěřit se mu s tím, že mám zevnitř na víčkách nalepenou jednu lidskou tvář, že stačí, abych zavřel oči... Zamrazila mě představa, že bych něco takového měl přiznat. Vždyť vedle diagnostického stroje stojí stroj spravedlnosti! Osmdesát sedm procent všech nemocí pochází z nezodpovědnosti k tělu. Nezodpovědnost je trestná. Z toho plyne, že osmdesát sedm procent nemocí se dá léčit trestem. Tak praví pravidlo terapeutiky kruhového zákona o zdraví. Je to logické, ale... Třeba to se mnou ještě není tak zlé.

Napadlo mě, jestli by mi nepomohla aktivace štěstí.

V relaxačním sále homoúlu jsem si našel kazetu o štěstí a dal ji do předváděče. Malá obrazovka přede mnou se okamžitě rozsvítila.

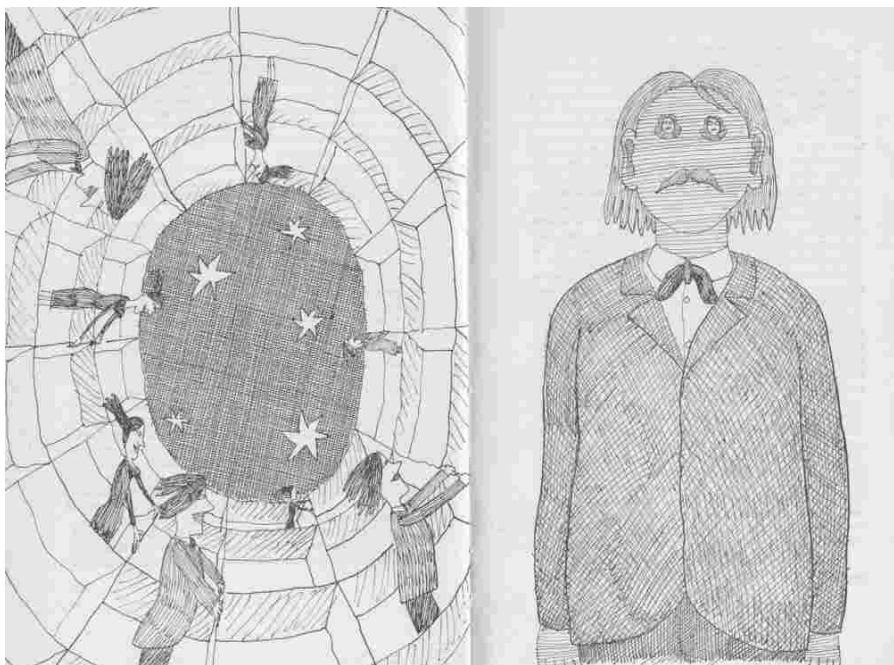
Krásní, spokojení, nevýrazní, stejní lidé proudili po jezdících chodnících obrovského bydliště. „Celá tisíciletí hledal člověk způsob, který by mu umožnil žít v naprostém a věčném štěstí,“ řekl

mužský hlas. Tovární haly plné strojů, plné krásných, stejných strojů. „Dá se štěstí vyrobit? Ano, my umíme kus štěstí vyrobit. Ale nepředbíhejme.“ Lovci mamutů, rytířský souboj, muž s pohledem šilence okusuje tužku, za ním je jakési veliké prkno a na něm papír plný čar. „Štěstí bylo na světě vždycky! Zrovna tak, jako byla vždycky veliká síla skrytá v jádru atomu.“ Atomový reaktor. „Ale stejně jako lidé dřív neuměli rozbít atom, neuměli si ani trvale podmanit štěstí.“ Žena, které teče z očí voda. „Sbírali jen jeho střípky. Štěstí v celém svém rozměru pro ně zůstávalo nepoznáno, ať se snažili, jak chtěli. Chyběl jim zákon o štěstí nebo alespoň definice. Představovali si štěstí všelijak.“ Muž na obrazovce otevřel jakousi prastarou knihu. „Co je štěstí? Muška jenom zlatá!“ Fotografie dvou much tse-tse, z nichž jedna je pozlacená. „Nebo později si představovali štěstí jako něco, co chodí mezi nimi. Říkávali: Když jde štěstí dokola, sedne si i na vola.“ Fotografie živého hovězího a pak zase muž s knihou. „Neschopnost ovládnout štěstí nejlépe potvrzuje rčení: Štěstí si člověk uvědomí teprve tehdy, když ho ztratí.“ Historická kresba muže s lucernou. „A my? My, nesmrtelní nesmrtelností homony?“ Proudění, mohutné, rychlé proudění. „Došli jsme ke štěstí a žijeme v něm. Našli jsme nejlepší uspořádání věcí. Našli jsme tak dokonalé uspořádání věcí, že ani při našem dynamickém způsobu života nemůžeme štěstí ztratit.“ Proudění je promítáno zrychleně, lidé proudí po jezdících chodnících na konec bydliště a hned zase zpátky tak rychle, že se divákovi zdá, jako by stáli pořád na jednom místě. Neuvěřitelně dynamické proudění! „Tak rychle můžeš proudit i ty, když chceš být hodně šťastný!“ Lidé vcházejí do homoúlu se žlutým trojúhelníkem. „Každý den můžeš být v jiném homoúlu. Vyber si, jaký se ti nejvíc líbí, vyber si podle své momentální nálady!“ Lidé vejdou do haly homoúlu. Rychlý sestřih hal třiceti homoúlu. Jedna je krásnější než druhá, všechny navlas stejné. „Vejdeš a jsi překvapen!“ Detail smějící se tváře. „Jsi příjemně překvapen, protože je to všechno úplně stejné jako v domě, z něhož jsi přišel.“ Rychlý záběr stejných homoúlu. „Už cítíš dotek klíčků ke štěstí? No, řekni ho sám, Degu! Řekni ho sama, Fany! Řekněte ten geniální objev, jímž jsme obklíčili a přelstili štěstí! Učili jste se to ve škole.“ Děti ve výchovně pozorují obrázek s dvěma

homoúly, říkají sborově: „Dvě různé věci jsou stejné!“ Rozesmátá tvář muže, který čte komentář. „Ano, to je základní myšlenka, o níž se opřela naše vyspělá civilizace. Přejdeš do homoúlu, do kóje, do buňky a nic ti není cizí a ty z toho logicky máš pocit jistoty a sebevědomí. A to jsou základní ingredience štěstí! Žiješ v mohutném proudění! Jen proudí, proudí víc, vždyť lidský neklid je přirozený a nepotlačitelný. My jsme ten neklid usměrnili k dokonalosti.“ Detail válečků jezdícího chodníku, detail motoru, který jezdící chodník pohání. „Dokázali jsme to jako první generace!“ Historický snímek mužů běžících po jakémsi oválném chodníku. Chodník se nepohyboval, muži neproudili stejně rychle, předháněli jeden druhého. Každý měl na tričku číslo. Ten první přeběhl bílou čáru, zvedl ruce a zastavil se, druhý za touto čárou padl a těžce dýchal. Zřejmě si hráli na proudění, ale nedokázali to. „Jsme pořád jinde, měníme prostředí a ono se nemění. To je geniální. Jako první jsme vyřešili problém lidské nestálosti a vyřešili jsme ho jednou provždy!“ Děti proudí po chodnících, vcházejí do homoúlu, poprvé vcházejí do dospělého bydliště a dospělých homoúlu. Krásný pocit! „Tito chlapci a dívky, vlastně teď už muži a ženy, ale i muži a ženy za tisíc let budou žít tak, jak žiješ ty.“ Detail muže, který se tváří, jako by tomuto ujištění nerozuměl. „Jistě! Štěstí je věčné a ty ho nevyčerpáš a neošidíš příští generace. Jen si ho ber, kolik uneseš! Za tisíc let bude na stejné židli, tedy na židli přesně stejně udělané, sedět jiný muž, možná se bude jmenovat Deg, a bude se dívat na stejný příběh o štěstí.“ Muž se dívá na obrazovku, na níž je muž, který se dívá na obrazovku, kde je ještě menší muž, dívající se na obrazovku. Ta třetí obrazovka už je nečitelná, ale člověk cítí, jak sahá do nekonečna. Vždyť i na té malinkaté obrazovce musí být muž dívající se na obrazovku. Geniální aktivace štěstí! „Ano, ten muž bude mít všechno stejné jako ty! Vždyť stroje vyrábějí a budou vyrábět stále stejné stroje na výrobu strojů a vyrobené stroje budou vyrábět stále stejné věci, v jakých žiješ teď. Proto budou pořád stejné židle a stejné obrazovky. Neboj se, že se to nějak změní! Bud klidný, vždyť stroj neselže. Stroj je schopen vyrábět stále stejné stroje.“ Tovární hala plná strojů vyrábějících stroje. Fascinující pohled, budící dokonalý pocit jistoty. Podobné dotknutí nekonečna jako při pohledu na muže

dívajícího se na televizi. „Ano, tak se hlídá naše štěstí. Spolehlivost strojů nám ho zaručuje. Byli bychom nestydatě sebevědomí a trestuhodně nezodpovědní, kdybychom si mysleli, že máme držet štěstí ve svých rukou. Ano, Degu, ano, Fany, za tisíc let bude žít člověk ve stejných bydlíštích a stejných homoúlech, bude mít kolem sebe stejné věci. A bude-li mít kolem sebe všechno jako ty, bude tedy také stejně šťastný! To praví a zaručuje i budoucím zákon o udržení štěstí!“ Tma a pak rychlá čísla 4, 3, 2, 1 a byl konec.

Rozhlédl jsem se po místnosti. Bylo mi báječně. Před pár minutami jsem se viděl na obrazovce a viděl jsem, jak se dotýkám nekonečna. Kdybych neměl ohromnou sílu, tak bych se přece nemohl dotknout nekonečna. Mám ohromnou sílu!

Vyběhl jsem do nejbližší kóje a zastavil jsem nejbližší dívku.

„Fany, prosím tě, buď mi prospěšná! Teď hned mi buď prospěšná.“

Byla trochu zaskočena naléhavostí mých slov, ale šla k lůžku celkem rychle.

„Nezlob se, že jsem ti nemohl být prospěšný před hodinou. Ale

nejsem nemocný.“ Zarazila se. „Já jsem o to nikoho nežádala.“

„To přece nevádí,“ řekl jsem a napadlo mě, jak by bylo složité hledat tu Fany, která mě požádala. Složité a nesmyslné, když štěstí v naší dokonalé moderní společnosti stojí na geniálním spojení, díky kterému jsou dvě různé věci stejné. Myslel jsem pak už jen na to, abych byl prospěšný, abych odvedl stejně dokonalou prospěšnost jako stroj, co stloukl židli, na níž se mi u obrazovky tak dobře sedělo.

Ale potom přišel okamžik zklidnění a s ním šok. Na zavřených víčkách byla znovu tvář nemocné Fany. Z očí jí tekla voda.

„Proč?!“ vykřikl jsem.

A zase na jezdícím chodníku! Hned ráno jako jeden z prvních a v nejrychlejším proudu a s velikou chutí proudit, protože proudění je tím, co nás dělá šťastnými a spokojenými, co nás vlastně dělá lidmi, protože základním rysem lidské povahy je chtít pořád někam dál. Cítil jsem, jak ožívám. Jak to muselo být kdysi hrozné, když lidé tmářsky věřili, že dál je může odnést jedině myšlenka! Jak mohli sázet na něco tak chatrného a nehmatatelného, na něco tak nejistého a vlastně i nebezpečného?! Vždyť některá myšlenka může bolet stejně jako zánět. Jsou myšlenky, na které nezná odpověď ani centrální kybernetický stroj naší homony, který nese historické jméno Akademie! Jestliže ani tento geniální stroj nezná odpověď na nějakou otázku, protože ji nemá v paměti, pak je taková otázka nesmyslná. To je logické. A dřív si prý lidé lámali hlavu i takovými problémy, na které neznali odpověď! Ubohá, tápající generace, která nikdy nepoznala obrovskou moc dokonalého proudění!

Spokojeně jsem dupnul, abych si vychutnal, jak pevný pryžový pás mám pod nohama. Pak jsem se díval na ubíhající homoúly kolem. Přesné, stejnoměrné strojové tempo běžícího pásu mě naplňovalo nádhernou jistotou. Vtom však v jezdícím chodníku pod mýma nohama dvakrát škublo a zastavil se. Všichni proudící lidé se zastavili!

Ze všech stran se ozývaly výkřiky hrůzy. Lidé se vrhli k zemi, zarývali nehty do tvrdé pryže chodníků a snažili se je znovu přimět k pohybu. V tom zmatku tahal každý na jinou stranu. Chodníky se ani nepohnuly. Podíval jsem se na hodinky. Napadlo mě, že se patrně

musel zastavit čas. Ale sekundy tikaly dál. Sevřela mě úzkost, jakou jsem ještě nikdy nepoznal. Lidský pohyb dokáže úplně zastavit jen smrt. Zemřeme.

„Zemřeme!“ vykřikl jsem a padl jsem na studené tělo chodníku a snažil se ho rukama a dechem vzkřísit. Chodník se ani nepohnul. Byl mrtvý. Musíme zemřít. Co je mi platné, že ve mně ještě pořád proudí krev, když proudění v homoně se zastavilo. Co nás učil zákon žluté řeky? Svou podobu, funkci, sílu a život má jenom řeka, ne hrst její vody. Řekou je homona, já jsem hrstí vody. A co nám říkal zákon o konci? Snaž se umřít tak, abys nepřekážel homoně!

Copak tyhle zákony mohly přestat platit?

Ani jediný zákon nemluvil o smrti homony! Co se to stalo?

Lehl jsem si na chodník a čekal, až také zemřu. Křik kolem mě ustával, ječící panika se změnila v němou hrůzu. Všichni si lehali na chodník tak jako já a bez hnutí čekali na smrt. Ležel jsem tam dlouho a pořád jsem neumíral. Neuměl jsem to pochopit. Nikdy jsem neměl v hlavě tolik myšlenek. Napadlo mě, jestli jsem nezemřel už v okamžiku, kdy se chodníky zastavily, a jestli tohle mé vědomí už nepatří k posmrtnému životu.

Tak vida, říkal jsem si v duchu, posmrtný život přece jen je. A vtom jsem ucítil na tvářích zalechtání větru. Měl pronikavou, kořeněnou vůni. Ta vůně do mne prudce vtekla a nehybný svět kolem mne zčernal a propadl se do tmy.

Nezemřel jsem. Mrtvé přece nebolí hlava. A mě bolela hlava tak příšerně, že se to ani nedá vylicít. Tělo jsem měl jako ochrnuté, nedokázal jsem se pohnout, ani oči jsem nedokázal otevřít. Snažil jsem se, strašně moc jsem se o to snažil, ale víčka byla těžká a přilepená, a každý pokus vedl jen k další vlně bolesti v hlavě. Někdo mě snad proměnil v mrkací hračku, která v poloze na zádech nemůže nadzvednout těžká víčka.

Zaslechl jsem ženské hlasy.

„Vyměň mi svého mrtvého muže za mého mrtvého muže.“

„Proč?“

„Chtěla bych tohohle.“ Ticho.

„Tak mi ho vyměň. Jsou oba stejně mrtví.“

„Přiznej, o co ti jde. Kolik váží ten tvůj?“

„Moment. Tady mám jeho kartičku. 75 kilo 83 deka.“

„Á, tak o tohle ti jde! Tenhle váží 76,14! Prodělala bych.“

„Kdyby byli živí! Ale takhle vyděláš. U mrtvého je přece výhodnější, když váží méně. Pohřeb se teď už platí od kila.“

„To je fakt. Tak o co ti jde? Šaty mají oba úplně stejné, boty mají stejné...“

Ticho.

„O co ti jde? I vlasy mají stejně dlouhé a stejně husté...“

Smích. Slyšel jsem veliký ženský smích.

„Řekni mi, proč jsi za mnou s tou výměnou přišla, nebo vypadni.“ •

„Vůbec jsem nepřišla měnit!“ Žena se zalykala smíchem. „Jen jsem od tebe chtěla slyšet, že ten tvůj je těžší a že jsem na tom tím pádem líp než ty!“

„Vypadni, ty kryso! Jenom krysa jako jsi ty se přijde smát do očí tomu, kdo je na tom hůř! Ale počkej, až na tom někdy budeš hůř ty! Přijdu si tě vychutnat, ty...“

„Jak já jsem šťastná!“ hlas se smál, ale smích se třepal pořád dál a dál až úplně zanikl.

Tak asi vypadá posmrtný život. To zřejmě spolu mluvili dva andělé...

Ale přece nemůžeme do záhrobí vcházet jako slepci! Napnul jsem všechny síly a pomaloučku jsem se nadzvedával. Splené řasy se odtrhly. Neoslepl jsem! Ležel jsem v malé místnosti a kolem mého lůžka prudce přecházela žena. Měla na sobě černo-červenou kombinézu se zelenými, fialovými a bílými hvězdami a vlasy měla modrohnědé. Postel pode mnou skřípla, žena se ke mně vrhla. Věnovala mi však jen kratičký pohled, rozběhla se ke dveřím a křičela: „23 09 03 – 4354! No, nedělej že neslyšíš! Pojď měnit tu svou mrtvolu za mýho živýho muže! Chechtej se, slyšíš dobře! Ten můj žije! Jen se směj, když jsi na tom teď tisíckrát hůř, ty kryso!“

Žena se vrátila k mé posteli a šťastně se smála. Podařilo se mi sednout. Strakatá žena mi strčila před oči velkou nádobku spraye, stiskla ventil a ozvalo se hadí zasyčení.

„Nedělej žádné hlouposti.“

Poznal jsem tu pronikavě kořeněnou vůni. Ta mě potopila do tmy,

když jsem ležel na mrtvém jezdícím chodníku.

„Nehrej si se mnou, nebo tě uspím jednou provždy.“

Vůně mi nahnala strach, ale i bez toho napomenutí bych se o nic nepokusil, tělo jsem měl pořád ještě jako hadrová loutka.

„Kde to jsem?“

Zasmála se. „Ale vždyť vy jste se prý nikdy nestarali o to, kde jste. Vyrostli jste ve věčném víření.“

„Proudění!“ Uvědomil jsem si, co mi chybí. Pokusil jsem se vstát, ale ona mi pohrozila. „Potřebuju proudit. Potřebuju teď hned proudit, abych cítil, že žiju. Proudění...“

„No jo, proudění tomu říkáte,“ ušklíbla se. „Jenže je to víření. Plácání sem a tam pořád dokola jak v bubnu pračky. Zákon proudění... Říkám to dobře?“

Posmívala se mi. Byla hrozná. Křičelo z ní tolik barev, že jedna zabíjela druhou, bylo na ní tolik upoutávajícího, až byla nezapamatovatelná.

„Fany, nejsi nemocná?“ zeptal jsem se jí pro jistotu povinnou otázkou, předepisovanou zákonem o účasti a lhostejnosti. Neuměl jsem si srovnat v hlavě vůbec nic ze slov, která jsem slyšel, když jsem byl považován za mrtvého, nerozuměl jsem slovům této ženy, nepoznával jsem nic kolem sebe. Jak to bylo všechno úplně jiné proti tomu, co mi včera – bylo to včera? – ukazovala a říkala v relaxačním sále homoúlu kazeta o štěstí! Měla pravdu v tom, že člověk má největší pocit jistoty a sebevědomí jen v prostředí, které mu není cizí. Ale proč mi tyto pocity slibovala jako věčné, když já z nich teď v sobě nemám ani střípek?!

„Fany?!“ rozesmála se žena. „Co to znamená ,Fany?‘“

„Je to nejhezčí ženské jméno, a proto se každá žena jmenuje Fany. Jak by k tomu přišla, aby neměla nejhezčí jméno?!“

„A chlapi se jmenujou taky všichni stejně?“

„Já jsem Deg,“ představil jsem se. „Každý se jmenuje Deg, protože...“

„A já jsem 22 15 08 – 4651, abych se tak jmenovala jenom já. Jenom já sama, rozumíš!“

„Ty se jmenuješ číslem?“ zdálo se mi, že mám halucinace.

Nejen že divně vypadá, ale ještě je tak hloupá, že si nevybere

nejhezčí jméno. Jak může nebýt Fany?!

„Už nebylo tolik jmen, aby mohl mít každý své, a tak jsme si dali čísla. To může mít každý jiné. Chápeš to trochu?“

„Ne,“ přiznal jsem.

„Co je na tom k nepochopení?“ vykřikla nervózně. „Krucifix, vždyť první věta nového evangelia začíná připomenutím: Každý je svým Bohem.“

Pořád jsem jí nerozuměl. Rozhlížel jsem se kolem, ale zase jsem neobjevil nic, co bych znal.

„Proč jsme tady sami?“

Vstala, přibouchla dveře a zamkla je dvěma klíči.

„Dobře, žes mi to připomněl,“ usmála se.

„Tohle přece není kóje. Kde je sprchová buňka?“

„Kóje! Buňka!“ smála se tomu a já dostal vztek. Vstal jsem a vykročil vrávoravě směrem k té příšerné bytosti, abych ji chytil a odvedl k diagnostickému stroji. Dovleču ji tam. Řeknu všechno, co mi povídala i co si vykládala s tou druhou, řeknu, že se nejmenuje Fany a taky přiznám, že i já jsem trpěl nemocí, při níž jsem měl pod víčky nalepenou tvář té Fany, kterou stroj spravedlnosti uznal vinnou. Udělám to...

Po dvou krocích mě zarazila ženina napřažená ruka, svírající ten ďábelský spray. Strakatá nestvůra s úsměvem ukázala na dvě fotobuňková čidla.

„Třetí věta připomenutí o osobě a osobnosti říká: Řekni mi, jak dokonalé bezpečnostní zařízení máš, a já ti řeknu, kdo jsi.“

Vztekle jsem se vrátil k lůžku. „Žádný takový zákon homony neznám.“

„To není zákon, to je připomenutí!“ poučila mě důrazně. „Zákony byly zavrženy, jsou jen připomenutí. Zákon totiž musel každý respektovat a přitom si ho mohl každý vyložit trochu jinak. Po mém. Co na mě tak čumíš?!“

„Ty nejsi z homony?“

„Tady je heterona,“ řekla.

Heterona... Ležel jsem na posteli a tohle slovo ve mně neustále rezonovalo. Neuměl jsem ho vyndat z mozku, ať jsem si to přál

sebevíc. Zůstávalo tam a hrozilo mi duševní mozkovou embolií. Strašně moc jsem toužil utíkat do relaxační místnosti a pustit si tam groteskní kazetu o tom, jak civilizace ego, která si říká heterona, odumírá a zaniká. Ale byl za dveřmi této místnosti nějaký relaxační sál? A jestli tam je, co je mi to platné, když dveře jsou zamčené na dva klíče a prostor před nimi hlídají oči fotobuněk, schopných spustit řev nebo možná dokonce i spršku trestů na mou hlavu, nebo ten hořký plyn... Musel jsem ležet a přemýšlet. Musel jsem se vrátit do primitivních dob, přemýšlet a lepit chatrné myšlenky k sobě, aby z nich vznikl nějaký logický tvar.

Heterona. Je to lež nebo pravda? Přál jsem si, aby se ukázalo, že mi ta strakatá žena lhala. Pak by bylo všechno jednoduché. Ale jestli jsem se skutečně dostal nějakým zvláštním prouděním do heterony, pak... Snažil jsem se rozpomenout na to, co nám jako dětem vykládaly ve výchovných chůvní stroje: Heterona je antispolčnost. Heterona je suť spolčnosti. Heterona vznikla z dávné spolčnosti, jejímž hnacím motorem byla egoistická touha vyniknout nad ostatní. Egoismus rozložil spolčnost na malé skupinky a malé skupinky později na jednotlivce. V heteroně žije každý sám.

Všechny poučky se mi kupodivu vynořily z paměti, chůvní stroje je také opakovaly nejmíň tisíckrát, ale ani jedinou z nich jsem nechápal, za žádnou z těch vět nebyla konkrétní představa. Opakoval jsem si je znovu a znovu a pozorně jsem se rozhlížel kolem sebe, jestli nenajdu nějaký detail potvrzující slova pouček. Ale co jsem mohl najít v malé místnosti s jedním lůžkem, skříněmi zasazenými ve zdech a se zamčenými dveřmi? V místnosti, v níž jsem byl úplně sám?

V heteroně žije každý sám!

Tahle poučka s třesknutím splýnula se skutečností. Těžce jsem dosedl na postel. Byl jsem sám. V heteroně žije každý sám. Jsem tedy v heteroně. Stroj spravedlnosti by zakrákoral svým hrozivým hlasem, že podle zákona rozpůlené mince byl podán důkaz.

Jsem v heteroně.

Dala se do mě zima a začal jsem se třást. Strach mě tak svíral, že jsem sotva dýchal. Teď teprve jsem si uvědomil, jak strašná je má situace. Byl jsem sám! Sám v místnosti už takovou dobu! Nikdy v životě jsem neviděl samotného člověka, nikdy v životě jsem nebyl

ani minutu sám! První zákon homony o účasti a lhostejnosti říká v bodě jedna: Jediný člověk, kterému se vyhýbej a se kterým se nikdy nedávej do řeči, jsi ty sám! A každý v homoně ví, že nejstrašnější je onemocnět soukromím.

Rozběhl jsem se proti dveřím, i když jsem tušil, že poplašené zařízení začne řvát.

Strakatá žena mi podala fáč, abych si mohl zavázat krvácející hlavu.

„Co po mně chceš?“ zeptal jsem se.

„Budeš matkou mých dětí,“ řekla.

Nezmohl jsem se vůbec na nic. Jen jsem se díval, jak přešla ke skřini, otevřela ji a vytáhla z ní cosi podobného velkému kufru. Když odkryla víko, objevila se spousta aparatur a dvě dost velké tlakové bomby. Otočila jedním z ventilů, překlopila celou desku s přístroji a vyndala z tašky spící dítě. Byl to asi čtyřletý chlapec v krásně nenápadné kombinéze, jakou nosí všechny děti ve výchovných naší homony.

„Na, vem ho.“

Podávala mi spícího chlapce. Nikdy v životě jsem nedržel dítě v náručí. Vyděšeně jsem před sebe natáhl ruce. Drobnou postavičku mi mezi nimi div nepropadla. V poslední chvíli jsem to bezvládné hebké tělíčko pevně sevřel.

„Drž ho pořádně, ať ho neupustíš!“ okřikla mě a pak se mi podívala do očí, jako by mě chtěla zhypnotizovat. „Je to tvoje dítě, rozumíš?“ Slovo tvoje vyrazila nad všechna ostatní. „Musíš si myslet, že je to tvoje dítě!“

„Ne!“ vykřikl jsem. „Ne!“

Chtěl jsem dítě postavit na zem, ale to tvrdě spalo.

„Co to říkáš?!“ křičel jsem strachy o sebe i o toho spícího chlapce. Zavřel jsem oči v naději, že tahle strašná scéna zmizí, ale ve tmě za víčky stála bláznivá, nešťastná Fany, držaná strojem spravedlnosti, a křičela: Tohle je můj syn! a stroj se mne ptal: Jsi její syn?

„Musíš si myslet, že je to tvoje dítě! Slyšíš?“

Vířilo mi to všechno v hlavě jako roj včel a já se nemohl ani pohnout, protože na mých rukách spalo dítě a já ho neuměl pořádně

držet. Bludiště myšlenek bylo čím dál spleťitější. Proč mám to dítě zatížit vztahem? Proč ho mám ničit? Poznal jsem sám na sobě, jak mi bylo hrozně, když mi Fany řekla, že jsem její syn. Podíval jsem se na to mrně v náručí. Maličko se mu zachvěla víčka a pak se pohnulo a přitisklo ke mně hlavu, jako by si ji chtělo schovat do mého podpaží. Ubožáček, určitě neví, že se nechoulí ke stěně chůvného stroje. Ne, nesmím ho pustit, vždyť ho potkal tak neuvěřitelně krutý osud. Je na tom daleko hůř než já. Já v jeho věku procházel nesmlouvavou výchovou ke štěstí, ale co tenhle chlapec? Namísto v programovém lůně výchovny zůstal jeho život viset v chatrných lidských rukou. Jak je to kruté! Jak nedokonalé a slabé jsou lidské ruce proti strojům neznajícím slabost! Zvedl jsem chlapce trochu výš a napnul jsem křečovitě všechny svaly, aby mé ruce pod tím ubožátkem byly co nejtvrdší.

„Jdeme,“ řekla žena a otevřela dveře místnosti dokořán.

Vykročil jsem se spícím chlapcem v náručí za ní a snažil jsem se, aby můj krok byl stejně pevný jako pohyb chůvních strojů, které před mnoha léty převážely mne, když jsem při výchově usnul vyčerpáním.

„Kde to jsme? V homoúlu?“ zeptal jsem se tiše.

„Nerozumím ti,“ řekla žena, ale když viděla, jak se rozhlížím kolem, dodala: „Tohle je heteronál.“

Nikdy jsem neviděl tak klikatou chodbu. Lomila se poschodím jak dráha blesku. Po několika minutách bloudění jsme byli v koncích. Chodba končila a museli jsme se vracet. Žena vyndala z kapsy maličký plánek.

„Já tady snad nepřestanu bloudit,“ povzdechla a vyrazila rychle hlavolamem chodeb.

„Ty neznáš dům, ve kterém žiješ?“

„Nikdo nikdy nepozná dokonale dům, ve kterém žije, protože každý v tom domě žije jinak,“ poučila mě. „Všechno je tu nějak stejně strakaté a stejně složité.“

„Všechno je tu jinak barevné a jinak složité,“ opravila mě a ukázala na dvoje dveře. Oboje byly oranžové, oboje měly hnědým pruhem namalovaný čtverec kolem kliky a oboje měly šestatřicet zelených puntíků v dolní polovině, ale na těch prvních dveřích byl hnědý pruh o půl centimetru silnější a na těch druhých byl šestatřicátý zelený

puntík asi o půl palce víc vlevo.

Výtahová klec s námi nezvykle dlouho padala. Vystoupili jsme na dlouhé chodbě, kupodivu úplně rovné. Konečně, napadlo mě, konečně ten pomatený sen končí. Studený hlas za mnou mě však zbavil iluze. „Takhle to vypadá u vás doma, co?“

Strakatá ženská stála těsně za mnou. „Ale nejsi doma, tohle je starej barák. Bývalá výchovna,“ vysvětlila mi a pak dopověděla. „Vlastně teď už zase výchovna.“

Šli jsme chodbou, žena se každou chvílí dívala do plánu a na štítky zavřených dveří. „Tak tohle je můj box.“

Než stačila odemknout dveře, objevila se vedle nás stejně strakatá ženská, ukázala na chlapce v mém náručí a začala ječet:

„Kde jsi tohle vzala? Jak to, že máš zase víc než já?!“

Žena, které jsem patřil, se spokojeně smála. Otevřela dveře boxu a vstrčila mě dovnitř. V malé místnosti stál chůvní stroj hodně podobný tomu z našich výchovníků a vedle něj seděly dvě děti. Chlapec a děvče, oba asi osmiletí, oba v kombinézách naší homony. Když mě viděli přicházet s dítětem v náručí, začali pištět hrůzou. Rychle jsem chlapce položil do ocelového klína chůvního stroje.

Děti okamžitě přestaly plakat.

Tak jsem se stal matkou tří dětí. Proč?

Být matkou je nejnáročnější funkce, jakou kdy svět poznal. Proto o ni nikdo nestál. Proto se v heteroně šestadvacet let nenarodilo jediné dítě. Heterona prý vznikla tak, že se společnost rozpadla na pevně uzavřené dvojice, které se izolovaly od ostatních. Ale i tohle spojení muže a ženy se rozpadlo nabádáním k vytvoření rovnosti a posilováním egoismem. Naprostá rovnost mezi mužem a ženou je ale naprosto nemožná, protože muž nedokáže to, co žena. „Proč bychom měly dávat víc než muži?“ zeptala se mě 22 15 08 – 4651 místo vysvětlení.

Každý je svým Bohem! Plat' nejmíň, kolik musíš, chtěj nejvíc, kolik můžeš! Spravedlivé je nedat druhému víc, než ti může dát on!

Tahle připomenutí hnala heteronu na cestu vymírání. Ženy odmítly rodit, protože muži nebyli schopni žádné práce, která by se dala významem a namáhavostí rovnat přivádění dětí na svět. „Proč

bychom se měly nechat okrádat?“ Všechno dostalo jiná jména, protože život se stal tržištěm, na němž kšeftoval každý sám a spravedlnost se vážila na vahách nedůvěry. Ženy tam stály naroveň postavené mužům, ale s velikým trumfem v kapse. „Určete cenu za narozené dítě a pak...“ Jak určit cenu? Plat' nejmiň, kolik musíš, chtěj nejvíc, kolik můžeš! Děti se nerodily. Byl to důsledek egoismu, který vytvořil heteronu se všemi jejími připomenutími. Jestliže má být rovnost, tak proč by měl mít někdo jinou funkci než tu nejpohodlnější – funkci hlídače strojů? Proč by měl někdo být rodičkou a pak dokonce i matkou? I u nás v homoně jsme poznali, že nejhezčím povoláním je hlídač strojů, a zákon nás všechny přiměl, abychom se mu věnovali. Ale s funkcí matky jsme měli opačný problém. V homoně se ženy výchovy dětí nezřekly, vychovávaly je však každá trochu jinak. To bylo nežádoucí a špatné. Proto vznikly dětiště a výchovny a dokonalé chůvní stroje zaručující, že budou všechny děti vychovávány stejně, a ženám zůstala jen povinnost být prospěšné rozením dětí. Děti homony! Bylo to logické. Nutný krok vývoje na cestě k dokonalosti. Homona byla nesmrtelná a geniální.

Ale v heteroně, která si dokonalost nalhávala, najednou chyběli hlídači strojů. Ženy využily situace a vyděračsky zvedly cenu za dítě. Fakt je, že možná poprvé v historii lidstva bylo přivedení dítěte na svět ohodnoceno jako mimořádná, náročná práce. Jenže ženy pochopily, že jestli mají zachránit heteronu se všemi jejími zásadami, nemohou přivádět na svět děti tak jako dřív. Na pár dní porušily připomenutí, že v heteroně žije každý sám, na pár dní utlumily svou neslučitelnost a za předem dohodnutou cenu daly heteroně děti. Daly heteroně děti homony.

Ano, to zákeřná invaze žen heterony zastavila naše jezdící chodníky, uspala nás umělým hořkým větrem!

Dětiště v našich homonách jsou prázdná, chůvní stroje opakují do mrtvého ticha naše moudré zákony, rozdávají a sbírají hračky v prázdných výchovnicích. Musí tam být teď klidná služba, protože stroje nejsou vystaveny žádné agresivitě. Jaké to je, když vychovávají prázdno? Ale musí to tak být. Není žádný zákon homony o tom, aby výchovné stroje přestaly pracovat. I jim musí být divné, že do nich děti nebuší pěstičkami tak... tak jako teď tady.

Tak jsem se stal v heteroně matkou tří dětí homony. Ale proč neunesly jen děti? Proč jsem tu i já, když mají chuťvní stroje? A proč řekla, že budu matkou?

„Kolikrát ti mám vysvětlovat, že tady nemáš tři děti, ale třikrát jedno dítě?!“ strakatá 22 15 08 – 4651 sípala vzteky. „Nech si konečně toho idiotskýho slučování! Žiješ v heteroně!“

„Promiň,“ řekl jsem, aby byl od ní pokoj, ale ona začala běsnit ještě víc.

„A tohle se taky odnauč! Přestaň si říkat o to, co ti nikdo nesplní. A vůbec, vykašli se už na ty archaický, mrtvý slova.“ Chodila kolem mne, jako by mě chtěla zakousnout. „Nebo ty jsi vážně takový tupec, že si myslíš, že člověk člověku někdy něco promine?“

„Asi nepromine,“ kývl jsem hlavně z přesvědčení, že ona skutečně prominout neumí. Ale jí se to přitakání nezdálo přesvědčivé.

„Počkej,“ dívala se mi pátravě do očí. „Ty nevěříš, že je to stoprocentní pravda?“

„Nevím.“

Mávla našťavaně rukou. „Proto jsem nepřišla. Přinesla jsem vám jména.“

Kvůli tomu jsem si s tou strakatou hysterkou pořádně užil. Neuměla pochopit, že nevím, kdy jsem se narodil! Vysvětloval jsem jí první paragraf zákona o životě, který říká, že nejdůležitější a jediné důležité je narodit se, ale ona pořád mlela, že každý musí znát den, měsíc a rok narození, i když – jak uznala – se na to nemůže pamatovat. V heteroně dostával každý jméno složené z čísel tohoto data a rozlišovacího kódu. Opakoval jsem jí, že jsem Deg a z toho šlela úplně nejvíc.

Podala mi kartičku, na níž bylo natištěno, že jsem XA 1113, tři zbývající kartičky s fotografiemi dětí nastavila proti čidlu chuťvního stroje. Robot okamžitě zachrčel a sunul se k dětem. Ukázal na Fany a řekl: „YA 2121“, pak na většího Dega: „XA 1543“, a když se dotkl přísavkou hlavy malého Dega, zachrptil: „XA 1544“.

„Máte náhradní jména,“ řekla strakatá žena. „Ale buďte šťastni, že máte každý své!“

Žena vytáhla z kapsy drobnou minci, hodila ji do chřtánu

výchovného stroje a na voliči akcí vybrala program. Stroj se dal do prudkého pohybu, klouzal mezi dětmi udivující rychlostí, přijížděl k nim zpředu, zezadu, zprava, zleva, křičel na ně, šeptal, kvičel, bručel – učil je jejich jména.

„XA 1544, YA 2121, XA 1543, XA 1544, YA 2121, XA 1543, XA 1544!“

Byl to děsivý způsob křtu. Po pěti minutách obě starší děti začaly šeptat své číslo už ve chvíli, kdy se k nim chůvní stroj blížil. Maličký Deg se zoufale krčil v koutě a ve chvíli, kdy se robot zastavil pár centimetrů před ním a zahulákal XA 1544, se rozplakal, proklouzl kolem stroje a přitiskl se ke staršímu chlapci. Stroj ho však bleskurychle dohonil. Odrhl oba vystrašené chlapce od sebe a zakrákal, až i mně zalehlo v uších: „Každý je svým Bohem!“

Děti ztuhly a stroj se pomalu vracel ke svému kroužení a opakování jmen. Ale jeho hlas překryl rozzlobený výkřik strakaté ženy.

„Sakra, co je s tou mašinou? Já když jsem se jako malá takhle k někomu přiblížila, tak se mnou chůvní stroj jenom netrhnul a nepřipomněl, že každý je svým Bohem, ale naučil mě hned taky připomenutí pancéřových dveří. Zase nás berou na hůl! Všechno je čím dál dražší, krucifix!“

Postavila se chůvnímu stroji do cesty a hodila mu do chřtánu další minci. Stroj se otočil a bezpečně si našel kloučka, kterému pořád ještě trochu kapaly slzy.

„Pamatuj si připomenutí pancéřových dveří,“ zaskřehotal a po pauze dodal s důrazem na každé slovo: „Jestliže ti někdo nemůže ublížit, neublíží ti!“

Chlapec na něj nechápavě kulil oči. Stroj předjel ke starším dětem. „Jestliže ti někdo nemůže ublížit, neublíží ti!“

Kluk s děvčetem se na sebe nejistě podívali a nenápadně si poposedli na lavici dál od sebe.

Konečně jsem si zapamatoval, že strakatá žena se jmenuje, nebo vlastně spíš že je, 22 15 08 – 4651, ale své číslo jsem neznal. Byl jsem přece odjakživa Deg. Trochu jsem se změnil, ale zdaleka ne tak, abych se v heteroně necítil jako v blázinci. Proti prvním dnům jsem se přece jen trochu zklidnil. Zpočátku mi připadalo strašné, že

nemohu proudit, byl jsem přesvědčen, že bez proudění se umírá, čekal jsem pár dní na smrt, ale když nepřišla, přestal jsem s ní počítat. Kdysi dávno přece lidé také proudění neznali a dokázali žít. Je to ale úplně jiný život. Při proudění jako by člověk plaval na proudu času, zná jenom přítomnost, proudí od všeho, co udělal a řekl. Teď jsem se pohyboval jen mezi přidělenou místnůstkou v heteronálu a boxem výchovny. Takový pohyb není proudění, jsou to vlastně opakované návraty. A při každém návratu jako bych potkával sám sebe. Vracel jsem se do míst, kde zůstaly mé myšlenky. Už jsem se nebál duševní mozkové embolie vyvolávané utkvělou a domyšlenou myšlenkou. V prvních dnech jsem strach měl, ale když embolie nepřicházela, přestal jsem s ní počítat zrovna tak jako se smrtí. Snažil jsem se jen nějak všechny myšlenky v mozku utřídit. Zpočátku mě z toho často bolela hlava, cítil jsem hroznou únavu, ale neměl jsem na vybranou. Všechny veliké vynálezy civilizace, které mě v homoně chránily před každým neklidem, byly pryč. Musel jsem si je vytvářet v povědomí, snažil jsem si je zkonstruovat ve svém mozku, snažil jsem se vybavit si co nejvíc zákonů homony, proměňoval jsem svůj mozek v relaxační sál, abych si měl kde brát sílu. Nebyl to zdaleka tak dokonale vybavený relaxační sál, jaký jsem míval k dispozici v homoúlu, neměl jsem v něm tolik přesvědčivých argumentů, nemohl jsem mít tolik neomylné pravdy jako má dokonalý stroj, ale snažil jsem se tomu ztracenému ideálu přiblížit. Člověk nezemře tím, že zůstane sám. Člověk dokáže žít sám. Ale ne tak, jak to myslí jedno z těch kreténských připomenutí heterony!

„Dobrý večer.“

Byl jsem rád, že 22 15 08 – 4651 přišla. Uvědomil jsem si, že jsem vlastně už hodinu pokukoval po dveřích, kdy se v nich objeví. Neuměl bych říci přesně, proč jsem měl chuť, aby přišla, věděl jsem, že mi přinese jen deset drobných mincí, abych jich druhý den mohl pět hodit do jídelních automatů a pěti hozenými do chřtánu chuťvního stroje koupil dětem výchovu. Ale jak se objevila ve dveřích, nebo úplně přesně – v okamžiku, kdy stiskla kliku mých dveří, mi proletěla hlavou podivná myšlenka: Lepší být s někým divným, než

úplně sám. Lekl jsem se, kde se ta slova ve mně vzala. Tohle přece nebyl žádný zákon homony a už vůbec ne připomenutí heterony! Zákony a připomenutí jsou mnohem pregnantnější, ale tahle myšlenka má také svou pravdu. Ve chvíli, kdy se pootevíraly dveře, jsem ji naprosto zřetelně cítil. Jak je to možné? Jak může mít pravdu o životě něco, co není zákon?!

Neměl jsem čas uvažovat dál. Ta myšlenka mi dala stejný pocit jistoty, jaký mi dávaly zákony v homoně. Chytil jsem odcházející ženu za ruku a naprosto samozřejmě, tak jak jsem to říkával kterékoli Fany v homoúlu, jsem ji požádal: „Bud’ mi prospěšná.“

Vytrhla se mi a rychle vytáhla z tašky uspávací spray. „Co mi chceš ukrást?“

„Nic,“ řekl jsem klidně a změnil jsem neměnnou žádací formulku naší homony: „Bud’me si prospěšní.“ Snažil jsem se k ní přiblížit.

„Stůj!“ křikla a zvedla mi spray proti očím. Zasmála se: „Tak vy tomu říkáte být si prospěšní?“

„Říkáme. Je to naprosto přesné,“ řekl jsem mírně.

„Přesný? Krátkozraký je to!“

„A jak tomu říkáte vy?“

„Vyměňovat si rozkoše,“ řekla a pyšně dodala: „To je správný vyjádření. No uznej?“

„Být si prospěšní je podle mě totéž jako dávat si rozkoše.“

„Ne dávat!“ vykřikla. „Vyměňovat! Vyměňovat si rozkoše.“

Štvalo mě, že zase ječí a hádá se kvůli každému slovíčku, ale věděl jsem už moc dobře, že je v tom k nezastavení, že každé oponování jen zvyšuje její agresivitu. Připomenutí o pravdě totiž tyhle lidi učí: Bůh ví, kdo má pravdu a nikdy se nemýlí; každý je svým Bohem, tedy každý má pravdu. Je to pitomost.

„Dobře,“ ustoupil jsem. „Pojd’ si vyměňovat rozkoše.“

Zarazila se a pak řekla tiše: „Ty víš, jak by to šlo?“

„Samozřejmě.“

„Tak mi napřed řekni, jak zaručíš, abychom měli rozkoše oba stejně.“

„Neboj se. Budeš jí mít dost,“ usmál jsem se na ni.

„Dost...“ váhala. „To je možné. Ale budu ji já cítit víc? Totiž chci říct, jestli ji budeme cítit oba přesně stejně?“ Byla směšná. „Jak to

můžu vědět?“

„Darebáku, gaunere!“ začala ječet. „Chtěl bys mě okrást. Hned jsem si to myslela. V heteroně ještě nikdo nevymyslel, jak by se tyhle věci daly měřit, a ty si tu hraješ na génia. Chtěls mě okrást, tak je to!“

„Ale vždyť jsem si s tebou chtěl rozkoše měnit...“

„Měnit, ale určitě jsi chtěl víc dostat než dát!“ řičela. „Každý chce vždycky víc dostat než dát. U věcí, co se dají měřit nebo vážit, tam se to dá jakž takž ohlídat, ale na tom, co je neměřitelný, tam tě kouká každé pumpnout, jak to nejvíc jde. Rozkoš nebo vlídnost slov nebo nějaká náklonnost – na tom se člověka snaží kdekdo odrít!“ Brečela vztekem a lítostí a šubala si strakaté vlasy. Najednou se narovнала, rychlým pohybem si utřela oči a řekla tvrdě: „Už nikdy na mě takovej podraz nezkoušej. A konečně si přečti tady ta připomenutí,“ hodila mi k nohám tenkou knížku. „Ať si zbytečně nelámeš hlavu nějakou levárnou, na kterou ti tady v heteroně nikdo nenaletí!“

Práskla za sebou dveřmi.

Otevřel jsem tu útlou knížku namátkou na straně 18. Stálo tam:

Připomenutí o výměně: Dvě věci jsou jiné, i když jsou naprosto stejné. Neměň je a určitě neproděláš!

„Ale vždyť na výměně můžeš i vydělat,“ řekl jsem 22 15 08 – 4651 druhý den, když jsem jí přiznal, že mi připomenutí o výměně není tak moc jasné.

„A kdo ti to zaručí?“ usmála se. „Kdo?“

Zdviž, kterou mě 22 15 08 – 4651 vozila k výchovně, se najednou zastavila. Vystoupili jsme ve vyšším poschodí a museli jsme vyjít ven, abychom se do výchovny dostali přes sousední heteronál. Tak jsem poprvé viděl proudění v heteroně.

Proudění to vlastně ani nebylo, protože chodníky byly pevné a nejezdily. Byly stejně hladké a nehybné jako třeba chodby v našich homoúlech a jediným způsobem pohybu po nich byla chůze. U východu z heteronálu byl servisní stroj na půjčování malých vznášedel. Zelené světélko nad chřtánem na drobné mince však už sotva prokukovalo vysokou vrstvou prachu. Nikdo si vznášedla nepronajímal, všichni dávali přednost cestování po vlastních nohou. Byla to podívaná, jakou nikdo nedokáže věrně popsat.

Kolik šílenství v tom bylo proti dokonalému proudění u nás v homoně! Proudili jsme tam všichni stejní a všichni stejně, dokonalost z toho byla patrná na první pohled. Ale co jsem si měl myslet o tom chaosu, který vřel mezi strakatými heteronály fantastických a nesmyslných tvarů? Každý dům jiný a každý člověk jiný. Absolutní strakatost! Všichni měli na sobě v různém uspořádání všechny existující barvy, aby se necítily proti ostatním ošizeni. Každý se chtěl lišit, každý se snažil vypadat jinak, aby tak zdůraznil, že k nikomu nepatří. A navíc nikdo nešel obyčejnou chůzí. 22 15 08 – 4651 dělala dva kroky dlouhé a jeden maličký, potkával jsem lidi hopsající, poskakující po jedné noze, lidi při chůzi pomalu rotující, couvající, kolébající se, tančící, kulhající, běžící, loudající se, lidi, kteří dělali každý krok na dvě malá nakročení. Každý se pohyboval jinak, ale všichni s úžasnou ostražitostí nepřiblížit se k druhému. Vyhýbali se, nikdo s nikým nepromluvil, stejná polarita egoistického náboje, který z každého sršel, vykláněla jejich dráhy, takže se mýjeli v uctivé vzdálenosti a odpuzujícím se silovým polem snad nemohlo proniknout ani slovo. A přece jsem u vchodu do vedlejšího heteronálu uviděl dva muže, kteří se přes tato svá silová pole k sobě dostali. Byla to výjimka, ale ještě strašnější než to nepřírozené míjení.

Jeden strakatý muž tam sadisticky bil druhého, o hlavu menšího. Ten malý se už vůbec nebránil. Z rozbitých úst mu utíkal potůček krve a v nepřítomných přivřených očích se mu lesklo matné sklo. Nikdo si scény nevšímal. Chytil jsem surovce za ruku, ale dřív, než jsem stačil udělat něco víc, skočila mezi nás 22 15 08 – 4651 a mířila mi sprayem do očí. Chlap se okamžitě vrátil ke své práci na strašně rozbitém obličejí toho druhého. „Proč jsi mi řekl, že jsem nevýrazná nula?“ sténal, jako by ho mučila strašná bolest, a dál bil chlapa, který se podle zdi domu pomalu poroučel k zemi. „Proč jsi mi říkal, že budu vždycky bezvýrazná nula, proč?“

„Vždyť ho zabije!“ řekl jsem své strakaté ženě v naději, že mi dovolí, abych ten hrozný výjev zarazil.

„Možná,“ řekla klidně. „Ale jak může někdo poznat, že zrovna teď by ho měl přestat bít?“

„Přece ho neutluče kvůli takové pitomosti?! Jen proto, že mu řekl,

že je nula!“

Chytla mě za ruku a vztekla se mnou trhla. „Ty jsi tedy zase nečetl Knihu připomenutí?“

„Neměl jsem na to sílu,“ přiznal jsem.

„Tam bys ji právě našel!“ vykřikla. „Konečně bys pochopil, že je heterona naprosto dokonalá, že její připomenutí zajišťují nejvyšší možnou spravedlnost. Spravedlnost je v heteroně dvojité jištěna – každý si ji chce na druhém vynutit a nikdo ji nechce druhému dát.“

Díval jsem se, jak malý chlapík leží u domu v kaluži své krve a velký do něj unaveně bije pořád dál.

„Co tak civíš?“ žena mi otočila hlavu, abych se jí díval do očí. „Je to geniální. Pamatuj si, že je to dokonale zajištěná rovnováha, která se nikdy nemůže změnit.“

„Utluče ho snad k smrti,“ řekl jsem tiše.

„Neměl ho urážet. Ten, co ho urazil, ten ho přece přinutil k výměně! A připomenutí o výměně přece nabádá...“

„Neměň a určitě neproděláš,“ vyletělo ze mne bezděčně, až jsem se toho sám lekl.

Žena se spokojeně rozesmála. „No vida, přece něco! Přesně tak to je. A tys mě chtěl včera,“ oči se jí stáhly do štěrbin, „k takové výměně vyprovokovat.“

„K takovéhle výměně?! Přeskočilo ti?“

„K výměně něčeho, co se nedá měřit. Zrovna tak, jako se nedá změřit, jestli je víc urážka nebo deset ran pěstí.“

„To snad vidíš, co je víc!“ vykřikl jsem a sotva jsem se ovládal.

„Nezáleží na tom, co vidíš, ale jak to skutečně je,“ odpověděla klidně. „Kdyby existoval stroj, který by dokázal měřit neměřitelné, bylo by to jasné.“

„Ale vždyť ho ten hroznej chlap kvůli pitomé urážce zmasakroval...“

Zarazila mě: „Co je víc? Urážka nebo ublížení?“

„Jistěže ublížení!“

„Co je víc, tělo nebo duše?“

Byl jsem v konci. Co jsem měl na tuhle otázku říct? Člověk je nejvíc hrdý na svou duši, protože jejími myšlenkami získává, ale nejvíc si chrání tělo, protože jeho bolestmi ztrácí.

„Nevím,“ přiznal jsem.

„Tak vidíš! Proto je ani ty nemůžeš soudit,“ řekla. Bylo to logické. Ale bylo to strašné.

Seděl jsem vedle chůvního stroje a nebyl jsem dlouho schopen ani vzít jednu z pěti drobných mincí a hodit ji do ocelového chřtánu, abych tím pro své tři děti koupil výchovu. Před očima mi pořád visela zmasakrovaná lidská tvář na šíleně strakatém pozadí heterony. Děti trpělivě čekaly na zahájení výchovné lekce, ale když to trvalo hodně dlouho, děvče přišlo těsně ke mně: „Nejsi nemocný?“

Polekalo mě to. Byla to přece formule zájmu podle zákona homony o účasti a lhostejnosti! Kde se tu vzala? Byla schovaná v tom dítěti. Musí tam být ještě spousta krásných zákonů a slov z naší homony. Projela mnou vlna tepla. Vděčně jsem se na děvčátko usmál. Určitě netušilo, jak krásný dar mi těmi slovy dalo.

„Ne, nic mi není, Fany,“ zalhal jsem, abych ji uklidnil.

„Já nejsem Fany,“ řekla důrazně. „Jsem YA 2121.“

Hlava mi klesla do dlaní. Děti stály přede mnou a nechápavě koukaly, co se mi stalo. Rychle jsem hodil minci do chřtánu chůvního stroje a kovový hlas spustil svou lekci:

„Heterona je nesmrtelná. Nemůže se rozložit, protože je rozložená. Heterona je nesmrtelná. Primitivní společnosti zanikly proto, že věřily v sílu společných myšlenek a v sílu složitých vztahů. Neznaly připomenutí o nezničitelnosti, které říká: Co není, to se nedá zničit. Nezničitelná je tedy jediné heterona, protože v ní nikdo k nikomu vztah nemá...“

Zacpal jsem si uši, ale uvěznil jsem tím v hlavě pár slov: nikdo k nikomu vztah nemá. Tahle slova jsem přece znal! Nikdo k nikomu vztah nemá. Jste obviněna pro zatěžování vztahem! Jste obviněna pro zatěžování vztahem, Fany! Viděl jsem tvář té ženy, která o mně i v sevření strojem spravedlnosti prohlásila, že jsem jejím synem. Homona byla v tomto směru stejná? Zmasakrovaný obličej, zoufalý výraz Fany, co je víc, tělo nebo duše? Jen to, co není, se nedá zničit... Nezničitelné je tedy jediné prázdno! Prázdno je tedy ideálem? Prázdno je stavem, blaženosti a věčného štěstí? Kde se tyhle myšlenky vzaly? Vždyť to nejsou ani zákony homony, ani

připomenutí heterony! Co to je? A kde já jsem?

Visím někde v prostoru mezi homonou a heteronou, proudím nebo spíš letím na svých vlastních myšlenkách. Dostal jsem strach. Vyskočil jsem k chůvnímu stroji a spíš kvůli sobě než kvůli dětem jsem přepnul jeho program na výchovu ke štěstí. Z břicha robota vypadly hračky. Jenom tři. Zklamaně jsem se díval, jak si děvče bere modrý dům, chlapec maličké vznášedlo a ten čtyřletý panáčka. Proč mně taky nepůjčil hračku? Vždyť já snad ještě víc než ty děti potřeboval přivést na cestu ke štěstí!

Ale výchova ke štěstí byla jiná, než jakou jsem znal já. Stroj nebral dětem hračky ve chvíli, kdy si na ně zvykly. Nechal je hrát si, ale jezdil mezi nimi a našeptával: „Nejlepší hračka je panáček, nejlepší hračka je panáček, nejlepší hračka je panáček...“ Dlouho se nedělo nic, ale pak se starší chlapec přiblížil k malému a panáčka mu vzal. Kluci se prali o panáčka a vznášedlo se válelo v koutě, děvče modrý dům taky omrzelo, uvěřila slovům robota a zamíchala se do rvačky. Na to jsem se už nemohl dívat. Skočil jsem mezi děti, ale než jsem je stačil od sebe odtrhnout, sevřel mě chůvní stroj tak, že jsem se nemohl ani hnout. Děti se rvaly se stále větší surovostí, chůvní stroj hulákal svou pitomou větou o tom, že panáček je nejlepší, a toho, kdo ochaboval, přistrkoval znovu do rvačky. Náhle se klubko rozskočilo, jako by uvnitř něco třesklo. Každé dítě drželo jednoho panáčka. Úplně stejné hračky. Všichni tři se po sobě nechápavě dívali. V zápalu boje si nevšimli, že jim tam chůvní stroj nenápadně dva panáčky přihodil. Byli spokojeni.

„Připomenutí heterony o stejném nám říká,“ chůvní stroj krákal pomalu, nechával dětem čas na rozmyšlenou. „Připomenutí o stejném nám říká, že dvě věci jsou jiné, i když jsou naprosto stejné.“

Dvě starší děti se naježily a užuž to vypadalo na novou rvačku. Chůvní stroj jim však tvrdě vjel do cesty a zakřičel: „Neměň a určitě neproděláš!“

Chlapec odešel do jednoho rohu místnosti, děvče do druhého a ten nejmladší zůstal sedět na zemi tam, kde byl. Všichni tři k sobě pevně přitiskli panáčky. Vypadali úplně šťastní. Nejmladší z nich vyčerpáním usnul ještě dřív, než bliknutí červené žárovky oznámilo, že program výchovy ke štěstí skončil a je třeba vhodit další minci.

Jenže to se mi vůbec nechtělo.

Asi po hodině jsem vzbudil malého kluka. Pod levým okem měl pořádnou modřinu. Když jsem mu na ni sáhl, sykl bolestí. Staral se teď jen o svou modřinu, panáčka si vůbec nevšímal.

„Tu modřinu ti udělal tenhle stroj,“ ukázal jsem na vypnutého chůvního robota. Ale klučík zavrtěl hlavou a vztekle se ohlédl po starším chlapci.

„Ne, on mi to udělal.“

„Tak dobře. Udělal ti to, ale proto, že ho k tomu navedl tenhle stroj. A protože nepoznal, že mu ten stroj lže.“

„Stroj nikdy nelže. Stroj se nikdy nezmýlí. Stroj je dokonalejší než člověk. Stroj je jistotou člověka,“ sypal ze sebe starší chlapec. Vyzrazil mi tím dech. To, co řekl, byly zároveň zákony homony i připomenutí heterony! O všech připomenutích jsem si myslel své, ta mi byla cizí, ale zákony homony jsem vždycky ctil, o nich jsem nikdy nezapochyboval, ty přece byly pravdivé. Zákon homony o dokonalosti skutečně říká, že stroj se nemýlí, je dokonalejší než člověk, a proto je jistotou člověka. Ale tenhle stroj lhal! Vždyť vychovával děti ke štěstí úplně jinak, než to dělaly chůvní stroje v dětištích homony!

„Ten stroj lhal,“ řekl jsem důrazně.

„Stroj se nemýlí,“ opakoval chlapec zarytě.

Bude těžké ho přesvědčit. Pochopil jsem, že musím udělat něco, čím bych dokázal, že jsem dokonalejší než chůvní stroj. Byla to strašná myšlenka. Copak se může někdo rovnat se strojem?! Taková domýšlivost byla proti zákonu homony o trvalém štěstí. Spolehlivost strojů nám zaručuje věčné štěstí, říkala mi vždycky kazeta v relaxačním sále, a byli bychom nestydatě sebevědomí a trestuhodně nezodpovědní, kdybychom si mysleli, že můžeme udržet štěstí svýma rukama. Tak to bylo. A to, co jsem se chystal udělat, bylo velkým porušením zákona homony. Ale já to chtěl udělat pro homonu, abych těm dětem řekl, jak to vykládají chůvní stroje v homoně.

„Stroj je dokonalejší než ty,“ řekl do ticha chlapec.

Vzal jsem minci, abych robota pustil a opravoval jeho výroky. Ale než jsem hodil minci do ocelového chřtánu, napadla mě ještě

protizákonnější myšlenka.

„Když je dokonalejší než já, tak ať se brání, ať vyvrátí to, co o něm říkám!“

Děvče se ušklíblo: „Hod' do něj minci, stiskni tlačítko a uvidíš!“

„Když je dokonalejší, tak ať se spustí sám,“ praštil jsem pěstí do robota. „Já jeho pomoc nepotřebuji, já můžu mluvit sám o výchově ke štěstí.“

Děti na mne nedůvěřivě mžouraly, neuměly si to srovnat v hlavách. Ani já jsem vlastně dost dobře nechápal, co to dělám, jen jsem cítil, že to takhle musím udělat. Věděl jsem, co jim chci říci, ale nevěděl jsem, jak začít. Malý chlapec se díval na minci, s kterou jsem si nervózně pohrával na dlani.

„To musíš sníst ten peníz,“ řekl zamyšleně.

Bez uvažování jsem si strčil minci do úst, ale rychle jsem ji vyplivl. Byl bych se tím asi dopustil osudné chyby.

„On musí,“ ukázal jsem na chuťvní stroj, „ale já ne!“

Vzal jsem dětem panáčky a dal je na jednu hromadu. Položil jsem k nim i modrý domek a model vznášedla.

„Já vím, že si chcete hrát. Tohle všechno jsou hračky. Je jedno, jestli je to domek, panáček nebo vznášedlo. S každou tou hračkou se dá hrát...“ chyběla mi slova. Nikdy jsem nikomu nic nevysvětloval. Proč taky? Na vysvětlování byly stroje. Mně bylo vždycky jen vysvětlováno nebo spíš předkládáno k věření. Stroje za mne spojovaly myšlenky do integrovaných bloků a já je dostal do paměti k používání, abych jimi pohodlně a bez tápání reagoval na určité impulsy. Jak jsem jim teď měl vyložit, že štěstí může dosáhnout jen ten, kdo dochází naplnění svých potřeb absolutními hodnotami věcí? „Když chcete být šťastni, tak se musíte naučit, že k hraní je potřeba hračka. Jakákoliv! A neptejte se dál, jaká ta hračka je!“

Sám jsem cítil, že je to nejasné, že tomu chybí přesnost, jakou mají zákony homony. Radši jsem tedy vstal a rozdal jim hračky, jak to u nás dělají chuťvní stroje. Tomu nejmenšímu jsem dal domek, většímu chlapci panáčka a holčičce vznášedlo. „Tak, teď máte všichni hračku. Tedy všichni stejnou věc.“

„Máme,“ řekl ten nejmenší. „Ale to vznášedlo se mi líbí ze všech těch stejných věcí nejvíc.“

To mě zlomilo. Cítil jsem, že ve mně není síla na žádnou odpověď. Přecenil jsem se. Bláznivě jsem si myslel, že mám v sobě tolik energie jako stroj, který bez zaváhání a neúnavně opakuje pořád kolem dokola své kázání, dokud se pro všechny nestane pravdou. Poznal jsem, že jsem prohrál. Zničeně jsem se díval na děti, které si bez hádání a rvaní hrály každé se svou hračkou. Vypadaly spokojeně. Můj pohled se bezděčně zastavil u modelu vznášedla a vtom mi hlavou proletěla divoká myšlenka: To vznášedlo je opravdu nejhezčí...

„Nespi,“ zatřásla mnou 22 15 08 – 4651 a postavila přede mne malou obrazovku.

„Nemám náladu. Chci spát,“ zavrčel jsem.

Žena byla neodbytná. „Když si nedokážeš přečíst Knihu připomenutí, tak snad pochopíš tohle. Je to názornější!“

Hodila do přístroje dvě mince a obrazovka se rozzářila:

Veliká strakatá tvář muže. „Jsi sám? Přesvědč se, jestli jsi sám!“ Muž se opatrně rozhlížel. Tohle mi přišlo vhod.

„Vypadni! Vypadni!“ zakřičel jsem na 22 15 08 – 4651. Myslel jsem, že se začne bránit, ale ona spokojeně přikývla a odešla. Bouchla pěstí zvenku do mých dveří a křikla: „Tak je to správný!“

„Přesvědč se, jestli máš dobře zamčeno. Máš zapnuté poplašné zařízení?“ muž na obrazovce spiklenecky šeptal. „Tak, teď jsi v bezpečí a sám.“

„Nejsem sám! Nelži!“ někdo na muže hystericky řval. „Nejsem sám, protože jsi se mnou ty! Chtěls mě podvést! Vypadni! Koukej vypadnout! V heteroně žije každý sám! Spolehnutí je jenom na stroj!“ Muž vstává a mizí rychle z obrazovky. Jeho útěk ostře kontrastuje se záběrem stejnoměrně pracujícího stroje. „Jenom mně věř,“ nařizuje kovový hlas, jaký mají všichni chůvní roboti. „Zvedni hrdě hlavu a podívej se k nebi!“ Noční obloha s miliónem hvězd. „Tohle je vesmír, nejgeniálnější uspořádání, jaké si dokážeme představit. Každá hvězda v něm je jiná, každá má svou dráhu, svou výsostnou samostatnost. Nikdy se nepotkají, a přece se vzájemně ovlivňují, každá je sama, a přece tvoří celek. Už jistě víš, co ti chci říct! Ano, heterona má stejný řád jako vesmír!“ Strakatí lidé hopsají,

poskakují a plouží se mezi strakatými heteronály. Details bezpečného míjení. „Heterona je nejdokonalejší uspořádání, heterona je nesmrtelná jako vesmír! Vědomí, že heterona je nesmrtelná, tě musí naplňovat štěstím. Primitivní lidé dlouho nevěděli, jak si štěstí opatřit, sbírali jen jeho maličkaté střípky, ale tušili správně, že je plodem jistoty. Jenže jak mohli mít jakoukoliv jistotu, když neznali geniální, věčný řád života, jakým je naše heterona.“ Mladý muž na obrazovce si patlá na hlavu červenou, modrou, hnědou, žlutou a zelenou barvu. „Ano, ty jsi základem heterony! Ty, ty, ty, ty,...“ Prudce se střídají pětibarevné hlavy mužů a žen. Každý má vlasy nabarvené trochu jinak, každý má barvy jinak řazené, ale jak se zrychlují prostřihy na jednotlivé lidi, vypadá to, jako by byli všichni stejní! Všichni jsou stejnými barevnými skvrnami! „Musíš se snažit být jiný než ostatní. Lišit se. To je zákon, který žene heteronu pořád dál a dál, který ji nenechá ustrnout!“ Míhání strakatých lidí se prudce zastavuje. Tvář člověka, který má modré, jednobarevné vlasy. „Jestliže je někdo slabý, jestliže je někdo tak slabý, že nedokáže být výraznou individualitou, využij toho. Znič ho! Potrestej ho za jeho slabost, kterou vlastně oslabuje heteronu! Heterona potřebuje silné jedince. Musíš být silnější než druzí!“

Zavřel jsem oči, ale moc jsem si tím nepomohl. Vybavila se mi ta strašná ranní scéna a rozbitý obličej, plný krve. A kovový hlas na mne hulákal: „Musíš být silný nedůvěrou! Víš, co je nedůvěra? Nedůvěra je projev zaktivovaného mozku, produkt usilovného myšlení. Nedůvěrou v staré vznikalo nové! Tak vznikla heterona jako nejdokonalejší řád!“ Zacpal jsem si uši, ale hlas byl tak silný, že mě nenechal uniknout do ticha. Neřval sice, šeptal, ale to bylo snad ještě horší: „Jen dokonalá nedůvěra dokáže udržet dokonalou spravedlnost. Jestliže bude mít v sobě každý dokonalou nedůvěru ke všem ostatním, nepodaří se nikomu nikoho ošidit a dosáhne se dávného ideálu všeobecné spravedlnosti. Kdo ti nemůže ublížit, neublíží ti! Jen když budeš sám, tak ti nehrozí pocit křivdy. Vždyť přece znáš připomenutí rozpůlené mince...“

Zvědavost mi otevřela oči. Pravidlo rozpůlené mince je přece moudrostí homony! Na obrazovce dva strakatí lidé lámali minci. „Dělí-li dva lidé mezi sebe jednu věc, nikdy se jim nepodaří rozlomit

ji na dva stejné kusy.“ Stroj bere od lidí minci, měří ji a řeže v půli. „A i kdyby se podařilo rozdělit ji na přesně stejné poloviny, vždycky budeš cítit, že ten druhý si vzal trochu víc, než si zaslouží!“ Oba strakatí panáci mají na dlani půl mince a jeden se na druhého mračí. Měl jsem chuť uhodit do obrazovky pěstí. Taková demagogie! Vždyť pravidlo rozpuštěné mince říká... Ale mozek nevychrlil vybroušenou formulaci pravidla, které v homoně každý zná. Přeskočil pravidlo a místo něj zaznělo jeho praktické použití: Je to můj syn! Jsi její syn? Nemohu říci, že jsem její syn. „Taková demagogie!“ vykřikl jsem.

Ve dveřích se objevila 22 15 08 – 4651. „Co je demagogie?“

„Všechny ty zákony!“

„Zákony má jenom homona. To jsi snad už pochopil,“ řekla vztekla.

„Všechno jsem pochopil,“ procedil jsem mezi zuby a pevně jsem sevřel rty, protože v mé hlavě v tom okamžiku praskly jakési přehradý, betonem let ukázněná voda se valila s obrovským hukotem, zalévala všechno, vířila kal a bořila zdi paměti s vyrytými zákony a připomenutími. Všechno mizelo pod vodou. Nesmrtelná homona a nejdokonalejší heterona se v té vodě topily jako kořata. Táhl je ke dnu tíha strojů. A lidé, přesvědčení, že jedině stroje jim mohou zaručit věčné štěstí, se jich drželi a topili se s nimi. Pevně jsem svíral rty a oči, aby z nich ten mohutný příval nevytryskl.

„Dívej se,“ zatřásla mnou 22 15 08 – 4651. „Tohle jsi v životě neviděl.“

Pomalů jsem pootevřel oči. Voda mi do nich prosakovala, všechno jsem viděl ponořené na dně moře. Obrazovka byla rozmazaná a na ní rozmazaná dlouhá řada strojů. Kovový hlas přicházel z velké dálky: „Naučili jsme naše stroje, aby vyráběly nové stroje. Ano, stroje vyrábějí stroje, stroje opravují rozbité stroje, stroje vyrábějí všechno, co heterona potřebuje. Stroje jsou tak dokonalé, že přesně vědí, co heterona potřebuje, stroje jsou zárukou jistoty!“ Hala plná strojů a na konci linky vyjíždějí stejné výrobky jeden za druhým. „Vidíš? O tomhle by primitivní generace řekla: všechny ty věci jsou stejné! Ale ty znáš mnohem víc, ty máš v sobě dost důležité nedůvěry, ty znáš připomenutí o stejném!“ Míjení strakatých šilenců mezi heteronály. Jednotlivé, silné výkřiky: „Dvě stejné věci jsou různé! Dvě stejné

věci jsou různé!“ Znovu pohled do haly plné strojů. „Ano, připomenutí o stejném chrání heteronu jednou provždy před stagnací. Objevení nedůvěřivého pohledu vedlo k poznání, že nic není stejné, a to uspokojilo věčnou lidskou touhu chtít pořád dál!“ Tři lidé stojící v uctivé vzdálenosti od sebe se dívají jeden po druhém skrz prsty a šťastně se smějí. Tma, rychlá čísla 4, 3, 2, 1 a konec.

Začal jsem se taky smát. Vlastně spíš to bylo šklebení. Strakatá žena vedle mne se smála. Ta se skutečně smála štěstím. Kdyby se viděla mýma očima, jak klesla s ostatními strakatými jepicemi na dno moře, jak se tam plácá a jak už vlastně není, ten smích by ji přešel.

Proudy v mé hlavě pomalu přestávaly hučet, kal klesal ke dnu, tam, co byly utopeny homona s heteronou tak blízko sebe, že je silný vítr mých divokých myšlenek potrhával a promíchal. Už jsem nevěděl, co mi radí zákony homony ani co mi nařizují připomenutí heterony, a bylo mi to úplně jedno. Teď jsem se i já smál upřímně.

„Báječné, co?“ řekla si 22 15 08 – 4651 o pochvalu filmu.

„Báječné,“ řekl jsem upřímně, ale myslel jsem na to, co se právě potopilo v mé hlavě.

„Tak teď to konečně chápeš?“

„Ano, teď to konečně chápu,“ pořád jsem se smál všemu, co stále víc ztrácelo obrysy pod vodou potopy. „Dvě stejné věci jsou různé...“

„To je ono!“ jákala 22 15 08 – 4651. „Dvě stejné věci jsou různé!“

„Počkej, nepřerušuj mě! Chtěl jsem to říct celé: Dvě stejné věci jsou různé a dvě různé věci jsou stejné, pak tedy dvě stejné věci jsou stejné! To je ohromné!“

Nedopověděl jsem jí, že tohle by mohl být zákon i připomenutí pro homonu i pro heteronu. Zákon stagne, připomenutí bludného kruhu...

Přes vodní masu jsem viděl, jak jí uplaval smích a nedůvěřivě ztuhla. „Tohle ten stroj snad neříkal. Nebo jsem se přeslechla?“

„To bylo z celého filmu nejvíc patrné,“ řekl jsem vážně, protože najednou jsem na vysmívání neměl sílu. Homona i heterona klesly ke dnu moře mých myšlenek, ale já v tom moři plaval sám a přepadl mě strach, jaký přepadne všechny trosečníky ve chvíli, kdy se podívají

dál než na skutečnost, že přežili. V té chvíli vyhlíží lod' a všechno, co se mořem blíží, je naděje. Z hlubokých vod ke mně připlouvala tvář strakaté ženy. Byla stále zřetelnější a zřetelnější. Pozorně jsem si ji prohlížel a poprvé jsem ji neměnil žádnými zákony, poprvé jsem v té tváři hledal něco, co by souhlasilo se mnou.

„Víš, co mě napadlo?“ zeptala se. „Že když už všechno tak dobře chápeš, mohl bys ty děti učit sám.“

Konečně jsem se dozvěděl, proč jsem byl zároveň s dětmi unesen z homony i já!

Ted' jsem se měl stát nejlepším chuťvním strojem. Nejlevnějším chuťvním strojem! Zatímco do chřtánu chuťvního stroje je třeba hodit za každý úkon minci, já mohu plnit stejnou funkci nepřetržitě a k udržení v chodu pro mne stačí pouze tři drobné penízky. Za jeden pro mne vypadne z jídelního stroje snídaně, za druhý oběd a za třetí večeře. Plat' nejmíň, kolik musíš, chtěj nejvíc, kolik můžeš! To jsem přece už tolikrát slyšel...

Ale nevzepřel jsem se tomu. Nevím proč jsem cítil, že právě tohle je ta lod', která mě přijela zachránit.

V noci jsem ani nedokázal spát, tak jsem se na děti těšil. Když jsme ráno s 22 15 08 – 4651 přišli do výchovny, byly ještě rozespalé. Oči se jim však otevřely dokořán, když jsem vypnul noční program chuťvního stroje a pak jsme se strakatou ženou vytlačili zchromlého robota z boxu ven.

„Bude vás ted' vychovávat sám,“ ukázala na mne 22 15 08 – – 4651.

Děti k sobě přitiskly hračky, ale poslušně si sedly proti mně, přesně tak, jak byly zvyklé sedat proti chuťvnímu stroji. Usmál jsem se na ně. Okamžitě napodobily grimasu smíchu, ale úsměv to nebyl, jen nepřirozeně roztažená ústa. Oči se jim při tom ani trochu nezměnily. Pořád v nich seděla temná, matná nejistota. Sehnul jsem se k menšímu chlapci, abych mu dlaní setřel z očí tu podivnou strnulost. Neuhnul a hned se otočil ke staršímu a tak, jak jsem to udělal já jemu, mu přejel dlaní jemně po tváři. Starší chlapec udělal totéž dívce a ta vstala a pohládila mě, aby mi dokázala, že zvládne látku, kterou je učím. Rozesmál jsem se. Děti se snaživě hladily po tvářích

a za chvíli se smály taky. Za chvíli se smály i očima! V té chvíli jsem začal věřit, že dokážu víc než chuťvní stroj. Těžko se dá ten pocit nějak vyjádřit.

„To je hezká hra!“ vykřikl nejmladší.

„To není hra. To je přece výchova!“ opravil ho starší kluk. Sevřel rty, aby nasadil vážnou masku, s jakou byl zvyklý výchovu přijímat, ale smích tím neskryl, dál se mu leskl v očích.

„XA 1113,“ řekla strakatá žena.

„XA 1113!“ křikla 22 15 08 – 4651.

Ted' mi teprve došlo, že oslovuje mne. Nereagoval jsem na to, ale koutkem oka jsem zahlédl, že je celá nesvá.

„XA 1113, slyšíš mě? Degu! Degu!“

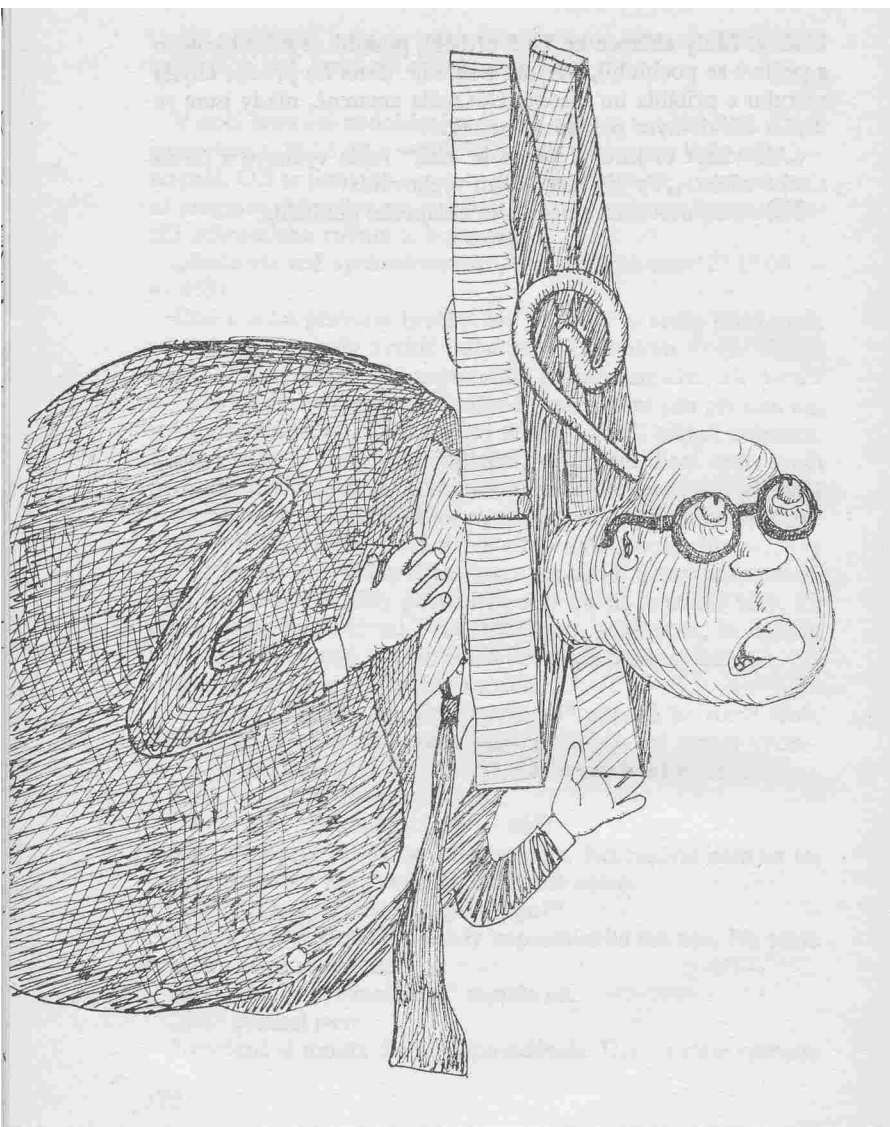
Nikdy mi tak neřekla a nikdy nepromluvila tak tiše. Na tohle oslovení jsem se otočil. „Je to hezké být matkou?“ zeptala se.

„Je“ přiznal jsem.

Nervózně si mnula dlaně, poposedávala. Děti se stále vytrvale hladily. Malý chlapec ke mně přiběhl, posadil se mi na koleno a pečlivě se pochlubil, jak umí pohladit. Žena ho prudce chytla za ruku a přitáhla ho k sobě. Oči měla zmatené, nikdy jsem se u ní s tak divným pohledem nesetkal.

„Ale vždyť to jsou přece moje děti,“ řekla vyčítavě a čísel z toho závist. „Ty je přece jenom vychováváš!“

Nejistým, nervózním pohybem chlapečka pohladila.

TEN MUŽ PLATÍ TŘI STA MĚSÍČNĚ.....	3
VÍŠ, KDO JSEM JÁ, TY HLOUPÝ KEDU?!	11
LÉTO	19
V RÁJI Č. 2	28
HNÍZDO	33
STROJ ČASU.....	39
SPIRITUS VINIY	45
VIRUS BELLUM.....	45
VZKAZ.....	57
VELKÝ TŘESK.....	60
VÁLKA DO PAMĚTI.....	65
PAVILÓN J	70
TOT-AMOR	78
POZŮSTALÍ PO AMOROVI	108

Miloš Kratochvíl

Pavilón

Ilustroval Stanislav Duda
Grafická úprava Rostislav Vaněk
Vydalo Středočeské nakladatelství a
knihkupectví v Praze roku 1983 jako svou 251.
publikaci
Odpovědná redaktorka Růžena Skálová
Technická redaktorka Jarmila Mašková
AA 10,12 (text 9,18, il. 0,94), VA 10,77
Vytiskla Stráž, tiskařské závody, n. p., Plzeň,
závod ve Vimperku
Náklad 9000 výtisků, 1. vydání. Stran 176
42-010-83 TS 13/33

Cena váz. výt. 17,50 Kčs